

בטאון פנימי היו"ל ע"י
איגוד בוגרי ישיבת "כסא רחמים"
ספרדית תכב"ץ ומוסדותיה
ניסן - אייר - סיון
התשע"ב

5

כתר מליוכה

מרון ה"איש מצליח"
בקצירת חיטים
לשם מצת מצוה

12

הדרת מלך

[הרב המגיה] 40

50

ההילולא

אבני הכתר

- 3 ----- דבר העורך
- 4 ----- בוגרים כותבים
- 6 ----- מלכם בראשם
- 7 ----- מלכות הרחמים
- 8 ----- מעדני מלך
- 12 ----- הדרת מלך
- 21 ----- מאיר עיני חכמים
- 22 ----- מקראי קודש
- 28 ----- הקידוש הארוך
- 32 ----- נקודת אור
- 34 ----- מוסר מלכים
- 40 ----- הרב המגיה
- 50 ----- ההילולא
- 66 ----- 100 שנה
- 72 ----- פשוט לכתוב שו"ת
- 89 ----- שהשמחה במעוננו

א. בית המלכות
ב. חצר המלכות
ג. חדש באוצר

הבטאון יוצא לע"נ הגאון הגדול שייף עייל שייף
נפיק ועסיק באורייתא תדירא, החה"ש שנזדכך
ביסורים רבים ר' ינון חדאד זצוק"ל ת.נ.צ.ב.ה.א.

איגוד בוגרי ישיבת "כסא רחמים"
ספרדית תכב"ץ ומוסדותיה

עורך אחראי: הרב אביתר כהן

כותבים ומשתתפים: הרב מצליח עמוס
מאזוז, הרב אדיר כהן, הרב עובדיה חן,
הרב חנוך כהן, הרב מאיר ציון אליאס,

ביקורת: הרב רפאל מאזוז

הגהה: הרב שלמה מאזוז, הרב אלעד עשוש

ניהול הפקה: הרב עובדיה מאזוז

מזכירת המערכת: נ. ורדי

גרפיקה ועימוד: שוהם
050-4109178

המען למכתבים:

ת.ד. 2750 מיקוד: 51127
לציין עבור כתר מלוכה
טל': 0504158562
פקס: 03-6774060
דוא"ל: keter.meloca@gmail.com

דבר פתוח

שנה שלימה חלפה מאז יצא הגליון הראשון ממכבש הדפוס, שנה בה זכינו להגיש לפניכם מאוצרותיהם של רבותינו נ"ע ושיבדל"א, וכבר הפך הגליון להיות כחלק משגרת בוגרי הישיבה, כל שלשה חדשים, חוברת- גדושה במאמרים, חדושים, הגיגי מוסר והשקפה ומהמתחדש בין כותלי הישיבה ומוסדותיה ועוד, בכלי נאה מכובד ומפואר מבית ומחוץ.

ותלי"ת את פירות ההתאגדות וההתאחדות שהביא הגליון בין הבוגרים לישיבה ובין הבוגרים עצמם, אנו רואים ושומעים, ומאמינים שנמשיך ונראה. ויה"ר שנזכה גם להרחיב את פעילות האיגוד באיחוד מוסדות הישיבה, ובפרויקטים נוספים לתועלת בוגרי הישיבה בכל אתר ואתר בפרט, ועמ"י בכלל.

בארבעת הגליונות שיצאו במהלך השנה, נקבעו ושובצו אבני חן בכתר המלכות בדמות מדורים ומאמרים שונים בהלכה, באגדה, בהשקפה ומעשיות מאורחותיהם של צדיקים ועוד, שלוטשו ונבחרו ע"י חברי המערכת ע"פ שיקול דעתם בכדי להביא את המיטב, למעונכם. חפצנו היה להגיש לפניכם את הדברים המעניינים והמרתקים אותם ציפיתם במשך השנים לקרוא, ואת אשר בקשתם לראות ולהציץ אל תוך כותלי הישיבה, ולעיתים עלו וירדו מדורים בכדי להשיג מטרה זו.

כעת שאנחנו עומדים בפתח השער, יוצאים ממשעול השנה החולפת ועוברים את מפתן השער של השנה השניה ל"כתר", דעתכם חשובה לנו, אלו מדורים ענייני אתכם יותר ואלו פחות, באלו ראוי להאריך ובאיזה אמרו לקצר. צרפנו במעטפה שאלון עבורכם, נא מלאו את חוות דעתכם ושלחו לכתובת הישיבה עבור האיגוד.

בגליון זה קבענו לראשונה את 'היהלום שבכתר'. לאור ההפצרות הרבות שהגיעו למערכת בע"פ ובכתב, עמלנו להגיש לפניכם שיחה משיחותיו של מרן ראש הישיבה שליט"א אשר נמסרות בהיכלות ישיבתנו הקדושה, אנו תפלה שמדור זה יקבע כמדור קבוע ויפאר את גליונו.

בהזדמנות זו נתייחס לשאלת הרבים, כסף מנלן? ובאמת שעלויות ההוצאה של כל גליון, גבוהות ויקרות מאוד, ועלויות ההדפסה לבד קרוב לכעשרת אלפים שקל,

וההוצאות הגדולות מאוד הכרוכות ומלוות הוצאת כל גליון ממומנים חלק קטן ע"י תרומות בודדות של יקירי הישיבה וידידיה, ושאר הנטל רובץ על כתפי הישיבה.

ולמרות זאת בהנהלת הישיבה הורו להמשיך ולחלק את הגליון חנם כדי לא להפסיד את מי שאין ספק בידו. אך כמובן כל אשר נדבה רוחו אותו לחזק ולהשתתף בעלויות, ולו בסך 60 ₪ חד פעמי בשנה, יבורך ממקור הברכות בשפע ברכה והצלחה. אכ"ר.

בוגרים כותבים

מכתבים למערכת

לכבוד מערכת הפלאון החשוב והיקר
"כתר מלכה"

שלום וכט"ס

בהזדמנות זו אמרתי אודה על פעלכם ועמלכם הנפלא והחשוב. ואזכיר כי בהיותי בישיבה, הרגילות היתה לכתוב במכתב הפרידה האחרון לפני החתונה - "עין במר בוכה ולב שמח", אך כיום אחר רעיון ההתאגדות הנפלא הזה, אני מסופק מאד אם אפשר עוד לומר משפט זה, כיון שבזכות האיגוד אנו מרגישים ממש מחוברים חיים ונושמים את הווי הישיבה. אין ספק שמפעל ברוך זה יביא תועלויות רבות רוחניות וגשמיות כאחד. אמן כן יהי רצון.

כבוגר תלמוד תורה "אהל משה" בנתיבות (-זמרת לשעבר) ברצוני להעיר שתי הערות שרואים מכאן ולצערי אינם נראים בכותלי הישיבה, שאולי אינן קשורות למערכת האיגוד עצמה אך אמרתי אנצל במה זו להעיר ובוודאי ההערה תגיע ליעדה בע"ה.

לצערי קיימת תופעה אצל בוגרינו, תלמידינו, מושכי בעט סופר ודרשנים, לשבח ולפאר את מעלת הישיבה, בכך שהיא מגדלת ת"ח לתפארת עם ישראל היושבים ראשונה במלכות, ואת הדוגמא הקלאסית שכ-ו-ל-ם אומרים, הלא זה הו"ד כולו אומר כבוד הגאון הגדול מעוז ומגדול שאני הקטן לא זכיתי להיות אף עפר לכפות רגליו, מוה"ר ר' משה הלוי זצוק"ל. ומשום מה דבר זה כבר נשחק, והשומע הזר יאמר אכן זכתה ישיבתכם בגאון עצום כזה, אבל מה המיוחד בישיבתכם וכי הוא הגאון היחידי הקיים, והלא ישנם עוד כמה גאונים שלמדו בישיבות אחרות, אין זה שבח לישיבה שגדלה אותו, רק לתלמיד עצמו שהתעלה מעל כולם. כי אם אכן דברים צודקים, איים איפוא חכמך ויגידו נא לך, אין זה כי אם איש מתהלל במתת וכו' ח"ו. ובאמת וכי אין לנו עוד רבנים גדולים מעשי ידי הישיבה להתפאר, ומדוע רק אחד מהם נזכיר. וח"ו שלא יובן שבאתי להוריד מערכו הרם של

לכבוד הצורכים בראי הכשרונות נר"ו

באתי בין השיטין להביע את רגשותי ואני חושב גם רגשות אחרים ורבים כמוני, החוברת/בטאון שנעשה על ידכם ממש קילורין לעין, הדברים מסודרים, העריכה ברמה גבוהה,הסגנון בשפה ברורה, הכל על מכונן.

כן הבעת תחושות בכתב זה ממש כשרון, כוונתי בפרט על המאמר "זכרונות מבית המלכות", התיאור כ"כ מוצלח עד שלא יכול להיות מנוסח נכון מזה. כאשר קראתי את המאמר על התענית דיבור בישיבתנו הקדושה, הרגשתי שהחזירו אותי לתקופה שלפני עשרים שנה, ושמחתי לראות שלמרות שעבר זמן רב שום דבר לא השתנה, ונשארה אותה השבת מלאה יראת שמים טהורה על כל המשתמע מכך ללא כחל ושרק.

ובכלל חוברת זו כמו קודמותיה מלאות בתוכן שניתן ללמוד על הישיבה, שייסד חותני הקדוש מרן האיש מצליח זיע"א, וממשיכי דרכו רבותינו גיסי הרבנים הגאונים רבי מאיר ראש הישיבה נר"ו, הגאון רבי צמח נר"ו מנהלה הרוחני והגשמי של הישיבה, והגאון רבי רחמים נר"ו ר"מ פוסק בישיבה ה' עליכם יחיו.

אין לי אלא לברך את הכותבים והעורכים ישר כחכם להמשיך בדרך זו חזקו ואמצו להגדיל תורה ולהאדירה.

מצו"ב תרומה קטנה להוצאת הירחונים.

צ"ה חנן קבאן ס"ט
(דיין בבית הדין "משפ"ס וצדק")

מוה"ר זצוק"ל, אך צריך להזכיר גם ת"ח אחרים אשר המה חיים עדנה.

רציתי להזכיר דוגמא אחת להבהיר את הדברים, ידוע ומפורסם הסיפור על הרב משה שהגיע לשיבה בעקבות מאמרו של מרן ראש הישיבה וכו' וכו', וסופר ופורסם במקומות רבים ובהקשרים שונים, והנה בגליון הקודם שובץ שוב הסיפור הזה בכתבה על הספר דרכי העיון במטרה לדבר ולספר בשבחם של המאמרים, ובאמת יש בסיפור זה הרבה בשביל להמחיש את תועלת המאמרים, אך לפענ"ד כיון שבדרך קבע מסופר המעשה עם אותה הדמות שוב ושוב נוצר רושם מוטעה אצל הקוראים כאילו ת"ח זה בלבד הביאו המאמרים של מרן שליט"א, וכדי לשלול רושם זה, אספר סיפור נוסף בהקשר לזה, על הרה"ג רבי דוד קרעי שליט"א ראש מוסדות "אהל משה" ורב מושב זמרת, שאף הוא לא למד בתחילה בישיבה אלא בישיבת הנגב בנתיבות, ובהיותו בחור הגיע לידו מאמרו של מרן "דרכי העיון" ולאחר שקרא בו, התפעל מאד והחליט לעבור ללמוד בישיבה, וכך עשה. לאחר תקופה, ראה יום אחד ארבעה בחורים שהגיעו מישיבת "הישוב החדש" ללמוד בישיבה, לאחר שקבלם במאור פנים, בברכת שלום עליכם, הפתיע אותם ואמר להם: "תרשו לי לנחש למה הגעתם לשיבה", אמרו לו "נו... נראה אם תדע", אמר להם "בגלל שקראתם את המאמר דרכי העיון", הם הופתעו ואמרו: "אכן כן אבל מנין לך?" אמר להם "כי גם אני הגעתי בעקבותיו..." ואז חמשתם ישבו ודברו בהתפעלות רבה מהמאמר... ארבעת הבחורים האלו היו... הראשון הוא אכן הנער משה לוי מהאגדה הידועה, השני הוא להבב"ח הרה"ג אפרים כהן שליט"א כיום דיין בביה"ד בחיפה, השלישי הוא ר' אליהו כהן שליט"א כיום מרבני מוסדות "אור המאיר" באלעד ועורך "הוראה ברורה", והרביעי הוא ר' עזריה כהן שליט"א ממייסדי מוסדות "אור המאיר" באלעד. וודאי שישנם עוד סיפורים על קונטרס זה בפרט ובכלל מעשיות מעניינות על בוגרי הישיבה חכמי הדור.

דבר נוסף שרציתי להאיר שנובע מסיבה דומה של הצטמצמות בין כותלי הישיבה מבלי להביט מחוצה לה. לגבי מאמר שראיתי, שנכתב ע"י הסופר המוכשר רבי עובדיה חן הי"ו, על שריפת המן. הנה מה שעולה מקריאת המאמר כאילו זה נעשה אך ורק בישיבה, וביזמת אחד הרבנים, ולפי התיאורים שם נשמע כאילו זה מנהג מוזר שונה ומשונה, שהמציאו בישיבה ומצאו לו מקורות, וכל הרוצה לחזות במה מדובר צריך להפליג ולנסוע לעיה"ק

ב"ב לשיבתנו הקדושה. ולצערי הרב זה די מופרך, אמנם אינני יודע באלו מסניפי הישיבה עושים עוד "מופע"-מנהג זה, (שמעתי שבת"ת אור המאיר באלעד ג"כ מקיימים מנהג זה לשרוף את "המן") אבל אני שלמדתי בת"ת אהל משה נתיבות (-זמרת לשעבר) ושם קיים מנהג זה כבר כעשרים שנה, ושם (לדעתי) זה הרבה יותר מקורי כפי המקורות למנהג, מרשים ומעניין. כך שתוכלו לראות ביום הראשון את כל ילדי הגנים באים למקום המיועד ושורפים בו את המן, כשכל הילדים מצטופפים סביבו, ושמחים לאיד. וביום שלאחריו באים כל תלמידי הת"ת כמאה וחמשים (בזמני, היום זה ב"ה כבר הרבה הרבה יותר בפ"י כ"י) ומזנבים אחרי "המן" התלוי על איזשהו רכב, ומסתובב בכל איזור הת"ת למשך כחצי שעה, כשבסוף "המן הרשע" מובל אחר כבוד לחבל התליה, ושם שורפים אותו עד שרואים אותו מתבוסס באפרו. האם על זה יאמר שלא תוכלו לחזות מחזה כזה אם לא בישיבה? הגיע הזמן לצאת משלשת בנייני הישיבה, ולפרסם גם את סניפיה באתה מדה שמפרסמים את הישיבה. למשל השנה החלו לעשות את שריפת המן מיד לאחר ערבית של פורים אחר שחולק כיבוד קל לפתיחת הצום גם באחת מבתי הכנסת בנתיבות שרב ביה"כ"נ הוא בוגר הישיבה... ואמר לי אותו הרב שבע"ה בשנה הבאה זה יראה הרבה יותר טוב, ואולי יסתובבו עמו בכל העיר לפרסומי ניסא...

קצרן של דברים, צריך לתת התייחסות רחבה יותר ולא להצטמצם באנשים ובמקומות המפורסמים, וכך נזכה להגדיל תורה ולהאדירה באופן הראוי והטוב ביותר. ואולי בסופו של דבר הערות אלו נוגעות גם למערכת האיגוד כי אם יראיינו הרבה מבוגרי הישיבה הותיקים ללא ספק יצאו לאור עוד ועוד מעשיות שהיו עד כה עלומות.

ואחתום בברכה לכל העורכים והעוזרים לאיחוד ואיגוד בוגרי הישיבה ומוסדותיה, שיזכו לראות פרי בעמלם וברכה בכל מעשי ידיהם, ונזכה כלוננו יחד לראות בבנין משיח צדקנו במהרה בימינו. אמן.

בברכת התורה חברכם ובוגר הישיבה

ושמח בכל התפתחות של הישיבה ומוסדותיה
צ"ה יצחק ראובן ס"ט

מלכם בראשם

פנינים ממשנתו של מרן מייסד הישיבה זצוק"ל

החל מגליון זה נגיש לפניכם אי"ה, ביאורים ערבים ונפלאים על פרקי אבות המתובלים בהגיגי מוסר, שנאמרו מפ"ק של מרן מייסד הישיבה זצוק"ל. רעיונות אלו נאמרו בשיעורים שמסר בין מנחה לערבית בימי העומר, ונכתבו בזמנו ע"י בנו מרן ראש הישיבה שליט"א, ונדפסים כאן לראשונה.

אור לכ"ו ניסן התשכ"א לפ"ג

משה קיבל תורה מסיני וכו'. ומספר והולך סדר השתלשלות הקבלה עד אנשי כנה"ג. ושוב אמר "הם" אמרו שלשה דברים. למה דוקא הם? אך ידוע כי מתחילה היו הדעות רחבות כפתחו של אולם, והזמן ארוך ומספיק ללמוד כל הצורך, והשכל זכרן ותופס הדברים כראוי. אמנם אח"כ בשביל הגלות והצרות שעברו על עם ישראל נתמעטו הלבבות, ובנקל היה אפשר לטעות ושלא להבין ולזכור היטב, על כן אנשי כנה"ג שהיו אחרי חורבן בית ראשון ובתחלת ימי בית שני, הזהירו ג' דברים לקיום התורה שלא תשתכח באורך הזמן ח"ו. א) הונו מתוננין בדין - ר"ל שתעיינו היטב ותעשו חקירה ודרישה יפה, ותוציאו הדין לאורה. כי קודם זה היו הדעות רחבות, ויכולים לפסוק הדין ברגע אחד כביעתא בכותחא, אבל עכשיו צריכין לדקדק יפה כדי שלא יבואו לטעות. ב) והעמידו תלמידים הרבה - כי קודם זה היה תלמיד אחד לומד את הכל, ותופס את הכל, ומבין את הכל. אבל עכשיו שנתמעטו הלבבות אין יכולין שאחד ילמוד כל התורה ויזכור אותה, כי השכל צר והשכחה מצויה. על כן הזהירו על ריבוי התלמידים, שאם שכח אחד דבר, יזכירהו חברו. הלא תראה, כי קודם, התורה נמסרה ליהושע לחוד, ויהושע לזקנים - פירושו: יהושע לזקן אחד, וזקן ראשון לזקן שני, עד סוף תקופת הזקנים, וכן בתקופת הנביאים, אבל נביאים מסרוהו לאנשי כנה"ג כולם ביחד מאה ועשרים איש, כדי שיוכלו ביחד לזכור היטב את כל התורה כולה, וכמו שאמרו במדרש [קהלת רבה], שמאלף תלמיד הנכנסים למקרא יכנסו מאה מהם למשנה ועשרה לתלמוד ואחד להוראה. הרי שרק אחד מאלף יוצא להיות מורה הדין כראוי, לפיכך יפה אמרו אנשי כנה"ג: והעמידו תלמידים הרבה, ג) ועשו סייג לתורה - כדי שלא יבואו לפרוץ גדר בחומת התורה. יען שהשכחה מצויה והלבבות קצרו מהכיל, אם כן בנקל יכנסו באיסור תורה ולא ירגישו, על כן הזהירו על גדרים וסייגים.

ועוד פירוש אחר על שלשה דברים שאמרו אנשי כנה"ג, והוא כי יש שלש חלוקות בלומדי התורה, לא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול, רק מדרגות מדרגות יש: א) מורי הוראות בישראל, וכנגדם אמר: הונו מתוננין בדין, כדי שלא יבואו לאסור את המותר ולהתיר את האסור, לזכות את החייב ולחייב את הזכאי, לטמא את הטהור ולטהר את הטמא, להכשיר את הפסול ולפסול את הכשר. ב) הם מלמדי תינוקות. וכנגדם אמר: והעמידו תלמידים הרבה. כי אינך יודע איזה יכשר, וחייב אדם לזרוע בכל מקום, ולהשים עין היטב במקום שצומח. כי בריבוי התלמידים תמלא הארץ דעה את ה', ישוטטו רבים ותרבה הדעת. ג) הם המון העם משכילים ונבונים, אשר דיים להפקיע את עצמם, הזהירים: ועשו סייג לתורה. יען כי מחסרון היקפם בדיני התורה. וחסרון ידיעתם בה, יוכלו לשגות בנקל, ואין להם ספר שיזהירם ויוליכם בדרך ישרה, לכן צריכים לעשות סייג וגדר בכל דבר ומתרפים בו עד הקצה האחרון. כדי שאח"כ יעמוד על דרך המיצוע. על דרך משל מי שהיה רגיל לקום בבקר בשמונה ומחצה, ובא לבית הכנסת הגדולה ואינו מוצא מנין רק שלשה ארבעה אנשים מתפללים ביחיד, ומתפלל גם הוא עמהם הנה אם ירצה לעשות סייג וגדר לעצמו לקום בהשכמה, לא די לו בזה שיקום בשעה שמונה, כי בזה יחזור בנקל להרגלו הראשון לקום בשמונה ומחצה, וחוזר "וכפתור" - אינו מוצא מנין, ומתפלל ביחיד כנז"ל. אבל צריך שיקום בשעה חמש, כדי שאם איזה פעם יתאחר לקום, על כל פנים לא יתאחר אחר זמן שהציבור מתפללין, וכן כל כיוצא בזה.

מלכות הרחמים

פרקי הדרכה בשיטת הלימוד המיוחדת של מרן אבי הישיבה

בעה"ו. ברכיה יום ח"י סיון המקודש תשי"ח.

הבן יקיר לי ואור עיני החו"ש כמה"ר ר' מאיר מאג'ז הי"ו. עוב"י תונס יע"א.

ואחדש"ו. יקרת מכתבך הנחמד בצירוף ח"י תורה קבלתי לנכון במועדו וה' יודע כמה שמחתי בו כמוצא שלל רב על שאתה שוקד בעה"ו על לימודך וכותב, שזהו פרי הלימוד, וע' היטב בהקדמתי לסה"ק מנחת כהן ח"ג בס"ס תקפו של נס הנד"מ (ששלחתי לכם עם מר נחום סעדון הי"ו). בני אל תפנה אל רהבים ושטי כזב שאר בחורי הזמן הן בעון

עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בורות נשברים אשר לא יכילו המים, אל יטה לבך להם כי שלחנך גדול משלחנם וכתרך גדול מכתרם והם רצים לחיי העוה"ו ואתה לחיי העוה"ב והעיקר הוא עולם הנצחי אבל חיי העולם הזה הכל הבל כמאמרם ז"ל יפה שעה וכו'. ידעתי גם ידעתי שאתה מצטער מצד שלא מצאת לך חברים טובים כמו בזמן שהיה לומד אצלי מר אביך הי"ו וגם אין לך מורה טוב ללמד אותם כראוי כי מר אביך הי"ו אין עתותיו בידי, אך כבר ידוע אותו מעשה במי שהי"ל בן אחד משכיל בתורה והמורה שלו יש לו כמה תלמידים ואביו רוצה להשכיר לו מורה מיוחד לבדו ובא אל רב העיר והודיעו מזה ובקש ממנו למצא לו מורה אחד הראוי לזה. אמ"ל הרב: תקרא לבנך. והלך ובא עם בנו. אמר הרב לאב ולבן הנה מצאתי לכם מורה א' הראוי לכם. שאל האב כמה ידיעתו של המורה? אמר לו הרב הוא חכם גדול בכל דבר בש"ס בפוסקים גם בקבלה. עוד שאל האב וכמה שעות ילמד את בני? השיבו הרב כל היום וגם כל הלילה אם בנך רוצה ללמוד אצלו. עוד שאל האב רב גדול כזה ומלמד בני כל היום כמה אני צריך לתת לו שכרו? השיבו הרב לא תשלם לו אפי' פקש"ן הכל בחנם. האב והבן שניהם נבהלו למשמע אזניהם איך יתכן זה? הרב אמר: לכן שמע בני, המורה הגדול הזה שאמרת לי עליו הוא "החשק" לא תמצא מעולם מורה כמוהו שלם בכל המקצועות התורה, הוא אצלך יומם ולילה בלי כסף ובלי מחיר. ובאמת יסוד היסודות הוא החשק שעל ידו מגיע האדם לכל מה שהוא רוצה.

אעפ"כ הנני להמציא לך עוד חברים יקרים ללמוד עמם ותמצא מהם נחת, והם הספרים הצל"ח, והרב אור חדש, ידי משה, זרע יעקב, וגם הכת"י של מר אביך הי"ו בסוגיא זו סוגית רחס"ה. תעיין בהם ותמצא דעת זה ודעת זה ותתוכח עמם ותקשה על דבריהם. תתרץ קושיותיהם. ואלו הם חברים טובים שלא תמצא כמותם.

עוד אומר לך על חברים אחרים כבר כתבו רבותינו ז"ל על משנת וקנה לך חבר. הקנה הוא הקולמוס שהיו עושים אותו מן הקנים הוא יהיה החבר שלך לחדש חידושי תורה [ע' בהלכות קטנות ח"א סוס"י ד' בהגהת הרב המני"ח ז"ל, ע"י כתיבת הקנה אשר קנתי לי חבר נכון ישר ונאמן. ע"ש] ולפלפל בדברי המפרשים ז"ל ולכתוב מה שמתחדש לך הוא החבר הגדול שלך. תנסה בזה ותראה שלא תקוץ כלל וכלל בלימודך כל זמן שאתה לומד ומחדש כאדם המחפש בעפר הקרקע וכפעם בפעם הוא מוצא מרגליות ומניח בחיקו שלא יקוץ מזה כלל וכלל. וזה בדוק ומנוסה אצלנו כי הלומד ומחדש וכותב אינו קץ כלל וכלל ואדרבא הוא שמח מאד בראותו כי כפעם בפעם הוא מוצא איזה מרגלית יקרה ליישב דברי התוס' או דברי הרמב"ם וכיוצא תנסה זה ותמצא כדברי ולא יספיק לך הזמן שיש לך. וזה בנסיון אצלי כשאני לומד ומחדש וכותב תכף השעון הוא מדלג משעה אל שעה ולא ידעתי איך עבר כ"כ זמן רב כזה.

לדעתי תזמין קונטרסים חשוב ומכורך ותכתוב בו ח"י תורה ובכל יום קודם שתתחיל לכתוב, תכתוב התאריך של אותו היום כזה: יום עש"ח ח"י סיון תשי"ח. וכעזה"ד. ותשים אל לבך לכתוב בכל יום עמוד א' ולא יעבור, כתוב ותפרע אח"כ, זאת אומרת שבכל יום תתחיל לכתוב בעמוד חלק אפי' תיבה א' ולמחרתו צריך להתחיל בעמוד חלק שבסך הכל הרי אתה כותב עמוד בכל יום. ואז תראה בעה"ו אור גדול וה' יעזרך עדכש"א.

ובעיקר דבריך הנה אנכי פה אין לי לא הצל"ח ולא הפנ"י אך לפי מה שהבנתי מתוך דבריך נ"ל שדבריך צודקים וגם סגנון הלשון הוא טוב (אם הוא שלך), ואני אומר לו לך בכחך זה וה' הטוב יצליחך בלימודך ובכל עסקך ויהי שמך כשם הגדולים אשר בארץ ברוחני ובגשמי אמן ואמן.

נאם המקוה והמצפה למכתבך המבשרני כי אתה מתכוון לקיים בעה"ו כל מ"ש לך ושלום רב וברכה,

ע"ה רחמים חי חויתה בלא"א חנינא הכהן ס"ט.

מעדני מלך

מערכות בהלכה ובאגדה

מודפסים לראשונה מספר המערכות של מרחן ראש הישיבה שליט"א

ניסן

מזכרת לאבותינו שיצאו ממצרים, משארותם צרורות בשמלותם על שכמם". גם היינו רגילים לשאול אותו (בחו"ל): לאן אתה הולך? והוא עונה: לירושלים, למסור לקרובינו ד"ש מבני המשפחה. וראיתי שמנהג זה קיים אצל התימנים ויהודי מדבר סהרה ועוד. עוד כתב במסע תימן הנ"ל נוסח הקידוש הארוך, ובו שינויים קלים מנוסח שלנו, ואלו הם: ראשית לקחם מכל "גויי הארצות" (ולא מכל האומות), "ומכווננים" ככוכבי הרקיע (ולא ומכוונים), וירישנו "דברי חיים" (ולא כמו שחשבתי להגיה דברי אלקים חיים, והטעם כי אז יובן שתי רשויות ח"ו, שהקב"ה הוריש אותנו דברי אלהים אחר ח"ו). ונפלאות רבות לבני ידידיו "כי בנו בחרת ואותנו קדשת מכל העמים" וגו' בא"י מקדש ישראל והזמנים (ולא כמנהגנו שחותמים תיכף בא"י וכו'). ורשמתי זה למזכרת. וידוע שמנהגי ג'ר בא ותימן יש ביניהם דמיון רב כמ"ש אצלנו במקום אחר. [עיי' בשבחי הרב בשו"ת איש מצליח כרך ב'].

לשאול. מעודי נסתפקתי בנוסח ההגדה: "ושאינו יודע לשאול" - בפתח, שהיה צ"ל לשאול בחולם, בפלס לרחוק, לגאול. וכן כתוב ותסיתהו לשאול מאת אביה (יהושע ט"ו, י"ח), ועוד ב"ג מקומות בתנ"ך, וכן דרך כל שם הפועל עם בכל"ם בין במשקל אפעל בעתיד בין במשקל אפעל, כגון ללמוד, לשמור, לרחוק, וכדומה (חוץ מן לְשַׁבַּב את בת יעקב, שהיא זרה ואין לה ריע). וכן היה קשה לי על מנהגנו לומר לְיִשְׁוֹן, ובקהלת (ה', י) כתיב לישון. וכן חרז ר' משה אבן עזרא: "חוק עם קם, ולא הניח עין לישון". וכעת האיר ה' את עיני וראיתי בדקדוקי סופרים ברכות דף מ"ז ע"א (בהגהות שם אות

אצבע. ידועה המבוכה הגדולה שעורר הגאון הצ"ח בפסחים (דף ק"ט), בשיעורי המדות שאינם מתאימים עם שיעורי הביצים, והחליט דהביצים נתקטנו. ע"ש. והרבה כתבו בענין זה. ובימינו בא חכם הגרא"ח נאה ז"ל ודחה דברי הצ"ח, וחיבר על זה ספר שלם (שיעורי תורה), ומסקנתו דאצבע הוא רק 2 ס"מ ולא 2.5 ס"מ. (ובימינו התברר שהוא קצת פחות מזה, ושיעור האגודל של הרמב"ם 1.9 ס"מ והאמה 46 ס"מ כמנין אמי"ה). ומצאתי להרשב"ץ (ח"ג סי' ל"ה) בתוך דבריו שכתב זו"ל: וכשדקדקנו בשיעור האצבע, יצאו לנו כל השיעורים מכוונים, והאצבע הוא הבינוני, לא היותר גס שבבני אדם ולא היותר דק אלא מה שבין הגס אל הדק. ע"כ. ונראה שאין כוונתו שהוא הבינוני שבאצבעות (שקורין אמה), שזה נגד דברי הרמב"ם בהלכות ס"ת (פ"ט הלכה ט') שאצבע האמור בכל מקום הוא הגודל. ע"ש. אלא רצונו לומר משערין באדם בינוני שאין אצבעותיו גסות כל כך ולא דקות כ"כ, וא"כ יש לשער שהוא 2 ס"מ, דבאדם גס מגיע ל-2.5 ס"מ, ובדק יכול להגיע הרבה פחות.

הגדה של פסח. ראיתי בספר מסע תימן לר' יעקב ספיר (דף קמ"ב), שמנהג תימן בליל פסח, אחד מבני הבית לוקח מצה וקושרה במטפחת, ומניח על שכמו והולך בבית, והאחרים שואלים אותו למה אתה עושה כן? והוא משיב: כה עשו אבותינו בצאתם במצרים בחפזון וכו'. ע"ש. ונראה שמזה נשתמר המנהג אצלנו באי ג'ר בא לצרור חתיכת האפיקומן במפה, ולתתה ביד נער קטן להצפינה בחדר אחר, ובלכתו הוא אומר (בלשון ערבי): "זו

אייר

ותיקות. בשו"ת נפת צופים להרב פתחיה מרדכי בירדוגו ז"ל (חאו"ח סי' ב'), מיחה בש"ץ ביום ר"ה מלומר שערי ותיקות. דותיקות הוא לשון שברון, כההיא דפרק המדיר (כתובות עז:): הוי"ן ליה בנינים ותיקין, ובפרק מי שאחזו (גיטין ע.) האי מאן דשתי טיליא חיוורא אוחזתו ותק, ופרש"י חלישות. וכן ותיקים גומרים וכו' בפ"ק דברכות (ט:), פרש"י ענוים ומחבבים את המצוות, והיינו על ידי שברון לבבם, וכן תרגם יונתן מפרק הרים (מלכים א' יט, יא), מוותק טוריא. ותמה על תלמידי רבנו יונה שם בפ"ק דברכות (דף ה' ע"א מדפי הרי"ף) שפירשו אנשים מפולפלים וכו' והוכיחו מתרגום יונתן הנ"ל, דאדרבא תרגום יונתן מוכח כפרש"י. איברא דהך דפ"ק דעירובין (יג:): תלמיד ותיק וכו', משמע כפירוש תר"י וכו'. ושוב העלה שגם התר"י מודים דותיק לשון שברון אלא לישנא קייטא הוא, ורצונם לומר תלמיד משבר, ולא פירוש מה הוא משבר, והכוונה משבר דברים קשים ועמוקים, ולכך אין ראוי להשתמש בתפלה בנוסח זה, דצריך לומר לשון ברור. עש"ב. וכן שמעתי מאברך מרוקאי אחד שעבר לפני התיבה בר"ה, ואמר שערי ותרנות במקום שערי ותיקות. ולענ"ד מה שאמרו בכתובות הוי"ן ליה בנינים ותיקין, ט"ס הוא שם וצ"ל: וְתִקֵּין (היו"ד לפני התי"ו ולא אחר התי"ו), וכן הוא בגיטין (דף ע' ע"א) ובנדה (דף י"ז ע"א), והיחיד וְתִקֵּין שהוא על משקל אֶלֶם, עֵינֵי, חֵגֶר, פִּסְתָּי, חֵרֶשׁ. ובאמת הגירסא לפנינו בכתובות "ויתיקין" ויש למחוק היו"ד האמצעית. אבל ותיקין דברכות היחיד וְתִקֵּין, והוא ענין אחר.

מ') שהביא בשם שיטה מקובצת שם, דגריס לטעם איתמר בפת"ח תחת העי"ן, שכך שמע מרבו, שאין נפקא מינה בין "לטעום" ל"לטעם", אלא שחייב וכו' [ולא כגירסתנו דמעיקרא קאמר אסור לאכול כלום, וקאמר ליה לטעום איתמר. אלא דמעיקרא גרסינן לטעום וקאמר ליה לטעם בפתח. ולגירסתנו קצת קשה דהוה ליה למימר נפקא מינה שחייב אדם לשנות לתלמידו דרך קצרה, דכי אמרינן "לטעום" א"צ להוסיף "כלום". וכן הוא בש"ע (סי' קס"ז סט"ו). ע"ש. הכותב]. וכן הוא בהקדמת ספר יוחסין, ושם: וקאמר לטעם איתמר א"ל רבינא לטעום איתמר וכו'. ע"ש. ותעלוזנה כליותי, שלפי זה שאומרים לְטַעֵם בפתח מפני העי"ן הגרונית, הוא הדין שאומרים לְשַׁאֵל בפתח, ומנהג אבותינו תורה היא, ואפילו לגירסת היוחסין דקא"ל לטעום איתמר, הרי הגמ' שואלת: למאי נפקא מינה שחייב אדם לומר בלשון רבו, ומשמע דמאן דגריס לטעם בפתח לא משתבש. ומכל מקום לגבי מלת לישן בשפת הדיבור, נכון לומר לישון כלשון המקרא והפי"טן, אבל בהגדה של פסח ששגור בפי כל ישראל לומר שאינו יודע לְשַׁאֵל בפתח, אין לשנות.

חד גדיא. בספר תורת משה להחת"ס בדרושי פסח דף ל"א ע"ב (אחרי פ' צו ושבת הגדול), כתב וז"ל: חד גדיא, לפי דמיון השונרא חשבה שאכלה לגדיא, וליתא, כי בכ"מ נשאר חד גדיא, ורואה [הגדי] בנשיכת השונרא ולקיית הכלב וכן בכלם, ולבסוף לא נשאר כי אם הקב"ה עם חד גדיא שלו, היינו ישראל שנאכלים בכל פה, ויעשה כלה בכל הגוים, ואותך לא אעשה כלה. ע"כ. ודפח"ח וש"י.

ואע"פ שפרש"י עניים ומחבבים וכו' אין הכונה מלשון נשברים כלל לענ"ד, אלא תואר לשבח.

ספירת העומר. המנהג בספירת העומר שכל אחד מהצבור מברך לעצמו, אע"פ שהש"ץ משמיע הברכה בקול רם. עיין להשע"ת א"ח סי' ו'.

ספירת העומר. מה שנהגים בארץ ישראל לומר הש"ץ "ברשות מורי ורבותי" הוא תמוה, שהרי כל אחד ואחד סופר לעצמו, וכמדומה שבחול לא נהגו כן. וגם הגר"ש חירארי יצ"ו סיפר שפעם אחת אמר ש"ץ בעיר "גאבס" ברשות מו"ר, ומחכו עליה כולי עלמא. אבל בספר לשון חכמים וכן בכמה סידורים נדפס שהש"ץ אומר ברשות מו"ר, ונ"ל דנפקא מינה לקטן שהגדיל בתוך ימי הספירה, וכן למי ששכח לילה אחד ולא מנה שהש"ץ מכוין להוציאו בברכתו, ואין הכי נמי שאחר כך כל אחד סופר לעצמו.

ספירת העומר. שמעתי רמז יפה מהרב ירחמיאל בוואר נר"ו בשם הרב יוסף ארנטרוי זצ"ל מח"ס קומץ המנחה (חי לפני כמאה שנה), שידוע כי שבעה שבועות של העומר הם כנגד שבעים שנות חיי האדם, ויש כנגד זה שבעה פסוקים בתנ"ך המתחילים בתיבת "והוא": (א) והוא יהיה פרא אדם (בראשית טז, יב) כנגד העשור הראשון לחייו, כמו שנאמר (איוב יא, יב) ועיר פרא אדם יולד. (ב) והוא אשה בבתוליה יקח (ויקרא כא, יג). כנגד העשור השני, "והוא" בגימטריא י"ח, רמז בן י"ח לחופה כידוע. (ג) והוא כחתן יוצא מחופתו (תהלים יט, ו) - כנגד העשור השלישי שיוצא מחופתו ללחום מלחמת החיים, "שיש כגבור וגו'" - כמ"ש ז"ל בן שלשים לכח. (ד) והוא שב מן הפסילים (שופטים ג' י"ט) - כנגד העשור הרביעי שעבר כמה פסילים והבלים בחיים, ומתחיל לשוב ליצרו, כמו שאמר: בן ארבעים לבינה. (ה) והוא במלכים יתקלס (חבקוק א, י) - בן חמשים לעצה, שמיעץ למלכים ולשרים מתוך נסיון שצבר בחייו, והם מקלסים אותו ומשתבחים בו. (ו) והוא רחום יכפר עון (תהלים עח, לח) - כנגד העשור הששי. (ז) והוא יפדה את ישראל מכל עונותיו (שם קל, ח) - כנגד העשור השביעי. עד כאן שמעתי בליל ז"ך למטמונים התשנ"ב. ודפח"ח. אך לא בדקתי אחריו בתנ"ך אם יש יותר. [אמנם יש עוד פסוק באיוב (כ"א ל"ב) והוא לקברות יובל. וכנראה הוא אחר גיל שבעים].

גאולה. עיין באור החיים הקדוש (פרשת בלק) על פסוק וקם שבט מישראל, שכתב שאם לא זכו תהיה הגאולה בדרך טבע, שיקום שבט אחד מישראל כדרך כל הקמים בעולם דרך טבע, על דרך אומרו: ושפל אנשים יקום עלה וכו'. ע"ש. והוא חידוש, ונכתב ברוח"ק.

עמידה דום. לזכר הנופלים והחללים בעוה"ר. נשאלתי אם יש בזה משום "ובחקותיהם לא תלכו" שזה לקוח ממנהגי אומות העולם. ואמרת שאין בזה כלום, והוא על פי מה שכתב מהר"י קולון בתשובה ופסקו הרמ"א ביו"ד (סי' קע"ח ס"א) דכל שיש בו טעם או כבוד וכיוצא מותר. ע"ש. וה"נ יש בה איזה טעם כדאמרינן בש"ס ברכות (דף ו' ע"ב) אגרא דבי טמאי שתיקוּתא. וכ"כ ביחזקאל (כד, יז): האנק דום. ויש טעם לעמידה גם כן כמ"ש בגמ' אין עמידה אלא שתיקה (עיין סוטה דף ט"ל ע"א). וגם הוא סימן ורמז להפסק תנועת החיים של אלה הנהרגים בעוה"ר, ולכן כיון שיש בה טעם וסיבה לית לן בה. ואע"פ שיותר היה ראוי ללמוד ולומר קדיש לעילוי נשמתם ז"ל, וכמנהג ישראל מימות עולם, מ"מ מי שעובר ברחוב וכלם עומדים והוא ממשיך ללכת או לשבת גורם למחלוקת ושנאה וחילול ה', וגם עובר על מאמרם ז"ל (מסכת דרך ארץ רבה פ"ז): לא יהיה אדם יושב בין העומדים וכו', ולכן נכון שלא לפרוש מן הצבור, וישא תפלה בלבו להשי"ת לרחם על עמו ישראל בקרוב אכי"ר. וכמדומה לי שכן פסק גם בשו"ת ישכיל עבדי ועוד.

סיון

חג השבועות. נוהגים ללמוד בלילה תקון, וביום אזהרות משלי רות ותרי"ג מצוות מתוך מנין המצוות להרמב"ם בראש ס' היד החזקה. (ובשעת הדחק סומכין על תרי"ג מצוות שלומדים בתיקון הלילה, שגם הם כמעט על פי הרמב"ם בקיצור נמרץ. ושוב ראיתי שהם ערוכים על פי ספר החינוך, ויש בינו ובין סדר הרמב"ם שנויים קלים). ואפשר לרמוז בפרשת היום: את כל הדברים האלה לאמר, ללמוד אזהרות משלי רות. וכן: כה תאמר לבית יעקב, תיקון תרי"ג אזהרות משלי רות. אי נמי התי"ו תהלים כמ"ש הבא"ח ללמוד תהלים. ע"ש.

עצרת. הכל מודים בעצרת דבעינן נמי "לכם", מאי טעמא יום שניתנה בו תורה הוא (פסחים סח:). לכאורה אדרבא איפכא הול"ל דבעינן נמי לה' לפי שניתנה בו תורה. ובחג השבועות התשנ"ג אמרתי ליישב בשלשה אופנים: **(א)** שניתנה בו תורה ל**ישראל** (כ"ה הגירסא במנורת המאור), ולא ניתנה למלאכים, כי תכלית הבריאה בעוה"ז להיות נוהג כבני אדם ולזכך החומר כמלאכי השרת, ולא להתפשט מענייני עולם הזה לגמרי, וכמ"ש בעליות אליהו (הערה כ') בשם הגר"ח מוואלוז'ין ז"ל. ע"ש. ולכך בעינן נמי "לכם." **(ב)** שהתורה נקראת תושיה, שמתשת כחו של אדם (סנהדרין דף כ"ו ע"ב), ולכך בעינן "לכם." **(ג)** כי **שבועות** עולה כ"ח בריבוע (28*28=784). ללמדנו שצריך הרבה כח ללימוד תורה. ובאמת רואים שבחג השבועות לומדים כל הלילה, ורוב היום תהלים משלי ואזהרות וכו', וישנים בו רק חמש שש שעות. וכיו"ב כתבו המפרשים ז"ל טעם שנקרא הקב"ה "מקום", כי כן עולה שם הוי"ה בריבוע אותיותיו: י' כפול י', ה' כפול ה', ו' כפול ו', ה' כפול ה', סך הכל עולה **קפ"ו** כמנין **מקום**. וכן אמרו אה"ה בריבוע עולה אמת, מאכאן שחותמו של הקב"ה אמת. וזה רמז הכתוב (שמות ג' י"ד): אהיה אשר אהיה. ועוד נ"ל אהיה בריבוע אותיותיו: א' כפול א', ה' כפול ה', י' כפול י', ה' כפול ה', עולים **קנ"א** כמנין **אהיה במילוי יוד"ן**. עשרת הדברות מתחילים "אנכי" ששרשו **ט'** בגימטריא **אמת**, ללמדנו שהכל ממקור האמת ית"ש. וכן: רבות רעות צדיק, ומכלם יצילנו הוי"ה (תהלים לד, כ). כי שורש ריבוע של **רעות** עולה כ"ו כמנין שם הוי"ה, ללמדנו שהכל במדת הרחמים. וגם היסורין ב"מ מקורן בחסד וברחמים, וזה רמז הכתוב (יונה ב, ח): בהתעטף עלי נפשי את הוי"ה זכרתי. **"בהתעטף עלי"** עולה תרע"ו, ושרשו הוא שם הוי"ה. וכן רמזתי בפסוק: "והמנהג כמנהג יהוא בן נמשי, כי בשגעון ינהג" (מלכים ב' ט' כ'). כי יהוא עה"כ בריבוע עולה תקכ"ט (23*23=529) בגימטריא **כי בשגעון ינהג**. וכן שרש **תהלות** הוא **זב**, כי כ"ט כפול כ"ט עולה כמנין תהלות (29*29=841). ובא לרמוז שרוב התהלות והשבחים שמעתיירים בני אדם ע"פ רוב הם שקר וכזב וחנופה.

זכרון. סגולה לזכור תלמודו, לשנן הדברים בקול,

כמ"ש רז"ל בעירובין (דף נ"ג סע"ב) גבי ברוריא. ונ"ל זה רמז הכתוב: זאת היתה לי כי פקודיך נצרת, כי בלימוד תורה המשכח עובר בשלשה לאוין דכתיב (דברים ד, ט): **השמור לך ושמור נפשך מאד פן תשכח וגו'**, כדאיתא במנחות (דף צ"ט ע"ב). ע"ש. אבל אין לנו גם מצות עשה לזכור, דא"כ הוה דרשינן זכור בפה ואל תשכח בלב, כמו במגילה (דף י"ח ע"א) גבי זכירת עמלק. ע"ש. אבל דוד המלך ע"ה התחכם והיה שונה דברי תורה בקול ובזמרה, כמ"ש: זמירות היו לי חוקיך וגו', כאלו נאמר בהם "זכור אל תשכח" זכור בפה. וזהו אומרו: **זאת** היתה לי, ר"ת זכור אל תשכח היתה לי, כי פקודיך נצרת, שזכיתי לזכירה בד"ת. ושור"ר בתהלים (ק"ט פסוק נ"ד): זמירות היו לי חוקיך וגו', זכרתי בלילה שמך ה' ואשמרה תורתך, זאת היתה לי כי פקודיך נצרת. והדברים מתבארים כמין חומר, דבתורת כהנים פרשת בחקותי דרשו גבי שבת שמור בלב וזכור בפה. ע"ש. (והובא בתורה תמימה פרשת יתרו, ועיין בשו"ת יביע אומר ח"ב א"ח סי' ו' אות ב' וגו', ודלא כהכה"ח סי' רע"א אות יו"ד, ונמחק שם הציון בכ"י ליביע אומר הנ"ל. ע"ש). וזהו שאמר: זכרתי בלילה שמך ה' - בפה, דלא איברי סיהרא אלא לגירסא (עירובין דף ס"ה ע"א). ושמא תאמר זכרתי בלב? לזה אמר: ואשמרה תורתך - הרי שמירה בלב אמורה, הא מה אני מקיים זכרתי? בפה. ולכן זאת היתה לי וגו' וכאמור. ורמז עוד: זכרתי בלילה - דבלילה שהיא מדת שמור, כְּנֻן לחבר מדת זכור, וביום - ואשמרה תורתך, לחבר לילה ביום ויום בלילה כנודע.

כליל תפארת בראשו נתת. ר"ת כתב. לרמוז למה שאמרו חז"ל במדרש [ע"י אור החיים בסוף פרשת כי תשא] שנצטווה משה רבנו ע"ה לכתוב עניו מלא יו"ד, ומרוב ענוותו כתב חסר יו"ד, וקינחה הקב"ה בשער ראשו ומוזה זכה לקרני אורה. ע"כ. וזהו **כתב** - שע"י הכתב זכה לכליל תפארת בראשו [ועיין מנחות דף כ"ט סע"א ואפילו כתב אחד מעכבן, ופירשו בגמ' לא נצרכה אלא לקוצו של יו"ד. ע"ש]. ועיין בסמוך.

כליל תפארת בראשו נתת. ר"ת כתבן. שמשה רבנו ע"ה זכה לקרני אור ע"י הכתיבה שכתב ענו חסר יו"ד וכמ"ש רז"ל במדרש, וזהו כתבן, שהיה ספרא וכתבנא רבא דישראל.

הדרת מלך

שיחות ודרשות

ממורן ראש הישיבה שליט"א

שנאמרו ברב עם הדרת מלך

במה זכו?

בפרשת שמות מקופלות שמונים שנותיו של משה רבנו בפרק אחד - פרק ב': וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי, עד: וידע אלוקים, "ומשה היה רועה" - זה כבר בגיל שמונים, כמו שנאמר: "ומשה בן שמונים שנה ואהרן בן שלש ושמונים שנה בדברם אל פרעה". על שמונים שנה אלו התורה לא מצאה לנכון לספר עליהם רק שלושה סיפורים! אבל די במעט הזה להתבונן על דמותו של משה רבנו, ולהבין, במה זכה להיות מנהיג ישראל? להיות מביא תורה לעם ישראל? להיות אדון הנביאים? במה זכה? העולם חושבים שאדם זוכה להיות רב גדול על ידי ששוקד ולומד ובקי וחרף. והאמת שלפני כל הדברים האלה צריך להיות לו מדות טובות! הרמב"ם בספר מדע מביא הלכות דעות לפני הלכות תלמוד תורה [דעות" פירושה: מדות, כך מצאנו במשנה: "ארבע מדות בדעות נוח לכעוס נוח לרצות" (אבות פ"ה משנה י"א) והכל שם מענין מדות. כל סגנון של הרמב"ם יש לו מקור נאמן]. קודם כל "הלכות דעות" - מדות טובות, ואח"כ תלמוד תורה. ומדות טובות רואים אצל משה רבנו. אומר רבנו בחיי בספר חובות הלבבות: "עליך ללמוד בספר תורת האלהים, כאילו עדיין לא

למדת אותו מעולם", זאת אומרת, גם כשתהיה בגיל תשעים, בגיל מאה, תקרא את החומש, תסתכל בו, תתבונן ותמצא כמה וכמה דברים. גם כאן צריך להבין, לא רק במה זכה משה רבנו אלא גם במה זכה יתרו שנעשה מחותן שלו, והוא היה כהן מדין לשעבר? במה זכתה ציפורה להינשא למשה רבנו? במה זכו ישראל? כמה וכמה דברים צריך לשים להם לב.

רודף צדקה ושונא עוול

שלושה סיפורים מחיי משה רבנו מלפני מתן תורה, מראים שהוא אדם מיוחד הנלחם בעוול, נלחם בשקר, נלחם בהתגברות של בן אדם על חברו, "אשר שלט האדם באדם לרע לו" (קהלת ח' ט'). אדם מתנפל על חברו - משה רבנו חושב בעצמו: אני חייב לעשות כאן משהו! ביום הראשון - "וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיו" - מסתכל ימין ושמאל - "ויך את המצרי ויטמנהו בחול" - יש פירוש שהכהו בשם המפורש כמו שכתב רש"י על הפסוק "להרגני אתה אומר כאשר הרגת את המצרי", ויש עוד רמז לזה בפסוק "ויפן כה וכה" - שיש בו ארבעים ושתים אותיות, זה שם בן מ"ב, ורש"י כותב בעבודה זרה (דף י"ז סע"ב) שבשם זה אדם מכיין בו ועושה בו מה שלבו חפץ. אבל קצת קשה הפירוש הזה, אם ככה, למה "ויפן כה וכה"? מה הוא צריך להסתכל? אך גם זה הסביר רש"י - ראה שלא עתיד לצאת ממנו שום אחד שיתגייר. והנה ביום השני ראה "שני אנשים עברים נצים" - אולי תגיד שבגלל שההוא היה מצרי תשבור אותו, תהרוג אותו, אבל ליהודי תחניף - לא! "למה תכה רעך"? והפעם השלישית, אחרי שנודע לפרעה שמשה הרג את המצרי, ומשה ברח למדין. בדרך כלל אדם שבורח רוצה להסתתר, שאף אחד לא יכיר אותו, שאף אחד לא יזהה אותו, והנה מגיע לשם, רואה שוב פעם עוול, שוב פעם עושק וחמס. באו שבע בנות יתרו לדלות

הגאולה אז והיום

מִרְן רֵאשׁ הִישִׁיבָה בְּשִׁיחָה מַחְזֶקֶת וּמֵאֲלַפֵּת
שֶׁנִּמְסְרָה בְּמוֹצַ"שׁ תַּעֲנִית דִּיבּוּר בִּישִׁיבָה,

עַל דְּמוּתוֹ שֶׁל מִנְהִיג, עַל הַדְּבָרִים הַמַּעֲכָבִים אֶת הַגְּאוּלָּה בְּדוֹרֵנוּ, וְעַל אַחַדוֹת יִשְׂרָאֵל

וידע אלקים

והנה הגיע משה לביתו של יתרו, "ויואל משה לשבת את האיש, ויתן את ציפורה בתו למשה", וילדה לו שני בנים, הראשון קרא לו: גרשום. והשני קרא לו: אליעזר. משה רבנו נמצא ששים שנה(!) מחוץ למשפחתו, אם נפרש "ויגדל משה" - בגיל עשרים [נדמה לי ככה כתוב במדרש], עד גיל שמונים, ששים שנה לא יודע מה קורה במצרים, לא יודע כלום.

"ויהי בימים הרבים ההם, וימת מלך מצרים, ויאנחו בני ישראל מן העבודה, ויזעקו. ותעל שועתם אל האלהים מן העבודה" - אמרו המפרשים כך, הם היו צועקים כאילו בוכים על שמת פרעה מלך מצרים, למעשה הם שמחו (הלואי שמת לפני כן, עשה לנו הרבה צרות!) אבל אם היו בוכים לפני כן, היו המצרים אומרים להם: אתם לא מכירים טובה לאדוננו המלך פרעה היקר והנכבד, ירום הודו ותנשא מלכותו ב"גיהנם", שנתן לכם עבודה? איך אתם עושים דבר כזה?! לפיכך הם שתקו, עכשיו שכולם בוכים, גם הם בוכים כביכול על מות המלך, אבל: "ויאנחו בני ישראל מן העבודה, ויזעקו" - הם זעקו מן העבודה. "ותעל שועתם אל האלהים מן העבודה, וירא אלהים את בני ישראל וידע אלהים", מה פירוש "וידע"? אנחנו מתרגמים בחוץ לארץ "ורחם" - ה' ריחם עליהם, אבל "וידע" לא ככה הפשט! "וידע" - ידע את האמת, הבין מחשבותיהם, ידע שהם לא בוכים בגלל שפרעה מת, הלואי מת מזמן, הלואי נשרף, אלא הם בוכים בגלל הצער של העבודה, ועד עכשיו לא יכלו לבכות. ברוסיה היו אומרים ככה: אתם כופרים בטובת "אמא רוסיה", "אמא רוסיה" ככה קוראים לזה שמה, כל יהודי שרוצה לעלות לארץ ישראל, אתה כופר בטובה!

מים מן הבאר, באו רועים גירשו אותם, אנחנו ראשונים! למה אתם ראשונים? הן באו ראשונות! "ויקם משה ויושיען, וישק את צאנם" - לא רק גירש את הרועים אלא גם השקה את הצאן שלהן, ולכן באותו היום חזרו הביתה מוקדם. ולא כמו בכל יום שמגיעות באיחור הביתה, כי הרועים מגרשים אותן. מה לעשות הם "רועים" בלי וא"ו, "רָעִים". והנה שואל אותן אביהן: "מדוע מיהרתן בוא היום?" כיצד הגעתן כל כך מוקדם? "ותאמרן איש מצרי" - אחד לא מבני העיר, לבוש כמו מצרי, "הצילנו מיד הרועים, וגם דלה דלה לנו, וישק את הצאן. ויאמר אל בנותיו: ואיו?" - איפה הוא? "למה זה עזבתן את האיש?" ולכאורה יש לשאול: למה לא אמר להן משה: אני כאן אורח, אני גר בארץ, אולי אתן מכירות איזו אכסניה? איזה "הוטל"? איזה מקום? לא אומר להן כלום?! אלא משה רבנו מבין שאסור לבקש מאיש שום דבר, מבשר ודם לא מבקשים כלום! כשאתה יודע שבן אדם רוצה לתת, רק לא יודע מה ואיך, תגיד לו. אבל אם אינך יודע בכלל אם הוא רוצה לתת, תבקש מהקב"ה, זה הכל! בכל מקום שאדם נמצא, יתפלל!

העולם חושבים ששיבת כסא רחמים קמה ע"י קשרים ופוליטיקה ופרוטקציה. אין שום פרוטקציה! שום דבר! קמה - כי ה' רצה שתקום הישיבה! טוב, משה רבנו אינו מבקש, אבל בנות יתרו, למה הן לא אמרו לו: "תודה רבה שעזרת לנו, תבוא אלינו לבית, אבא יפגוש אותך?" אלא שהן צנועות היו, ביישניות היו. הציל אותנו, תודה רבה! אבל לדבר עם אדם זר יותר מזה - לא! וְיִתְרוֹ מַה אֹמֵר לָהֶן: "קְרָאָן לּוֹ וַיֹּאכַל לָחֶם" - פה רואים מדת הכרת הטוב. יתרו - יש לו מדת הכרת הטוב. בנות יתרו - יש להן צניעות. ומשה רבנו - יש לו תפילה.

אתה יודע אמא רוסיה כמה נותנת לך?! נותנת הרבה מאוד...

הֹרָה או הוֹרָה?

היה מעשה כאשר נתחלפו הצארים (לפני הקומוניזם), צאר אחד הלך, ובא צאר שני, "איש צר ואויב". והיו הרוסים רוקדים, ויש להם ריקוד אחד, מילדותי שמעתי עליו, קוראים לו "הֹרָה", [מישהו שמע על הורה? (אחד הבחורים עונה: רוקדים אותו בישיבות) אבל זה בה' לא בא', "אורה" זה שלנו, "ליהודים היתה אורה", להם זה הורה]. אז היה חסיד אחד יצא מהבית שלו, כולם רוקדים הורה, הוא חייב לרקוד. מה אתה, מבעט במלך ירום הודו? רקד אָתָם בעל כורחו, הם אומרים: הֹרָה, והוא אומר: "הֹרָה" "הוא רע". "רע" או "רה" באידיש אותו דבר, הורה או הורה - אף אחד לא דקדק איתו על חולם או שורוק, ועי"ן לא מבטאים, זה המיוחד ברוסיה, זכותה יגון ואנחה, ששם לא מבטאים את העי"ן.

בשנת תשי"ג, היה מושל ברוסיה רע מאוד - סטאלין, ימח שמו וזכרו, העולם לא יודע מי הרג יותר אנשים בעולם: סטאלין או היטלר, לפחות יודעים שהרג באופן רשמי עשרים וששה מליון בני אדם, במלחמת העולם השנייה מתו חמשים מליון, אבל יכול להיות שסטאלין הרג בסתר הרבה יותר, הוא עשה תוכנית שטנית שיקח כל היהודים לסיביר, ושם ימותו ב"מ בקור, חמשים מעלות מתחת לאפס. אבל איך יעשה דבר כזה? מצא עצה: יש לו רופאים יהודים שמטפלים בו, הוציא עליהם איזו עלילה, פרסמו בעיתונים, והיה אמור להוציא דינם בתליה. עוד לא שפטו אותם, אבל הם היו מוכנים לזה, כל הרופאים היהודים ברוסיה היו מוכנים למות. והיה יהודי אחד בכלא יושב עם רבי יצחק גינזבורג זצ"ל בליל פורים, שהיה קורא מגילה, אחר כך בירך: "הרב את ריבנו, והדן את דיננו, והנוקם את נקמתנו". אז אמר לו היהודי הנ"ל: "מה רב את ריבנו? מה 'נוקם את נקמתנו'!?" מחר סטאלין יוציא את כל הרופאים היהודים להורג, ואחר כך יהיה לו מזה סיבה ועילה לגרש את כל היהודים לסיביר, ונגמר חלילה עם ישראל, עוד מליון וחצי יהודים הולכים לאיבוד". אמר לו:

"הקדוש ברוך הוא כמו שרב את ריבנו אז, כך גם עכשיו יריב, וינקום, וידון, ויעשה הכל". אמר לו: אתה חולם. אמר לו: אני לא חולם.

אחרי יומיים, נודע שסטאלין התפגר - מה זה התפגר? נעשה פגר! הוא היה אומר להם: אף אחד לא ידפוק על הדלת בבוקר עד שאני אחליט לצאת. בשמונה הוא אמור להגיע, אם פעם יאחר בתשע בעשר, אף אחד לא יפריע לו. סטאלין הזה, קראו לו בזמנו "שמש העמים" - "חושך העולם". והנה יום אחד קם בבוקר, הקיא כל הנשמה שלו, "ישפוך לארץ מררתו" (ע"פ איוב ט"ז י"ג). אבל אין לו טלפון, אז עוד לא היה טלפון להזעיק את אנשיו שיבואו לטפל בו, אז הוא נשאר שמה, והם לא יודעים. לא יצא בעשר, באחת עשרה, שתיים עשרה, שלוש עשרה, בשש בערב - אמרו: מה קרה לו? פתחו, מצאו אותו מת, שָׁרוּעַ על הארץ. זהו, נגמר הסיפור, הגזירה בטלה. שבוע לפני כן, האדמו"ר מליובאוויטש אמר לחסידיו בארה"ב: (הוא הוכתר לאדמו"ר בשנת תשי"א), בואו נשיר, סיפר להם הסיפור הנ"ל על "הוא רע", אמר להם: עכשיו כלכם, תגידו ביחד: "הוא רע" "הוא רע" "הוא רע", וכולם הבינו שהכוונה על סטאלין, אחרי שבוע סטאלין התפגר, הלך לעזאזל, הגזירות בטלו. לאט לאט עולים יהודים מרוסיה, שהם יהודים, או יהודים למחצה, אבל באים.

אותו דבר ישראל במצרים, כביכול בכו על פרעה, אוי איזה מלך גדול, חשוב, איזה משהו משהו, "שמש העמים", בלבם - צועקים מן העבודה, והקדוש ברוך הוא שומע.

הגדי שברח - משל לכל מנהיג

משה רבנו הולך לרעות את הצאן, ורבותינו אומרים: משה רבנו היה רועה את הצאן בחכמה, באהבה, בתבונה, בחסד וברחמים. היה נותן קודם כל לצאן הקטנות, לגדיים הקטנים - אתם תאכלו ראשונים, יש עשב רך, זה בשבילכם. אחר כך מכניס אותם, מביא את השעירים, שעירי עזים - עכשיו התור שלכם. אחר כך מביא את הת"שים הגדולים - שהם יכולים ללעוס את השָׁרְשִׁים, על פי הסדר. יהנו כולם, יאכלו כולם, יסתדרו. כמו שעשה

יעקב אבינו, היה מביא בחשבון כמה הבאתי, כמה מחזיר, "טריפה לא הבאתי אליך, אנכי אחטנה, מידי תבקשנה" (בראשית ל"א ט"ל). בזוהר של השבוע הזה, בחק לישראל [- אני מקוה שאתם קוראים] כתוב: "משה רבנו חכם גדול היה, ובקי לרעות את הצאן". איפה נמצא שמשה רבנו "חכם גדול היה?" "ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו כהן מדין", "חותנו כהן מדין" ראשי תיבות: **חכם**, הרעייה היתה בחכמה. בין הדברים, רבותינו מספרים, שפעם אחת ברח לו גדי אחד, משה רבנו לא יתן לו לברוח, רץ אחריו, והגדי רץ, והוא רץ, עד שמצא הגדי איזה מעין, נעצר שם ושתה לרויה - הרב עובדיה שיחיה מוסיף: שבירך אחר כך "בורא נפשות" - הגדי הזה, משה רבנו שם אותו על כתפיו "לא ידעתי כמה אתה צמא! לא ידעתי! למה לא אמרת לי? בוא, עכשיו אתה עייף, רַצְפָּת הרבה, ואסור לך לרוץ אחרי השתייה, זה מסוכן! עלול לקבל דלקת ריאות... אשים אותך על הכתפיים שלי, אחזיר אותך". זה משל על כל יהודי מישאל, כל יהודי שאתה רואה שֶסָטָה מן הדרך, תנסה לקרב אותו. הסיפור אמיתי - אין ספק! אבל למה נבחר משה כמנהיג ישראל? בגלל הדבר הזה, בגלל שהוא ראה את הגדיים הקטנים, וחס עליהם. גדי שברח, חיבב אותו, ושם אותו על הכתפיים, "על כפיים ישאונך" - והביא אותו.

גם מטאטא יורה

משה רבנו הולך לסנה, משה רבנו זה האדם האחרון ביותר שלכאורה יכול לגאול את ישראל. למה? קודם כל, וכי הוא נמצא אֶתָם? הרי הוא בורח מפרעה! ברגע שיבוא למצרים, הוא מתחייב בנפשו, חייב מיתה! "ויבקש להרוג את משה". דבר שני: הוא היה ערל שפתיים, שקשה לו לדבר. אמנם רשב"ם אומר: לא יכול להיות שאדון הנביאים לא יכול לדבר, לא יכול להיות! "ערל שפתיים" - פירושו לדעת רשב"ם, שאינו מכיר את השפה המצרית. אבל זה לא הפשט! רבותינו אומרים אחרת, ומצאו סיבה למה היה ערל שפתיים, בגלל שנגע בגחלת וכו', וגם זה רמוז בתורה: "לא איש דברים אנוכי, גם מתמול, גם משלשום, גם מאז דברך אל עבדך",

ראשי תבות: גם גם גם, שהיה מגמגם, משה רבנו היה מגמגם! ולמה נבחר משה רבנו? כותב הר"ן בדרשותיו, שאם היה משה רבנו איש שפתיים, בעל כושר דיבור כמו "בגין" להבדיל, אז היו אומרים: בכח דיבורו היפנט את פרעה! דיבר אתו דברים של טעם, הפך לו את הראש שלו. פוליטיקאי, יודע לדבר יפה, אח"כ לקח את עם ישראל, סיפר להם סיפורים, והם האמינו לו. לכן משה רבנו לא היה איש שפתיים, הוא היה אדם שקשה לו לדבר עם אחרים, אפילו עם חותנו לא יכול לדבר. יש פתגם יפה אצל האשכנזים: "אם הקב"ה רוצה, גם מטאטא יורה!" אתם יודעים מה זה מטאטא יורה? אדם יקח מטאטא ויירה בו, ויצאו ממנו כדורים שיחסלו את האויב, גם מטאטא יכול לירות. משה רבנו היה בעיני עצמו כמו כלום, "ונחננו מה". איך אני אעשה דבר כזה! אמרו רבותינו: שבעה ימים דיבר איתו הקדוש ברוך הוא, ככה רש"י מפרש על הפסוק: גם מתמול גם משלשום - שבעה ימים מדבר איתו, מעודד אותו, תלך - לא, אני לא יכול, אני מפחד, מי אנכי? שלח נא ביד תשלח - ביד אהרן וכו'. אמר לו: טוב, מגיע לך עונש, אתה לא תהיה כהן, אתה תהיה לוי! אבל אתה תלך לפרעה, לא תברח ממני! איפה זה רמוז? משה רבנו הולך לסנה, יש שם פסוק שמופיע בו שלש פעמים סנה: "וירא מלאך ה' אליו בלבת אש, מתוך הסנה. וירא, והנה הסנה בוער באש, והסנה איננו אוכל". יש פה כפילות, יכול הכתוב לומר: "והנה הסנה בוער באש, ואיננו אוכל", למה - הסנה, הסנה, הסנה? סנה גימטריא חזק! הקדוש ברוך הוא אומר לו: אתה רואה, הסנה הזה לא שוה כלום, אין בו שום דבר, והוא איננו נשרף באש. אותו הדבר אתה, חייב להיות חזק! סנה, סנה, סנה, שלש פעמים חזק, גימטריא: משה. אמר לו: אתה יש בך "חזק" כפול שלש, "חזק חזק ותתחזק". אמר לו: אני לא יכול, אמר לו: "משה משה" (פעמיים) הרי שש פעמים "חזק", בפעם השביעית אמר לו: בסדר, אני מוכן. "ויאמר הנני" כמה עולה הנני? חזק שוב פעם, שבע פעמים חזק (כנגד שבעה ימים שדיבר אתו). משה רבנו חייב להיות חזק.

חסרון הפחד ויתרון אומץ הלב

ואראה העודם חיים", אני רוצה לראות את האחים שלי, אפשר לפרש "אחים" הכוונה על כל ישראל, העודם חיים מרוב הצרות שעברו עליהם? או אחים שלי אהרן ומרים, אע"פ שהיה בגיל שמונים ושלוש, שמונים ושש. אתם חושבים שאז כולם היו חיים מאה ועשרים? לא! רק בודדים. ראה לדבר, בפרשת בהעלותך כתוב: "ומבן חמשים שנה, ישוב מצבא העבודה, ולא יעבוד עוד". אם היו כולם חיים עד מאה ועשרים, לכאורה עד גיל שמונים צריכים להיות בריאים, חמשים של היום כמו שמונים של פעם, לא, רק בודדים, משה רבנו אהרן ומרים, יהושע מאה ועשר, הרמב"ם במו"נ כותב כן על הדורות שהיו מאדם עד נח חיים "שמונה מאות", "תשע מאות", כותב שזה רק הם, ה' רצה ככה, יש כאלה עד היום הזה, יש חיים מאה ושלושים וחמש שנה. פעם ראיתי כתוב, במאמר של ר' מרדכי ארנון, אומר יש מקום שאין להם תרופות כימיות, אין להם כלום מזה, מה הם עושים? חיים על פי הטבע, בפשטות. יש אשה מוכרת ירקות כל יום, בת מאה שלושים וחמש! בת מאה שלושים וחמש! הולכת לשוק, מי מוכן לקנות בטטה, פרשנדתא, דלפון אספתא, וקונים קונים. היא בריאה, פשוט בריאה. אבל רוב העולם לא מאריכים ימים ושנים.

משה רבנו אומר: אלך לראות את האחים שלי, וזה לא שקר, ולמעשה ראה אותם, ראה את אהרן ואת מרים, אבל את הסיבה העיקרית לא אמר, לא רצה להגיד, זה מתוך ענוה שלו, אדם שיש לו ענוה - הקדוש ברוך הוא מזכה אותו בפל. מה זה ענוה? ה' נתן לך חכמה, נתן לך ידע, נתן לך גבורה, נתן לך קול נעים, אבל תדע - שבלעדיו אין לך כלום, אתה אפס אחד גדול. תיכנס לקופת חולים תמצא שם חדר שכתוב עליו: "רופא אא"ג", הפירוש האמיתי: "רופא אפס אחד גדול". זהו הפירוש הנכון, כל הרופאים היום, וחלק גדול מהתרופות, דברים בטלים.

למה הקב"ה לא מסתכל עלינו?

היום, כשקראתי את הפרשה בבית-הכנסת התרגשתי מאד. שאלתי את עצמי למה הקדוש ברוך הוא כיום לא מסתכל עלינו - "ראה ראיתי את

מכאן לומדים מוסר, יש הרבה אנשים אומרים: ספרדי (פרענק) יכול לעשות משהו? כל דבר שואלים לאחרים. "סמינר"? לא יעלה על הדעת, ספרדים יכולים להקים סמינר. ישיבה בלי רשות מרנן ורבנן? לא יתכן! כל זה טעות. צריך אדם להאמין בעצמו! מה זה "בעצמו"? הכוונה: בכוחות שה' נתן לו, כל אדם ואדם בפוטנציאל שלו, יכול להיות צדיק כמושה רבנו, יכול להיות רשע כבלעם. ככה כותב הרמב"ם בהלכות תשובה פרק חמישי.

משה רבנו אדון הנביאים, היה קטן בעיני עצמו, אמר לו הקב"ה: אל תפחד, תלך, "לך אל פרעה מלך מצרים, והוצא את עמי בני ישראל". מה זה "והוצא"? איך הוא יוציא אותם? אמר לו: פרעה ימס כדונג לעומתך, לא יהיה בו כלום. אמר לו: אני מפחד. אמר לו: בוא תראה, "מה זה בידך"? אמר לו: מטה. זרוק אותו לארץ, "ויהי לנחש, וינס משה מפניו" - אמר לו: אל תפחד מהנחש הזה, "שלח ידך ואחוז בזנבו", לך אליו, "וישלח ידו ויחזק בו, ויהי למטה בכפו". קח את הנחש הזה, תפוש אותו בזנב, הוא לא נחש, הוא מטה! נגמר! אומר האלשיך: משה רבנו פחד, אמר לו הקב"ה: פרעה נמשל לנחש! תפוס את הזנב שלו, יש לו זנב לפרעה, תפוס אותו, אל תפחד ממנו! יש לו איזו חליפה? תפוס את כנף מעילו מאחור! והוא יהיה לְמִטָּה, תן לו מכות על הראש, ככה זה. צריך אדם לא לפחד. - ככה כתב לי פעם רבי דוד ברדא זכרונו לברכה [היה שולח לי מכתבים, בכל מכתב כמה שורות, וזה המכתב היה הנושא שלו: "חסרון הפחד ויתרון אומץ הלב", הפחד - כמה הוא לא טוב, ויתרון אומץ הלב - תהיה אמיץ לב, אל תפחד!]

מה זו ענוה?

משה רבנו הסכים ללכת אחרי כל הנבואה הזאת, אבל מה יגיד ליתרו? מה יגיד לו - אני צריך לגאול את ישראל? יגיד לו: מה, אתה תגאל את ישראל? תגאל את עצמך קודם כל, אתה פה נמצא נידח, בודד, אף אחד לא מכיר אותך, ושם במצרים, אחיך מבקשים אותך. אמר משה בלבו: אני לא אשקר, אבל מאידך - לא אגיד לו את הסיבה העיקרית, "ויאמר לו, אלכה נא, ואראה את אחי אשר במצרים,

חילוני, למה תירק עליה? למה? אחר כך עושים מזה
מטעמים.

תגידו, טוב, בגלל שוטה אחד, משוגע, ועל כל
העדה תקצוף?! אבל פעם אחת הלך השר אלי ישי,
לנחם את הרב אלישיב שיהיה בריא, על פטירת
בתו בגיל תשעים, באו אנשי נטורי קרתא במאה
שערים, זרקו עליו אבנים, עשו אותו: "ותקע כף
ירכו" חודשיים, למה המעשים האלה? למה אתם
עושים ככה? מה עשה לכם? מה אתם רוצים ממנו?
רוצים לבקש משהו, תפנו אליו כמו בן אדם, התורה
מגדלת פראים? מגדלת צפרדעים? מגדלת נחשים?
חמורים? זה החינוך של התורה? הם יעשו מזה
"גזירה שוה" על כל שומרי תורה ומצוות, ואסור
לתת להם את זה, כי זה לא נכון! כי אנחנו הספרדים
לא ידענו מזה כלום, חכמי הספרדים ידעו תמיד
לקרב כל יהודי, אפילו תלמיד שהתקלקל, מסדרים
אותו, מוצאים לו מקום, כמו אותו גדי שברח.
לא לזרוק אף אחד, לדעת לאהוב כל יהודי, אדם
שהתקלקל תברך אותו, תקרב אותו, תדבר אתו
בנועם, דרכיה דרכי נועם. מי שמדבר בצורה אחרת
- זה לא דרך התורה. לפעמים גוערים, אבל אחרי
הגערה תסביר לו, תסביר לו.

חילונים-מסכנים ומקנאים

לפני כמאתים שנה היו יהודים בברלין שתרגמו
את התורה לגרמנית, החרים אותם! מה נַעֲשֶׂה
בדור הבא, יותר גרוע, התנצרו לגמרי. וזה היה
בזמן הגאון נודע ביהודה. כמה בעיות היו מאז, בא
הגאון חתם סופר הבין שזו היתה טעות, היה בזמנו
חכם גדול (מהר"ץ חיות) שכתב הגהות וחיידושים
על הגמרא, והיה מתרועע עם המשכילים, משך
אותו החתם סופר בעבותות אהבה, קירב אותו. יש
לו תשובה ארוכה אליו בחת"ס בחלק אורח חיים
(סימן ר"ח). למה כבודו כותב כך, בשביל מה כותב
ככה, למה אמרת את זה, התווכח איתו, "ונשאר גם
הוא לאלוקינו", גאון שלנו לכל הדורות. זה טעות
שאנחנו מסתכלים על חילוני כאדם צר ואויב,
חילוני זה אדם חולה, "חילוני" זה "חולני", כמו
שאתה לא בא לחולה ואומר לו: חצוף, למה אתה
חולה? להיפך, אתה מרחם עליו. אותו דבר החילוני,

עני עמי אשר במצרים, ואת זעקתם שמעתי מפני
נוגשיו, כי ידעתי את מכאוביו. וארד להצילו מיד
מצרים, ולהעלותו מן הארץ ההיא" - והיום אנחנו
בעוונות הרבים, עוזבים ונטושים, סובלים צרות
ומלחמות, ושטויות והבלים? חלק גדול מזה, בא
מהמעשים שלנו, מה זה מעשים שלנו? קודם כל,
כל אדם שמגיע לאיזו מעלה, חושב: אני הכל, אני
המבין, אני הפוסק, אני המחליט, אני היודע, אני...
אני... אני. דבר שני, מחלוקת בינינו, בין החרדים
לחרדים, בין החרדים לסרוגים, בין הסרוגים
לחילוניים, והחילוניים רודפים אותנו.

אני קורא סיפור השבוע הזה, החרדים ירקו על
ילדה קטנה בבית שמש - סיפור זה קרה לפני כמה
חודשים, והשאירו אותו לשבוע הזה כדי שיעלה
יאיר לפיד, לפיד שיעלה, מה יעלה?! מה יצא
ממנו?! יודע לפטפט, זה הכל! ידע, לא מגיע לאחד
מאלף מהידע של הרב עובדיה שיחיה, ומהידע של
כל חכם בעולם. מה הוא רוצה? להרוס התורה עוד
פעם? לא יעלה בידו כלום! כל אלה במגזר החילוני,
הם יודעים בעצמם, שהם אומללים, מקנאים בנו.
אתם יודעים למה מקנאים? הם יודעים שכל יהודי
מאמין שיש לו בעיה - יש לו כתובת, מתפלל,
ורואים נסים. פעם בדק אותי רופא אחד (ד"ר
פייגנברג בתל אביב) בתשל"ד, ערב חג השבועות
הלכתי אליו, קיבלתי חופשה מבית לוינשטיין לחג
השבועות, סיפרתי לו: נפלתי מקומה שלישית,
אמר לי: אתם הדתיים ה' עושה לכם נסים. אבל
הוא בעצמו לא דתי, זוכר רק את התפילות של
כיפור של האשכנזים, "אנחנו כזוכית ביד הזגג,
וכספינה ביד המלח", זה מה שהוא זוכר [ואני לא
ידעתי את זה, עד שפעם התפללתי בביה"ח תל-
השומר ביוהכ"פ התשנ"א עם האשכנזים]. אדם
שהוא מאמין ושומר תורה ומצוות, ה' עושה לו
נסים, הבעיה היא שאנחנו לא מסתדרים אחד עם
השני! מה פירוש "לא מסתדרים"? זה שירק על
הילדה, והילדה לומדת במקום דתי, לא חרדי, מקום
דתי בתוך איזור חרדי, אל תירק עליה! איזה עוון
עשתה? אמא שלה הולכת בכיסוי ראש, ושומרת
תורה ומצוות, למה תירק עליה? למה היא לומדת
בבית ספר לא מעורב, נפרד, ואפ"ל לומדת בבי"ס

חיים כמו שאנחנו חיים, צריך לדעת את זה.

התורה ולומדיה נשאים לדור דורים

הענווה - נותנת לאדם הכל, נותנת לאדם חן וחסד וחכמה, ונותנת לאדם שיחבבו אותו. "ולענוים יתן- חן". אל תקנא בהם שיש להם הרבה כסף, כי הכל שטות גמורה. היה פעם שוטה אחד שמו "דודו טופז", והיה משורר גדול, משוגע מספר אחד, שמעתי הסיפורים שלו - זה נורא, גירש אשתו הראשונה, גירש אשתו השניה, והנה שנה אחת, לא זכה שישמו אותו במדינה הַמְּאָר מספר אחד, אז הוא שלח אנשים שכירי חרב לחסל את הצד השני, תפסו אותו שמו אותו בכלא, איך אתה עושה דבר כזה? טוב מה יעשה, נמצא בכלא. יום אחד בכלא, לקח ממחטה וגמר את עצמו, חנק את עצמו! מה נשאר מדודו טופז? שום דבר! אלף אלפי הבדלות, תקח את רבי חנינא בן תרדיון, נמצא בכלא ונידון לשריפה אצל הרומאים ימח שמם וזכרם, הציעו לו שיפתח פיו ותיכנס האש בפיו וימות בקלות. אמר: לא! "מוטב שיקח את נשמתו מי שנתנה, ולא אחבל אני בעצמי", ונשאר שמו לדורות עולם, מזכירים אותו, לומדים את התורה שלו. אבל "דודו טופז" מה נשאר ממנו? אני לא יודע אם החילוניים יקראו את השירים שלו, הכל שטויות והבלים. היה באיזו עיר, נדמה לי בראשון (לציון), יש שמה ספריה עירונית, בא עיתונאי אחד לבדוק האם נמצאים בספריה ספרים חילוניים או לא (לעשות כתבה על זה). הלך, שאל: יש לכם גם ספרים של ביאליק ואחא"ע בגרון וכו'? אמרו לו: כן, בוא תראה, יש! אמר להם: אני חשבת שאתם הוצאתם אותם, בגלל שאתם חרדים. אמרו לו: בוא תראה, תראה אנשים ששאלו ספרים, כל הספרים ששאלו, כולם ספרי קודש, ספרים של תורה, ספרי חילוניים - אף אחד לא בא לבקש אותם. גם החילוניים בראשון, לא באים לבקש אותם. אמר להם למה? אמרו לו: ככה, אצל החילונים ספרים לא מעניינים אותם כלום. היה משורר אחד חילוני, יש לו בן, גם כן חצי משורר, או רבע משורר. שאלו אותו: האם מעניינים אותך השירים של אביך? אמר להם: לא מעניין אותי כלום. איזה ספרים מעניינים אותך? אמר

חילוני אין לו תורה, אין לו אמונה, אין לו עֵבֶר, אין לו עתיד, אין לו הווה, כל חייו חושך ואפילה. לכן, הוא משתגע כשהוא רואה יהודי שומר תורה ומצוות, רואה ילד - יורק עליו, נותן לו מכות, מרביץ לו.

בליל שבת שעבר (פרשת ויחי), באחת בלילה, אברך אחד הלך אצל ההורים שלו באשדוד, במקום לא חרדי, התנפלו עליו שלושה בריונים, הכו אותו עד זוב דם, יצא דם מהעין שלו. לקחו אותו לבית חולים, שש עשרה תפירות עשו לו, רק העין לא נפגעה, בנס. איך החילוניים מגיעים לדבר הזה? אתם - לא הולכים לצבא! אתם - מדירים נשים! אתם, ואתם, ואתם.

פעם רבי יעקב זר הי"ו שלמד בישיבה, היה בנסיעה בירושלים, אמר למישהו: תזוז קצת, תן לי לעבור, אמר לו: אתם לא הולכים לצבא! אתם בטלנים! אמר לו: תגיד לי מה הצבא הזה? אמר לו: הצבא כובש את ארץ ישראל. אמר לו למה? למה אתם כובשים את זה? זה של הערבים! הם גרו פה מאות שנים! אמר לו: לא, כתוב בתורה: שארץ ישראל שלנו. אמר לו: אה... כתוב בתורה... כתוב גם כן בתורה לשמור שבת, אתה שומר שבת? כתוב בתורה לאכול כשר, אתה אוכל כשר? אתה מקיים משהו מזה? אתה לוקח מהתורה חצי, אנחנו שעושים את הכל, מקיימים את התורה. אבל אתה - חנף, צבוע. כתוב בתורה: "לזרעך נתתי..." אבל כתוב בתורה גם כן "שמור את יום השבת", אתה לא שומע את זה, מה אתה עושה? שתק, הלך!

אם אתה לא יודע לענות, מלכתחילה אל תעבור במקומות שלהם, במיוחד בלילה. כמו שהיינו בחוץ לארץ, לא עוברים במקומות של ערבים בשעה מאוחרת, כולם מסתגרים בבית. היום יש כזה בתל אביב, כל מיני סודאנים, כל מיני פושעים, והמדינה - תְּרַשֶׁת, עיוורת, טפשה. מה לעשות? "או מי ישום אלם, או חרש, או פיקח, או עיוור". "לא דעת ולא תבונה", מכניסה כל מיני זבלים למדינה, אחר כך סובלים. בתל אביב - משעה שמונה בלילה אסור לבן אדם להסתובב ברחובות, וזה באשדוד באחת בלילה? איפה אתה הולך? "לך עמי בא בחדריך, וסגור דלתך בעדך. חבי כמעט רגע, עד יעבור זעם". אבל אם יהיה ויכוח עם חילוני, לענות בקצרה, בפשטות. ואם אינך יודע לענות, אל תענה - אנחנו

להם: שני ספרים - ספר טלפונים ופנקס ש'קים, זה מה שמעניין אותי, חוץ מזה הכל הבל וריק.

עד כמה צריכים לקרב?

התורה יש בה חיים, התורה יש בה אמונה, התורה נותנת טעם לחיים, אדם שאינו לומד תורה - הוא מסכן, הוא אומלל, לכן הם מסתכלים עלינו. לא מחמת שנאה, אלא מחמת קנאה. בליבם הם מקנאים, למה אנחנו ככה? אם אתה תוסיף להם עוד שנאה, זה רע מאוד. אדרבה, תקרב אותם. לא רוצים להתקרב, לא צריך! תהיה בטוח שהאמת נמצאת אצלנו, בלי שום ספק בעולם. פעם הכופרים אמרו: העולם קדמון מאז ומתמיד. היום התברר שהעולם יש לו התחלה בלי ספק. איך נברא העולם? אומרים ממפץ, מפץ בורא את העולם? אני לוקח דבר, ומנפץ. אני לוקח את המכשיר הזה, ומנפץ אותו. יצא ממנו עולם? יצא ממנו בן אדם? יצא ממנו הרמב"ם? יצא ממנו רש"י? איך אפשר דבר כזה?! פשוט מאוד, הם משתגעים בטפשות שלהם!

לפני מאה שנה בתנוס היתה אשה אחת זמרת, היה לה קול ערב מאוד, והיו אלפים הולכים לשמוע את הקול שלה - יהודים, נוצרים, מוסלמים, ערבים. כמעט עמדה להינשא לאיזה נוצרי, והנה בא יהודי אחד, עשיר מופלג, בן שבעים ושבע, רצה לקחת אותה לאשה. אמרה לו: אי אפשר, בת עשרים ושבע לבן שבעים ושבע, חמשים שנה הפרש, אתה מוג'נון? אמר לה: אני אתן לך הרבה כסף הרבה - הרבה - הרבה כסף, אמרה לו: אם תבנה לי ארמון בתוך הים! דבר כזה, לכאורה לא יכול להיות, והוא אכן בנה לה, הביא אדריכלים, בנאים, ובנה לה! אמר לה: הנה, בסדר? לא! מה זה לא? מה, כל מה שבניתי לחינם? וכי "בכדי ספדו ספדיא, וחנטו חנטיא, ובנו בְּנָאִיא"? מה זה לא? יום אחד חזרה בערב הביתה, הלך לביתה, הצית עליה את הבית, מתה בשריפה, בת עשרים ושבע! התחילו לקונן

1. לכן עשה הקב"ה שמגדלי-התאומים יתפוצצו באמריקה ביום כ"ג באלול (התשס"א), דהיינו יומיים לפני יום בריאת העולם (כ"ה באלול). לאמר: תראו מה יצא מהמפץ שלכם. וקל-וחומר למפיץ הגדול שלי, התפוצצות אטומים בלי בורא - רק חורבן והרס ושוממה.

עליה, ולהספיד ולבכות עליה. בסופו של דבר, כל בית-העלמין בתנוס הלך לאיבוד, ולא נשאר ממנה זכר (חוץ מעצמות כמה רבנים שפינו אותם למקום אחר). בזמנו אחרי מותה באו קרובי משפחתה, רצו לכתוב ספר תורה לעילוי נשמתה, היו רבנים בתנוס שאמרו: מה פתאום, המרשעת הזאת היתה מחטיאה את הרבים, "קול באשה ערוה". שאלו את הגאון הצדיק רבי יעקב אבוקארה עליו השלום, אמר: תכתבו לה ס"ת, כיון שנשרפה, השריפה כיפרה עליה, שנאמר: "כל דבר אשר יבוא באש, תעבירו באש, וטהר". עשו לה ספר תורה, וספר תורה שלה הגיע לארץ ישראל, לא זוכר אם זה בנתניה, או באיזה מקום, על שם: חביבה מסיקה. שמה "חביבה" גימטריא 27 השנים שהיא חיתה. אילו היתה הולכת בדרך התורה, היו לה בנים ובני בנים, היתה רואה נחת מכל הילדים, הולכים בדרך התורה. הם עזבו את התורה, הלכו בחושך, "עזבו את ה', ניאצו את קדוש ישראל, נזורו אחור". וזאת הוראה של הצדיק רבי יעקב אבוקארה, שלא תגידו בעל כיפה סרוגה, היה מפדלניק, היה מזרוחניק, היה מיקל, לא! להפך, היה צדיק יסוד עולם! "וכל דבריו כגחלי אש" (כך כתב עליו אבא מארי הגאון זצ"ל).

הכרת הטוב מהיבת!!!

בליל ההילולא, מכרנו כמה דפים בס"ת, העולם חושבים, הישיבה רוצה לעשות כסף, לעשות כסף! הרי אם מוכרים מאתים וחמשים עמוד, לפי כל עמוד לס"ת הנכנס לשיבה - אלפיים וארבע מאות ש"ח, תעשו חשבון: אלפיים וארבע מאות כפול מאתים וחמשים, כמה זה עולה: שש מאות אלף! ושל הכותל המערבי - שלשת אלפים. כפול מאתים וחמשים עמוד, שבע מאות וחמשים אלף. זאת אומרת - מיליון ושלוש מאות וחמשים אלף ש"ח. אולי קצת פחות, כי העמודים בספר תורה קצת פחות ממאתים וחמשים, 245 או משהו כזה. ואת התוכחה בפרשת בחקותי וכי תבוא לא מוכרים, אז עוד יותר. [בכל עמוד מביאים איזה פסוק, ואני ראיתי את הפסוק שלי, יש שם נאמ"ן,

איזו זכות?! מה הוא בסך הכל? היום כאן, ומחר דוחפים אותו. מחר - מישהו יזכור אותו? שום דבר! התורה היא קיימת לעולם, העושר הולך, הבריאות הולכת, גם החכמה של דברים בטלים הולכת, אבל מלה בתורה - "אל יתהלל חכם בחכמתו, אל יתהלל עשיר בעשרו, אל יתהלל גבור בגבורתו, כי אם בזאת יתהלל המתהלל, השכל וידוע אותי" - זה מה שעשה הרמב"ם, למה הרמב"ם נשאר שמו לדורי דורות בהערצה רבה? כי כל הדורות הבאים השיגו עליו מכאן ומכאן, כולם כרעו ונפלו, הרמב"ם עלה על כולם - משום שהרמב"ם תמיד קישר את עצמו לקדוש ברוך הוא! וכך הוא כותב: "כשאדם רואה את המזוזה, ידע שאין שום דבר שעומד לעולם ולעולמי עולמים, כי אם ידיעת צור העולמים". ומשידע את צור העולמים, יהיה דבוק בו, "ובו תדבק". יהי רצון שנזכה לגאולה שלימה במהרה בימינו, אמן ואמן.

בדרשה במוצאי תענית דבור

מאזינים בשקיקה

זו חתימה שלי. אני קניתי, לא אמרתי זה באותו ערב, כי יחשבו שאני לוקח מהישיבה כסף כדי לבוא להילולא, ואחר כך נותן בחזרה, מה הוא מְשַׁחֵק בנו? אז לא אמרתי כלום. אח"כ אמרו לי: למה לא אמרת?...] אבל שתדעו, מיליון שקל ויותר, אפילו כמה מיליונים, הולכים בישיבה בן פורת יוסף תוך חודש חודשיים, זה הכל, הכל נגמר! ולכן זה לא פירושו של דבר, שהישיבה רוצה לעשות כספים, הישיבה רוצה לעשות טובה! הכרת הטוב מחייבת, שכל אחד שנהנה מהישיבה, כל אחד שלומד בישיבה, גם אחרי שיהיה אברך, שיהיה דיין או ראש ממשלה, אחרי שיהיה ראש בטטה, שידע לו: הכל בא מהישיבה! ושיהיה לו חלק בס"ת של הישיבה!

הישיבה נותנת לכל אדם - את התורה, את האמונה, את הכח. את האמונה שאתה מסוגל לעשות, שלא תאמר אני לא מסוגל לשום דבר. כולנו אותו דבר, כולנו עֲיָיִם, כולנו תינוקות, איך אומר בעל ספר חרדים: "ה' רועי לא אחסר - כולנו כמו כבשים - אף כבש לא מסתכל על חברו, אלא כלם מסתכלים על הרועה. ככה נסתכל על הרועה - ה' רועי לא אחסר, שלא יחסר לכם כלום". כל אחד יאמר להורים שלו, במידה והם נותנים מעשר, והם עדיין לא שילמו כל המעשר, כדאי להם לחתום הוראת קבע מאתיים שקל לחודש, מאתיים וחמשים לחודש, תוך שנה - יש לכם עמוד בספר תורה לזכותכם, כדאי לאדם לעשות את זה, ולא נצטרך כל פעם ללכת לנדיבים: "אדוני, אדוני הנדיב, אתה מוכן לתרום לישיבה?" אל תהיה שפל בפני הנדיבים.

פעם התקשר נדיב אחד מדרום אפריקה, שקבע לבוא בשעה מסוימת. למחרת הוא איחר מעט, ובינתיים בא איזה אברך, תלמיד חכם מהישיבה, הקשה לי קושיא, ואני מדבר אֶתּוֹ. והוא בא, פָּעַס, "אני מביא לו אלף דולר, והוא מפלפל בקושיות עם האברך?" היה שם ר' יוסף בוכריץ, שהיתה לו לשון חדה, אמר לו: אתה תלך יבואו אחרים, יבאו עשרת אלפים! אבל הקושיא של האברך, שווה יותר מכל המזון שלך. ככה? אמר לו: כן, כן, אני מאמין שלימוד גמרא שווה יותר מכל המליונים שבעולם, כי הכל הבל הבלים.

מי שחושב אם יזמינו אותו לארוחה עם נשיא אמריקה יגיד: איזו זכות זכיתי, זכית לאכול עם כושי?

מאיר עיני חכמים

הארות והערות, פסקי הלכה, קריאות קודש, מאת מאיר עינינו מרן ראש הישיבה שליט"א

כשהוא מעיין, כשהוא שואל - גישה מיוחדת. והיא מחכמת חכמי ספרד שנשתכחה היום מהעולם (מתוך דרשה ביש"ג). "...ואני הקטן למדתי עיון זך מפירוש הראב"ע לתורה, ומחידושי מהר"ם שיף בגמרא, ולשונם הקצרה והסתומה המריצתני והיתה לי לעינים, לטרוח ביגיעה רבה עד שאבין כוונת המחבר בס"ד" (קובץ כסא המלך עמוד ע"ב).

חינוך - בדור הזה כל אחד מספר שהבנים שלו לא בסדר, ומבקש להתפלל על בניו ובנותיו שיחזרו בתשובה, והסיבה לזה היא, מפני שאנו לא יודעים לשמור על הדור החדש, כי אנשים חושבים או הכל או כלום, וזו טעות, אלא צריך לקרב כל אחד במצב שלו. ואפשר להחזיר בתשובה מאות ואלפים, בנועם וכבוד של תורה (מתוך דרשה בישיבה גדולה).

לשמוע את השני - יש תלמידי חכמים שסגורים עם עצמם ואין דרכם לשמוע אף אחד, ואם אדם בא לדבר אִתָּם אומרים לו: "אין לי זמן". ויש כאלו ששומעים, אבל פוטרם את האדם בשתי מלים: "ברכה והצלחה", אבל הדרך הנכונה היא לשמוע את האדם, לעודד אותו ולהשתתף בצערו. וכך היתה דרכו של מרן רבי רחמים חויתה הכהן זצ"ל (מתוך דרשה ביום ההילולא של מוהרח"ך זצ"ל).

שיעור - כאשר אדם מוסר שיעור, מן הראוי היה שהשיעור יהיה רק על הגמרא וכיוצא, בלי לדבר על נושאים אחרים כלל, אבל כיון שלא כל המשתתפים באותה רמה ויש שקשה להם להקשיב, כדאי להכניס קצת סיפורים ובדיחות, להמחיש את הדברים, כדי שגם החלשים יקשיבו ויבינו (מתוך דרשה בישיבה גדולה).

פירוש רבי אברהם אבן עזרא עה"ת - כדי שיהיה לאדם שכל ישר, חייבים ללמוד אבן עזרא. ומי שלא למד אבן עזרא, שכלו ישאר מגושם ולא מבין. כי כל הגישה של האבן עזרא, כשהוא מבקר דברי אחרים,

קול ששון וקול שמחה

ברכת מזל טוב וסימן טוב, ברכה והצלחה לכבוד ידידנו רם המעלה חתנא דבי נשיאה

הרה"ג **רבי יעקב כהן** שליט"א

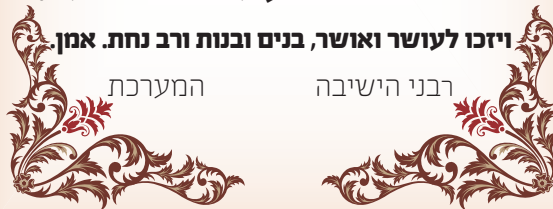
ר"מ בישיבתנו הקדושה

לרגל נשואי בתו הכלה הכלולה מב"ת

אם אחד ממצויני הישיבה החתן המפואר

ר' שמעון מאמו הי"ו

יה"ר שיזכו לבנות ביתם על אדני התורה והיראה.

מקראי קודש

ליקוטים נבחרים מתורתם של רבותינו על החגים והמועדים

ליל הסדר.

ובליל התקדש החג הקדוש, יאזור חיל לקיים מאמר רבותינו זכרונם לברכה (פסחים דף קט"ז ע"ב) "חייב אדם להראות בעצמו כאלו הוא יצא ממצרים". ועל ידי מחשבות טהורות תדיריות, יתלהב לבו באופן שיראה שאי אפשר שלא לשמוח, ולפי התעוררותו ולפי מעשיו, כך יהיה לו סיעתא דשמיא, והבא ליטהר מסייעין אותו, שישמח בעושי שמחה רבה, שמחה של מצוה כדת מה לעשות וכתבו המקובלים (עיין למרן החיד"א בדבש לפי מערכת ל' אות י"ב) שלא איסור חמץ בלבד, הוא חמור מאד בימי הפסח, אלא כל דבר פשע, חמור מאד! ופוגם ועושה רושם בפסח, יותר ויותר משאר ימות השנה! וצריך לזהר ולעמוד על המשמר, יותר מכל ימות השנה (פלא יועץ ערך פסח). ואפשר לתת טעם לזה, במה שכתב רבנו האר"י זצ"ל, כי עם הארץ כשחוטא, הוא פוגם בעשיה. אך בשבת קודש שהעולמות נכללים זה בזה, גם עם הארץ פוגם באצילות. ולפי זה בלילה קדושה זו, המאירים אורים גדולים יתר מאד, ויש יחוד עליון וקדוש, הפגם גדול בערך הקדושה, ואחר יום ראשון של פסח הוא בחינת דין, ולזה הפגם גדול.

(דבש לפי מע' ל' אות י"ב)

יום טוב.

אבל המיישרים אורחותם, יתנו אל לבם, דבר בעתו, על מה הימים נזכרים ונעשים, ומה הגיע על ישראל בימים ההם בזמן הזה. ויעמיק במחשבות טהורות, מה טוב חלקנו אשר בחר בנו מלך מלכי

הרב מצליח עמוס מאזוז

ניסן

בניסן עתידין ליגאל.

פרק קמא דראש השנה (דף י"א ע"ב) "רב יושע אומר: בניסן נגאלו, ובניסן עתידין ליגאל. מנא לן? אמר קרא: ליל שמורים הוא לה', לילה המשומר ובא מששת ימי בראשית. אפשר לומר טעם לזה שדוקא בניסן עתידין ליגאל, ממה שאמרו בזהר הקדוש, דיציאת מצרים היתה הכנה דרב'ה, לגאולה העתידה במהרה בימינו, ואתחלתא דגאולה הזו, היתה מיציאת מצרים. וכמו שכתב מהר"ש פרימו ז"ל ברמזיו. ומאחר שהתחלה היתה בניסן, דין הוא, הא למגמ'ר גאולתנו בניסן, נעוץ סופה בתחילתה גאולה אריכתא. ושבה והיתה לבאר', כל שישנו בנותן טעם, במה שכתב הרב תורת חיים ז"ל, דארבע גליות הם סיום שעבוד גלות ארבע מאות שנה. אשר קושי השעבוד במצרים, היה פ"ו שנה, והיה הנשאר מת"ל שנה, שמ"ד [שנים]. והוא יתברך יודע החשבון. ומאחר דכל אלו הגליות הם להשלים הת"ל שנה גזרת בין הבתרים, אם כן איפוא, בניסן - אשר בו נתנה תוקף יציאת מצרים, גם התשלום יגיע יראה - בניסן ותהיה הגאולה שלימה, שאין אחריה שעבוד, ושפיר אמר ר' יושע: "בניסן עתידין ליגאל".

(מדבר קדמות מערכת נ' אות כ"ט. ע"ש)

הוא מלך מצרים, ומצרים הוא השר של מצרים. כמ"ש ז"ל על פסוק: והנה מצרים נוסע אחריהם (שם יד, י בפירש"י), דקאי על השר שלהם, ששמו: מצרים. והנה תחלת שם פרעה וסופו, הם אותיות פ' ה' גימטריא: מילה. ותחלת שם מצרים וסופו, אותיות מ' מ' גימטריא יסוד. רומז אל השבת שנקראת יסוד (כדאיתא בזהר חדש בסתרי תורה סוף פרשת תולדות). ונשארו אמצע תיבות: מצרים פרעה אותיות: יצר רע, שהמילה והשבת הם מקיפים את היצה"ר משני צדדיו, שלא יוכל לקטרג על ישראל, ולכך כל זמן שישראל במצרים היו מקיימים שבת ומילה, לא יכלו להשתעבד בהם. ומשביטלו אותם, יכלו להם, ונשתעבדו בהם.

(הרב המגיה בסוף חידושי הגש"פ למהר"י טייב בעל עה"ש זצ"ל בשם זקנו מוהרש"ב זצ"ל. והו"ד בלחם לפי הטף מערכת פ' אות י"ד)

מכת חשך.

אמרו במדרש: "אמר הקב"ה למלאכים, ראויים הם ללקות בחשך? והסכימו כולם. ולמה הביא עליהם חשך? משום שני טעמים אחד - בשביל מטמוניות. ואחד - בשביל רשעי ישראל". וקשה למה לא שאל בתחילה: למה הביא חשך? ופירש הגאון מהר"ר העשל דקיימא לן (סנהדרין דף י"ז ע"א): "פתחו כולם לחובה - פטור". וכתבו הפוסקים, דווקא אם כולם מטעם אחד, אבל אם מִטְעָמִים חלוקים, הוה ליה רוב לחיובא, וחייב. והשתא בתחילה אמר דהסכימו כולם, דילקו בחשך, והשתא קשה דהם פטורים, ד"פתחו כלם לחובה - פטור". לזה אמר: דע שלא הסכימו כולם

המלכים הקדוש-ברוך-הוא מכל העמים, וחיבה יתרה נודעת לנו, ולא זז מחבבנו, ונתן לנו ימים-טובים, אשר בהם משפיע על נפש רוח נשמה שפע קדושה וטהרה. ורצה הקדוש-ברוך-הוא ליזכות את ישראל עם בחירו, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, עד שצונו לשמוח ביום-טוב, ולמצוה יחשב לנו, וקובע לנו שכר, וכהנה רבות. היש חיך מתוק מזה, כזאת וכזאת החי יתן אל לבו, ויעמיק במחשבתו, באופן שאי אפשר שלא לשמוח.

(פלא יועץ ערך ימים טובים)

גלות מצרים.

ארבע מאות שנה, נגד עשרה עממין שהיו ראוי לירש, והיה מגיע לכל אומה ארבעים שנה, ולא לקחו כי אם שבעה עממין, שבע פעמים ארבעים הם מאתיים ושמונים. ולא היו בגלות אלא רד"ו, וחסר שבעים והשלימו בגלות בבל. ולעתיד, יקחו כל העולם, וברוך היודע כמה צריך להשלים. ארץ החיים (מזמור קכ"ו). ע"ש באורך.

(דבש לפי מערכת ג' אות ג')

גלות מצרים.

משמת לוי אחרון שבשבטים, שהתחיל השעבוד, עד שיצאו - קי"ז שנה (סדר עולם). ואפשר לרמוז: "בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים" - בחזק גימטריא: קי"ז. וכן זעם גימטריא: קי"ז, ואז: "מעז יצא מתוק" (דבש לפי מערכת ג' אות ד').

פרעה.

מטעם אחד, אלא קצתם מטעם אחר. וזה שאמר: "ולמה הביא עליהם חשך?" דיש שני טעמים! ולא הושוו כולם מטעם אחד, וחייבים. ודו"ק.

(דבש לפי מערכת ח' אות כ"א)

יציאת מצרים.

טעם יציאת מצרים קודם הזמן, כי היו צריכים ישראל לשבת שם ארבע מאות ושלשים שנה כמספר נפש, לזכך את נפשם. והם לא השתעבדו רק שמונים ושש שנה, משנולדה מרים. והטעם: לפי שמספר בני ישראל הם ששים רבוא, והם נקראים דור אחד, ולא היו מחוייבים להשתעבד רק דור אחד, דהיינו ששים רבוא. והם פרו וישרצו עד שהיו חמש פעמים ששים רבוא, כמו שאמרו ז"ל: וחמושים עלו בני ישראל - אחד מחמשה, וארבעה חלקים מתו בשלשת ימי האפילה. (שמות י"ג, י"ח בפירש"י) ואותם שיצאו היו ששים רבוא, א"כ היו במצרים חמש פעמים ששים רבוא, והשתעבדו בשמונים ושש שנים, מה שהיה מוטל על ששים רבוא להשתעבד בארבע מאות ושלשים שנים. כי חמש פעמים שמונים ושש, עולים ארבע מאות ושלשים.

(הרב צמח דוד ז"ל, פרשת שמות דף קל"ג ע"א בשם ש"ש הובא בלחם לפי הטף מערכת יו"ד אות ל"ה)

משך תורה... קניני התורה.

"משך תורה, קדש בכספא, פסל במדברא, שלח בוכרא" (מגילה דף ל"א ע"ב). יש לרמוז בזה דברים שעל ידם זוכה האדם לחכמת התורה. וזהו: משך תורה - שיקבע עתים לתורה, ולא יבטל הקביעות, אלא צריך להיות ממשיך והולך בלימוד התורה. קדש - שיקדש עצמו במותר לו, ולא ירדוף אחרי תאוות העוה"ז, אלא יסתפק בהכרחי, כמו ששינונו: כך היא דרכה של תורה פת במלח וכו'. בכספא - מלשון: "נכספה וגם כלתה נפשי" (תהלים פ"ד, ג') - ללמוד בחשק ובשקידה רבה. פסל במדברא - מלשון: "פסל לך" "ויפסול שני לוחות אבנים", שיפסול ויתקן את הדבור שלו, להשליך ממנו את הפסולת, שלא ידבר רק בדברי תורה וחכמה דוקא, כמו ששינונו: "סייג לחכמה שתיקה". ושלח בוכרא - הוא היצה"ר, שנקרא בכור, שבא לאדם משענה

שנולד (אבל יצה"ט אינו בא לאדם אלא בהיותו בן י"ג שנה ויום אחד כמש"ז"ל). וגם נקרא: "מלך זקן וכסיל" (קהלת ד, י"ג בפירש"י). שישלח אותו מעליו, ויתרחק ממנו, וכמו ששינונו: "כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקיימת".

(מנחת כהן ח"ג, מערכות מוסר, מערכת ס' אות ב')

חול המועד.

וידוע מאמרם ז"ל (ירושלמי שבת סוף פרק ט"ו) שלא ניתנו שבתות וימים טובים לישראל אלא לעסוק בתורה. וידוע מה שפרשו הקדמונים בפסוק: כי אקח מועד, אני מישרים אשפוט (תהלים ע"ה, ג') - כי אשר יש להם טענה, שאינם יכולים לעסוק בתורה מחמת טרדתם, על המחיה ועל הכלכלה. חול-המועד הוא תברתהוון והוא מקטע רגליהוון, ומחייבן גם על זמן טרדתם (מהר"י בן נעים הובא בספר יוסף תהלות למרן החיד"א). כי חול-המועד, יעד ממחר שאין הטרדא גורם. ואם בחול-המועד וכן בכל עת שהוא פנוי, אינו מפנה עצמו לבטלה, אלא עוסק בתורה - בא בשכרו גם על הזמן שהוא טרוד בעסקיו, כאלו היה עוסק בתורה. והאיש הירא את ה', חרדה ילבש כל ימיו, ויזהר מעלבונה של תורה! שכל מי שאינו עוסק בתורה - נקרא נזוף. וביותר יזחל ויירא בחול-המועד, שהם ימי הדין, שבפסח העולם נדון על התבואה, ובחג על המים (ר"ה דף ט"ז ע"א), וגמר הדין בהושענא רבה, והפנקס פתוח לדונו על פי מעשיו, וראוי לאזור חיל להוסיף מצוה אחת יתרה, ודי בזה למי שיש לו לב.

(פלא יועץ ערך חוה"מ)

קריעת ים סוף.

היתה בזכות שעתידין לקבל התורה, כדכתיב: והמים להם חומה [והמים רומזו לתורה כידוע]. (רז"ל במדרש). ואמרו רז"ל, דבזכות השירה נמחלים העוונות, והקב"ה מרחם בעבור המצוה שיעשה לעתיד, כמו שאמרו ז"ל. ובזה אפשר לפרש פסוק: "עזי - שהיא התורה, וזמרת יה - השירה, ויהי לי לישועה". ודו"ק.

(מדבר קדמות מערכת ק' אות ד')

אייר

סגולת ספה"ע.

וכבר כתבנו למעלה, כי סגולת מצוה זו, היא לטהר את הנפש אשר לא מטוהרה היא בפשע וחטאה. ועל כן יאותה לנו, לכונן כל אלה הדברים בספירה זאת, לטהר את נפשנו אשר היא מתקדשת מטומאתה. ואת אשר פיגלנו, והטלנו חלשי"ם ומום בקדשי שמים, והגברנו הדינין. ובכח סגולת הספירה הזאת "הנחה למדינות עשה" וחסד ה' מעולם.

(חמדת ימים פסח פ"א עומר)

ר' מאיר.

ידוע הך עובדא דר' מאיר הלך למלון, ובעל המלון ידו היתה [עם] הלסטים, והיה מעורר האנשים הלנים אצלו לנסוע לדרכם בעוד לילה. ור"מ אומר לו שהוא ממתין לאחיו, הנקרא "כי טוב". [וכך עיכב את בעל המלון] עד שהאיר היום. [וכשבא לצאת] אמר לו בעל המלון: היכן הוא אחיך? אמר לו הוא האור, כמו שנאמר: "את האור כי טוב". ובזה ניצול מן הלסטים. (בראשית רבה פרשה צ"ב פ"א פ"א ו') ובזה שמעתי מהרב ר' דוד חדאד זצ"ל שפירש בזה כוונת הכתוב (תהלים צ"ז, י"א): "שומר נפשות חסידיו, מיד רשעים יצילם. אור זרוע וכו'. דראשי תיבות: מיד רשעים יצילם אור - הוא מאיר. שר' מאיר הוא ניצול מיד הלסטים ע"י האור. ויש לפרש בזה כוונת הכתוב (שם ל"ו, י"א): "באורך נראה אור, משוך חסדך ליודעך וכו'". נראה אור גימטריא: רבי מאיר, דעל ידי האור ניצול, וזהו: משוך חסדך וכו'.

(מנחת כהן ח"ג, מערכות מוסר מערכת ר' אות א')

רשב"י.

בשבת (דף ל"ג ב') איתא: דיתבי ר' יהודה ור' יוסי ור' שמעון, ויתבי יהודה בן גרים גביהו, פתח ר' יהודה ואמר: כמה נאים מעשיהם של אומה זו, תיקנו שווקים, תיקנו גשרים, תיקנו מרחצאות וכו'. ענה ר' שמעון ואמר: כל מה שתיקנו לא תיקנו, אלא לצורך עצמן וכו'. ע"ש. ושמעתי לפרש בזה דר' שמעון ור' יהודה אזלי לשיטתייהו בדין "דבר שאינו מתכוון"

(שם דף כ"ב ע"א). דר' שמעון דסבירא ליה דבר שאינו מתכוין שרי, משום דלדידיה הכל הולך אחרי הכוונה, הכי נמי כאן, כיון דכל מה שתיקנו לא "נתכוונו" אלא לצורך עצמן, אין ראוי לשבחן. אבל ר' יהודה סבירא ליה דאזליין רק בתר הפעולה מצד עצמה, ולא בתר הכוונה, לכן אמר כאן: כמה נאים וכו', כיון דהפעולה עצמה היא נאה.

(מנחת כהן ח"ג, מערכות מוסר מערכת ר' אות ג')

סיון

סגולת חודש סיון.

אמרו חכמי האמת, כי חודש זה הוא תאומים, רמז על יעקב ועשו. שיעקב ועשו חלקו, ולקח יעקב - חדש ניסן ואייר. ועשו לקח כנגדן: תמוז ואב, ונמצא חדש סיון שהוא באמצע נשאר בשותפות. ולכן מזלו תאומים. ומי שיקבל התורה, נוטל אותו חדש לגורלו. ואם ישראל יקבלו את התורה וישמרו אותה, הרי החדש הזה לישראל, ואם לאו הרי הוא של עשו. ועל כן נפיק ביה טבוח (שבת דף קכ"ט ע"ב), והוא כח שר של עשו שמזלו מאדים, ובא בכח חרב שבידו לטבוח שונאי ישראל. וזהו הטעם שבעוונות הרבים מן היום דלא אכשור דרא, לשמור את התורה, כדת וכשורה - סמוך לחג השבועות, קראנוהו צרות רבות ורעות, ה' יאמר לצרותינו די. ועל כן, האנשים הניגשים אל ה', יתקדשו כהיום הזה לעתור ולרצות על זה, לפני אלהינו מרחם, על דרך "קדמיה לרשיעא עד לא יקדימינך".

(חמדת ימים שבועות, פ"ב, ערב שבועות)

עצרת.

בפסחים (דף ס"ח ע"ב) איתא: רב יוסף ביזמא דעצרתא אמר: עבדו לי עגלא תלתא! אמר: אי לאו האי יומא דקגרים, כמה יוסף איכא בשוקא. ע"ש. וקשה אמאי אינו עושה כן רק רב יוסף ולא שאר החכמים? ונראה ליישב, דשאר החכמים, גם אי לאו האי יומא, והיו בסוג עמי הארץ, מ"מ היו עושין איזה מלאכה כדי להתפרנס בה. אבל רב יוסף שהוא סגי נהור אם הוא עם הארץ היה לו דוחק הפרנסה, שאינו ראוי לשום עבודה. ועוד י"ל דרב יוסף

כי אפשר, דאמרו נעשה ונשמע, על דרך: "מטפס ועולה, מטפס ויורד" ("ב"ב דף י"א ע"ב) - שבתחילה "יורד" ואח"כ "עולה", אלא אמרו "מטפס ועולה", ובכללו יורד ומטפס ויורד פעמים אחרות, ולכן אמרו: נעשה ונשמע - לומר, כמה ציוויים [ש]יצונו - נעשה, ונשמע - פעמים אחרות, ונעשה. יו"ד. או אפשר, נעשה - קודם הציווי - אי גדול מי שאינו מצווה ועושה, ונשמע - אי גדול המצווה (מדבר קדמות מערכת נ' אות כ"ו).

רות.

הנה בפרק קמא דברכות (דף ז' ע"ב) איתמר: מאי רות? אמר רבי יוחנן שזכתה ויצא ממנה דוד, שריוהו להקב"ה בשירות ותשבחות. וקשה, דמאי קשיא ליה בשם "רות", עד שאמר: מאי רות? והרב חיד"א ז"ל (בספר שמחת הרגל, רות) תירץ, דקשיא ליה, דאמאי לא שינו את שמה, כדרך כל הגרים שמשנים את שמם לשמות ישראל? ומשני: שזכתה וכו'. וכיון שראו ברוח הקדש, ששמה מורה על דבר גדול כזה, הניחו את שמה הראשון על מכוננו. עכ"ד. ובספר ברית יצחק בונאן ז"ל (ריש רות), ובירך יעקב פיתוסי (שם) בשם מהר"ר פינחס ג'רמון ז"ל, ובספר חיים לישראל הנדפס מחדש, בחידושי לברכות שם בשם אביו (הרב בעל פי המדבר וזר זהב), השיגוהו מדברי הזהר חדש (רות, על הפסוק ויקחו להם נשים מואביות, בד"ה שאל ר' פדת) שלפנים בגיורתה היה שמה גילית, וערפה היה שמה הרפה, וכשנתגיריו ונישאו למחלון וכיליון קראו בשמותן רות וערפה, והיינו דכתיב: "הנה שבה יבמתך אל עמה ואל אלהיה". אל עמה - להקרא בשמה הראשון. ואל אלהיה - לעבוד עבודה זרה. ע"ש. והרב חיים לישראל הנזכר, מדידיה פירש, דקשיא ליה, דמאי שנא יתרו, שלא שינו את שמו בגירותו מכל וכל, רק מ"יתר" ל"יתרו" שהוסיפו לו אות וא", ומאי שנא רות, ששינו את שמה בשלימות, מ"גילית" ל"רות", ולא שינו את שמה בהוספת אות אחת? ומשני: שזכתה וגו'. עכ"ד. ויומתקו דבריו על פי דברי הזהר חדש הנזכר (אשר הוא לא ראם רק מה ששמע מהרב אביו), דהיא והרפה נתגיריו בבת אחת, ולהרפה לא שינו את שמה רק באות אחת מ"הרפה" ל"ערפה"

מטבעו היה עניו, כדאיתא בסוף סוטה: "אמר ליה רב יוסף לתנא לא תיתני עונה דאיכא אנא". ע"ש. והיה מחשיב עצמו גברא דלא חזי למידי ממש. אך לעומת זה היה שמח בלבו שזכה לחכמת התורה, ולקיים מצוותיו יתברך ולעבוד את ה' בלב שלם כדת וכהלכה. ובזה הוא מתפאר, על דרך: ויגבה לבו בדרכי ה' (דה"י ב', י"ז, ו'). ולזה אמר: אי לאו האי יומא דקא גרים, אילולא קיום התורה והמצוות שזכה להם - באמצעות היום הקדוש הזה, כמה יוסף איכא וכו' - והרי הוא כאלו אינו כלום, כאין וכאפס, וכדבר שאין בו ממש. ודוקא הוא [היה] אומר כן מפני רוב ענותנותיה. ודו"ק.

(מנחת כהן ח"ג, מערכות מוסר, מע' ע' אות ה')

נעשה ונשמע.

מה שהקדימו נעשה לנשמע יש כמה ביאורים: א. מחמת אהבה, כמו שאמרו בפרק ר' עקיבא (שבת דף פ"ח סע"א) "אנן דסגינן בשלימותא וכו' [ופירש"י התהלכנו עמו בתום לב כדרך העושים מאהבה וסמכנו עליו שלא יטעננו בדבר שלא נוכל לעמוד בו. ע"ש. ולכן הקדימו נעשה לנשמע, כמבואר שם]. ב. פירוש: נעשה אחר שנשמע, כמו שפירשו על: "גבר ימות ויחלש" [איוב יד, יו"ד ובמנחת שי שם]. ג. באבות דר' נתן (פרק כ"ב) מפרש לרמוז, שצריך שיהיו מעשיו מרובין מחכמתו. ד. כלפי המלאכים שרוצים התורה, אמרו בתחילה נעשה, כלומר שהמלאכים אינם במעשה. ה. בשמות רבה (פרשה כ"א פסקא ה') מפרש: שישאל הולכים בתמימות. ע"ש. ו. נעשה - במהירות, תכף, שיהא נראה שעשינו קודם הציווי. ז. פירוש: נעשה - מה שאנו יודעים שעתיד לצוות, כאברהם אבינו ע"ה שקיים כל התורה, עד שלא נתנה. הני שבעה ציצים ופרחים, צמחו בצמח דוד למהר"ד ז"ל (דף קע"ז ע"א). ע"ש. ח. הרב תורת חיים (בריש שיטתו לע"ז) פירש: כלפי מה שהקב"ה החזיר התורה לעשו וישמעאל, ולא רצו, לכן ישראל אמרו: נעשה - כנגד עשו, שבתחילה אליו נאמר לקבל, ולא רצה, לכן אמרו: נעשה. ונשמע - כלפי ישמעאל, שלא רצה [אפילו לשמוע]. ט. וכבר בריש מערכה הזו (אות א') כתבתי דברי הרב תורת חיים, ושם נאמר:

כנגעים ואהלות, ויהיה תקון משום פגם הברית וכמו שכתבתי לעיל (מערכת טי"ת אות ט').

(מדבר קדמות מע' ת' אות כ"ח, ע"ש)

מה שאין כן רות. ולהכי קאמר: מאי רות - שלא שינו את שמה בשינוי אות אחת כערפה יבמתה? ומשני: שזכתה וכו'. וכשאני לעצמי נלע"ד במה שכתוב בזהר חדש (שם, על פסוק: ושם שני בניו) וז"ל: רות - על שם תור - שהוא כשר על המזבח, כך רות כשרה לבא בקהל, שעליה נתקיימה הלכה: "עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית". רות - שיצא ממנה בן שריווה להקב"ה בשירות ותשבחות. עכ"ל. ונראה פשוט בכוונת הזהר חדש שעיקר שמה על שם התור שהוא כשר להקרבה, ומשום דקשה דאם כן "תור" אבעי ליה לקרותה, מאי רות? לזה אמר: רות - שיצא ממנה וכו' ולכך נקראת רות, דרומז לשני הענינים, שהיא כשרה לבא בקהל כתור הכשר למזבח, ושיצא ממנה דוד שריווה וכו'. ומעתה דברי הגמ' מבוארים, מאי רות? כיון דקריאתה בשם זה, להורות שהיא כשרה לבא בקהל כתור, א"כ תור אבעי ליה לקרותה, ולמה קראוה באותיות מהופכות - רות? ומשני: שזכתה וכו'. ודו"ק.

(לחם לפי הטף מערכת ר' אות י"ב)

דוד.

הטעם שבדברי הימים, נכתב דויד, מלא יו"ד לפי שדוד מספרו ארבע עשרה, וכן עולה מספר דואג. וכדי שלא יהיו שמוותיהם שוים הוסיפו לו בדה"י אות יו"ד להבדיל בין קדש לחול. וזה כוונת דוד המלך ע"ה: "עשה עמי אות לטובה - שתוסיף אות אחת בשמי - ויראו שונאי [דואג ודומיו] ויבושו" (תהלים פ"ו, י"ז) כי לא חפץ ה' שיהיו שמוותינו שוים, ולא יהיה כטוב כחוטא ח"ו.

(הרב עיר בנימין ז"ל ח"ב, פ"ב דברכות, אגדה ח', דף ט' ע"ב בשם אחד קדוש ז"ל הו"ד ספר לחם לפי הטף מערכת ד' אות ט')

תהלים.

דוד המלך ע"ה התפלל: יהיו לרצון אמרי פי (מזמור י"ט, ט"ו) - שהקורא תהלים יהא חשוב כעוסק בנגעים ואהלות (שוח"ט מזמור א' אות ח'). וכתבו גורי האר"י זצ"ל - כי העוסק בסדר טהרות, הוא תקון לפגם הברית. ואפשר שזה היתה כוונת דוד המלך ע"ה דהקורא תהלים, יהיה חשוב

ברכת מזל טוב

לכבוד ידידנו הסופר הדגול
הרה"ג **רבי עובדיה חן** שליט"א

חבר המערכת

לרגל הולדת הבת

יה"ר שיזכה לגדלה לתורה
לחופה ולמעשים טובים, מתוך
בריאות ונחת, וימלא ה' כל
משאלות לבו לטובה ולברכה.

המערכת

ברכת סימן טוב

לכבוד ידידנו הדגול
הרה"ג **רבי אלעד עשוש** שליט"א

חבר המערכת

עורך מדור "משובצים זהב"

וממייסדי האיגוד

לרגל הולדת הבן נ"י

יה"ר שיזכה לגדלו לתורה לחופה
ולמעשים טובים, מתוך בריאות ונחת,
ימלא ה' כל משאלות לבו לטובה
ולברכה.

המערכת

הקידוש וארוד

רבים שואלים מהיכן נוסח מופלא זה הגיע, והיכן
הגו לאומרו.

ואכן רבינו הכהן הגדול מר זקננו הגאון רבי שאול
הכהן זצ"ל ראש רבני ג'רבא מלפני כמאתיים שנה,
בהגדת ערבי פסחים,² שכתב, אודות נוסח הקידוש
הארוך שאומרים בעיר ג'רבא בלילי פסח, ששמע
שבעיר תפילילאית בקצה המערב [במרוקן] אומרים
אותו, ושהעיד הגאון רבי אברהם אדאדי, שבעיר
טראבלס היו אומרים אותו בדורות שעברו,³ וגם
העיד שראה אותו כתוב בבבל רבתא, וכתוב שם
שבפרס אומרים אותו, וקבלה בידם שהוא מתקנת
הגאונים.⁴ גם נינו רבינו הגאון עמוד ההוראה רבי

הרב אדיר כהן.

**"... אשר בחר בנו מכל עם, ורוממונו
מכל לשון... תרומה הבדילנו מכל
גוי, ארץ חמדה הנחיל אותנו...
עדת קדושים אותנו קרא, כרם
חמדה נטע שעשועים... זיו פניהם
כזוהר השמש, ומראה דמותם
כמלאכי השרת..."**

מילים מרגשות אלו נשמעים מידי שנה בבתי
יוצאי ג'רבא, תימן ותפילילאית (מחוז מרוקו), בליל
הסדר בעריכת הקידוש, על ידי כל המשפחה
בצוותא, בשירה ונעימה, ומוסיפה הוד והדר על
ליל החירות, וכל הרואה אותם שעה נראים
לו כמלאכי השרת העומדים לשבח את בוראם.

1. כך המנהג אצלנו שאומרים כולם הקידוש יחדיו (מלבד הפתיחה והסיים
שאומרים רק המקדש), לחיוב מצוה, ויש למנהג זה סימוכין דקשט ואין
זה הפסק. עיין בשו"ת איש מצליח ח"ב (חאו"ח סימן ב' הערה ב') בהערת
בנו מו"ח הגאון הרא"ם נ"ו, ובשו"ת יחזקאל דעת חלק ו' (סימן כ"ח), ובשו"ת
תפלה למשה חלק ב' (סימן י"ב). וע"ע בירחון אור תורה (טבת התשד"מ סוף
סימן מ"ד).

2. לפני הקידוש הארוך.

3. ועיין להרה"ג רבי צגיר עשוי זצ"ל, מחו"ד ג'רבא, בהגדת ושמחתם לפני
ה' אלקיכם (בפירושו לקידוש), שבא אליו חכם מעירי המערב [מרוקן], ואמר
שגם בעירו אומרים הקידוש הארוך וקראו לפניו מילה במילה בעל פה. ע"ש.
והוא כדברי מו"ק בערבי פסחים הנ"ל. וכן ראיתי עוד בספר מנהגי המערב
(מנהגי חג הפסח אות מ"ד) שכן המנהג בתפילילאית. ועוד עיין להרה"ג
מוהרנ"ך זצ"ל בשו"ת מעשה נסים חלק ג' (סימן ר"ח), שכתב ששמע שגם
בטריפולי אומרים קידוש זה, והטעם הוא שכל פעם שהוצרכו בטריפולי לרב
לקחו רב מעיר התורה ג'רבא. וזוהו הושפעו בכמה מנהגים מג'רבא. ע"ש.
ונמשך אחריו בהגדת ביד רמה (עמוד ז'). ובמחכ"ת, לא כן הוא, אלא שנהגו
כן בטריפולי מקדמות דנא, וכעדות הגר"א אדאדי הנ"ל. ועתה אין הם נוהגים
בו. ועיין למו"ק מרן מוהרנ"ך זצ"ל בס"ס זכרי כהונה (בראש קונטרס תורת
המנהגים) שכתב, שבתקופה הקדומה ג'רבא היתה אחת מערי טריפולי,
ולכן יש כמה מנהגים דומים, כגון הקידוש הארוך שנהגו בעבר לאומרו גם
בטריפולי, ועוד מנהגים דומים. ע"ש.

4. וכ"כ הגר"א אדאדי גופיה בספרו השומר אמת סימן כ"ג אות ה'.

לרוב יקרת ערכו של נוסח חשוב זה, מסופר על גאון עוזנו רבינו ישועה בסיס זצ"ל, ראש רבני תוניסיה מלפני כמאתיים שנה, שהיה מגדולי ישראל באותה תקופה, שאף שלא נהגו בעירו תונס בנוסח זה, מ"מ כשבא לפניו מר זקננו הגאון רבי משה הכהן זצ"ל (בנו של מוהרש"ך הנ"ל) ביקש

ללפון משה הכהן זצ"ל בספרו ברית כהונה⁵ כתב לשער בזה הלשון: "ובאמת כל מתבונן בדברי ומבטאי הקידוש הנזכר מרגיש כי הוא מתוקן מהרבנים הקדמונים חוצבי להבות אש חיבת האל לישראל ורוב הנסים אשר עושה עמנו תמיד."

ואכן בדורות האחרונים נתגלה, כי קידוש זה יסודתו בהררי קודש, והובא בסידורו של רב סעדיה גאון⁶. וכן מצינו שהביא נוסח קידוש זה, רבינו יצחק ב"ר שלמה אלאחדב, נינו של הרא"ש, במאמר שפורסם מכתב ידי קדשו בקובץ בית אהרן וישראל⁷, וז"ל: "אבל בקצת מקומות במערב וקצת מקומות באיסקלייא מוסיפין הרבה, ומאריכין בנוסח הקדוש. ואנחנו נפרש פה הארוך, והקצר יהיה כלול בתוכו." ע"כ. והאריך לפרש שם את הנוסח הארוך. ע"ש. וכן הובא נוסח קידוש זה בסוף סידור רבינו שלמה ברבי נתן⁸.

9. בשו"ת מעשה נסים (שם) ייחס סיפור זה למר זקננו מוהר"ר שאול הכהן (וכן כתב עוד בקונטרס שבחי צדיקים חלק א', שבסוף הספר שם, סימן ז'). ונמשך אחריו בהגדת ביד רמה (שם). ובהגדת הגיד לעמו ח"א מוה"ק (בהשמשות דף קע"ד ע"ב אות ד') כתב מעשה זה על "רב אחד מג'רבא". וכשנדפסו דבריו אלו שוב בספרו שו"ת מגיד תשובה ח"ו (תאו"ח סי' י), בגדה שם נסתפקו אם הוא מוהרש"ך או בנו מוהר"ם הכהן. ע"ש. ובאמת שמוה"ר ברית כהונה (זקנו של הרב מעשה נסים) כתב בפשיטות שהוא מוהר"ם הכהן. וכן מבואר בספרו של בעל העדות מהר"ם עידאן בהגדת חג הפסח. וגם מהר"ב סעודין בהגיד לעמו נוסח הקידוש הארוך, כתב משם הרב חג הפסח שמעשה זה על מהר"ם הכהן. ורק כמילואים לא זכר ש"ר זאת. ושוב ראיתי למהר"ב סעודין גופיה בספרו קדושת משה (המכיל תולדות מוהרמ"ך בעל ברית כהונה, בעמוד י"ד), שכתב משם ספר מעשה נסים שבס"ס קרן לדוד (ג'רבא תש"ח) שנכתב סיפור זה על מהר"ש הכהן. והקשה שבהגדות של ג'רבא מסופר כן על מהר"ם הכהן בנו. וסיים דאולי אירע כן אצל שניהם אב ובנו שראו את החודש. ע"ש. ובאמת שגם מהרש"ך וגם בנו מהר"ם הכהן היו רגילים בנסיעות לעיר הבירה תונס, ושניהם הכירו את מהר"ם בסיס ומוזכרים שמועות ממנו בספריהם. ויתכן שאירע כן אצל שניהם. ומ"מ אחר שמו"ק מהר"ם עידאן שחי בצעירותו בזמן הרבנים מהרש"ך ומהר"ם הכהן, העיד כן על מהר"ם הכהן אף דהאב היה מפורסם טפי, מסתבר דהכי הוה עם מהר"ם הכהן. ובפרט שכן העתיק מוהרמ"ך בברית כהונה (וידוע לכל, השתדלותו בדיקו הפרטים בכל כיו"ב), וכן העתיק רבים מחכמי ג'רבא בהגדותיהם. ומ"מ אין בזה כל נפק"מ למעשה, אחר שבין כך ובין כך הא איכא מעשה רב דמהר"ם בסיס זיע"א. ואגב אעיר בזה על מה שראיתי כתוב בספר צמדיה (הב' לוד תשנ"א, עמוד 186), שסיפור זה של מהר"ם הכהן ומהר"ם בסיס, הובא ע"י מהר"ר צמח הכהן (רבו של מוהרש"ך) בספרו מדרש הגדה (ג'רבא תרע"ג). ע"ש. ובאמת שאף שהובא שם, אינו

5. או"ח מערכת פ' אות ט"ו.
6. עמוד קמ"א. וכבר העיר בזה מו"ר הגאון הנאמן נר"ו בהערותיו שבסוף הספר שם, וכן בהסכמתו להגדת ערבי פסחים שנדפסה מחדש (ירושלים תשנ"ז), שכיום נודע שנוסח זה נתקן מהגאונים הקדמונים לפני רס"ג, כמובא בסידור רס"ג. ע"ש. ושוב ראיתי שכבר הרב לוי יצחק רבינוביץ ז"ל, רב חילות ארה"ב בזמן מלחמת העולם השנייה, במאמריו בחוברות ברקאי (נדפסו שוב בסוף ספר יהודה יעלה, בעמוד תרל"ג) העיר על דברי הרב ברית כהונה, שכיין לאמת, וקידוש זה נמצא בסידור רב סעדיה גאון. ע"ש.
7. גליון פ"ח, ניסן-אייר תש"ס, עמוד ט"ז. וכן נדפס בהגדת פסח דורות.
8. עמוד רמ"ח. ואלו תוספות שנוספו מאוחר יותר על ידי מי שקנה בזמנו סידור זה (ולא על ידי רשב"ן גופיה).

שיקדש לפניו בנוסח זה, וכמו שכתב מוהרמ"ך¹⁰ וז"ל: וכבר העיד בגודלו הרב החסיד צדיק ונשגב, המקובל האלהי, מו"ר מה"ר משה עידאן זצוק"ל, ששמע ממגידי אמת, כי פעם אחת נתאכסן מר זקננו הרה"ג כמוה"ר ר' משה הכהן ז"ל, בנו של הרב המחבר, מתושבי פה אי ג'רבה יע"א, בבית נר ישראל עמוד הימני פטיש החזק, הגאון המפורסם מורנו הרב ר' ישועה בסיס ז"ל, בעוב" תונס יע"א בליל פסח, ונכספה נפשו של הגאון ז"ל לקדש בנוסח הארוך הנזכר, וחילה פני מר זקני מהר"ם הכהן ז"ל, למען יקדש כפי הנוסח הנזכר, ונעתר מר זקני לבקשתו, ויקדש לפניו בנוסח פה אי ג'רבה יע"א וכנזכר, ודי בזה. ע"כ. ועד אחר'ן שמענו על רבינו הקדוש מייסד הישיבה הגאון רבי מצליח מאזוז זצ"ל הי"ד, אשר הורתו בקדושה בג'רבא המעטירה, ושוב נקרא לעיר תונס לכהן כמרבין תורה (ושוב נתמנה שם לחבר בית הדין הגדול), ומאז נהג בכל מנהגיו כפי מנהגי המקום החדש, כעיר תונס, ובכלל זה גם לומר את נוסח הקידוש הקצר המקובל אצל שאר עדות ישראל, וכמנהג תונס, וכשביקש ממנו אחר שנים רבות בנו הגדול שיבל"א המאיר לאר"ש מרן ראש הישיבה נר"ו, לומר את הנוסח הארוך, הסכים לנהוג לומר נוסח זה בליל יום טוב שני של גלויות (כי בראשון עייפם מההכנות המרובות בערב חג, ומקצרים בו. ולאחר שנחו ביום הראשון מאריכים בליל הסדר שבלילה שלאחריו בתוספת תרגום ההגדה לערבית)¹¹. ובארץ הקודש שיש רק יום טוב אחד, נהגו בניו של אותו צדיק לקדש בנוסח הארוך בלבד.¹²

ולכאורה יש מקום להעיר מנין היתר זה להוסיף הוספות בנוסח הברכה שהוקבע על ידי חז"ל. אך

באמת כבר רב סעדיה גאון בסידורו בסמוך לנוסח הקידוש הארוך כתב שיש אומרים נוסח זה, ומותר לאומרו, והוסיף וכתב שם¹³, שאף על פי שיש בהוספות אלה אריכות לשון מרובה, אינן מזיקות למי שאומרן, מפני שאינן בתוך התפלה. ע"כ. הרי דקרי בחיל שאפשר להוסיף הוספות אלה. וא"כ ודאי שאורח זה לא ישנה משאר בני הבית. אלא שהר"ד אבודרהם¹⁴ כתב וז"ל: יש מוסיפין בנוסח הקידוש בחר בנו ויגדלנו ורצה בנו ויפארנו. ואינו ממטבע הברכה. ע"כ. ונראה שנתכוון לנוסח הקידוש הארוך. ולא ניחא ליה בהך. אולם ראיתי למר זקננו מוהרש"ך זצ"ל בהגדתו, שהביא דברי הרד"א, וכתב שאם לא נתכוון אלא על תוספת תיבות אלו בלבד, קשה, שכך הוא בנוסח הרמב"ם¹⁵ לכל ימים טובים. לכן נראה שכוונתו על נוסח הקידוש הארוך, וקיי"ל כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בברכה אינו אלא טועה. מ"מ יש ללמד זכות על האומרים אותו, מאחר שנהגו אצלם מימי עולם ומשנים קדמוניות, שהרי הרא"ש פרק קמא דכתובות הביא ברכת הבתולים בשם בעל הלכות גדולות, וכתב עלה וז"ל, ואפשר שברכה זו תקנוה הגאונים ז"ל. ע"כ, הרי שהרא"ש ניחא ליה בברכה שהיא מתקנת הגאונים. וכן יש להשיב בנוסח הקידוש הזה, שהרי אמרו שקבלה בידם שהוא מתקנת הגאונים. עכ"ד הרב ערבי פסחים. ע"ש. ואפריון נמטייה, שקבלה זו קבלת אמת, שהרי בזמננו נמצא נוסח קידוש זה בסידור רב סעדיה גאון. ואף שיש לפקפק בראיה שהביא מהרא"ש, וכמבואר בשו"ת יביע אומר¹⁶ שרבו החולקים על הרא"ש בזה, והעיקר שכל ברכה שלא נזכרה בש"ס אין לאומרה בלא שם ומלכות. ע"ש.¹⁷ מ"מ הכא שאני שהוא רק תוספת בתוך ברכת הקידוש. ובפרט שמצינו לרס"ג שכתב שאינן מזיקות למי שאומרן, מפני שאינן בתוך התפלה. ובפרט שיתכן וגם הרד"א לא כיון שאין להוסיפם, אלא רצונו לומר שאין הוספות אלו מעיקר הנוסח אלא תוספת

13. עמוד קמ"ה.

14. בסדר ההגדה.

15. פרק כ"ט מהלכות שבת.

16. ח"ו (חאו"ח ריש סימן כ"ט).

17. ועי' בשו"ת מגיד תשובה ח"ו (חאו"ח סימן י' אות ד') ובמה שכתבתי על דבריו בירחון אור תורה (שבט התשס"ד סימן מ"ט אות ב').

ע"י ההמ"ח מוהר"ך (שהיה גדול בשנים רבות מכן תלמידו מהר"ם הכהן וממור"ו), אלא ע"י המו"ל שהעתיק מהגדת חג הפסח למהר"ם עידאן, כאשר יראה הרואה.

10. בהגותו בהגדת ערבי פסחים שם. וכן כתב עוד בספרו ברית כהונה (חאו"ח מערכת פ' אות ט"ז). וכן כתב עוד בשבחי מהר"ם הכהן (שבראש ספר תורת משה הנד"מ) אות כ'. ושוב מצאתי למו"ק מהר"ם עידאן גופיה בהגדת חג הפסח שכתב מעשה זה (לפני הקידוש הארוך).

11. עיין לו בשו"ת איש מצליח ח"ב (חאו"ח סימן כ"ט סוף אות ו').

12. (כל זה שמענו מבני רבינו איש מצליח, ובהם מרן ראש הישיבה נר"ו. ושוב ראיתי למו"ר שכתב זאת במבוא לספר אבני צדק מהדורא חדשה, אשדוד התשנ"ב, עמוד 9). ועל סמך מעשיהם של רבותינו אלה, השבתי לשואלי דבר במי שהוא מעדות אחרות ומתארח אצל חמיו שהוא מבני ג'רבא, שיכול לומר נוסח זה עם כולם.

מאוחרת, אבל מודה שאפשר להוסיפם.¹⁸

ובמשיים חפשיי ראיתי להגאון מהר"ר יחיא צאלח זצ"ל, מגדולי רבני תימן, בתכלאל עץ חיים (אגדתא דפסחא), שהביא את נוסח הקידוש הארוך, שגם בתימן נהגו לאומרו, וכתב, שיש מערערים על נוסח קידוש זה מטעם דהוי הפסק. והסיק שמנהג הקדמונים עיקר. והביא סמוכות למנהג זה, ממ"ש הטור והש"ע¹⁹ מגמ' ע"ז, שאם בא לומר בסוף כל ברכה מעין אותה ברכה אומר, רק שיתחיל מעין אותה ברכה ואחר כך יוכל להאריך כפי רצונו. עכ"ד. ואף שיותר נכון שלא להוסיף בהוספות המוזכרים שם, וכמבואר בש"ע²⁰, מ"מ ודאי שיש מזה סימוכין

18. כן העירני ידין שא"ב הרה"ג רבי רפאל מאזוז נר"ו, ואף שאין זה מוכרח כ"כ, ויתכן ובאומרו שאינו ממטבע הברכה, רמז על כך דממילא הוי משנה ממטבע הברכה, וכהבנת מוהרש"ך. מ"מ סניף מיהא להוי.
19. סימן תקס"ו.

20. שם ס"ד. ובפרט דשאני התם דאירי בתפלת העמידה ששם בכל ברכה מהאמצעיות אם רצה להוסיף מוסיף (עין בש"ע סימן ק"ט סעיף א'), משא"כ בשאר התפלה שאין להוסיף הוספות בתוך הברכות מחשש הפסק, וכמו שביארו האחרונים חילוק זה, עין בש"ע הגר"ז (סימן ס"ח ס"ב), ובשו"ת שער אפרים (סימן י"ג), ובשו"ת זכור לאברהם אביגדור (סימן י"ג), ובשו"ת

לנוהגים בהוספות אלה. ובפרט בנ"ד דקיל טפי, שאינם בתוך התפלה, וכמ"ש רס"ג בסידורו. וגם הם מעין הברכה. ויכולים להמשיך במנהגם לכתחילה. ומה שסיים מהרי"ץ בעץ חיים שם שקבלה בידם שנוסח זה מרבינו סעדיה גאון. אפריון שכן הוא בסידורו, רק פורתא לא דק, שלא רס"ג תיקנו, אלא רק הביאו בסידורו, וכתב שיש שאומרים נוסח זה (ונראה שנתקן בתקופה שלפניו). וכן העיר בזה הרה"ג רבי יוסף קאפח זצ"ל בהגדת אגדתא דפסחא נוסח תימן. וכן המנהג פשוט בכל תפוצות ישראל להוסיף זכרנו ומי כמוך בעשרת ימי תשובה מתקנת הגאונים, וכתב הרשב"א (ברכות דף י"א ע"א) שלהוסיף על נוסח חז"ל כמו זכרנו ומי כמוך אין כל חשש. ע"ש. והכא נמי דכוותה. במנהג זה אשר יסודתו בהררי קודש.

"... להיות מהללים אותו על כל פלאי מעשיו, להיות מזכירים אותו בכל שנה ושנה..."

הסבא קדישא ח"ב (חאו"ח סימן ב').

בטוב צדיקים תעלוץ קריה

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה וסימן טוב שפע
ברכות ואיחולים לכבוד ידידנו רם המעלה

הרה"ג **רבי יורם חדאד** שליט"א
משגיח דישיבתנו הקדושה יש"ק

לרגל נשואי בנו המצויין החתן המפואר
מבחורי הישיבה **ר' חננאל חדאד** הי"ו
עב"ג מב"ת

**יה"ד שיזכו לבנות את ביתם על אדני התורה
והיראה, ויזכו לבנים ובנות, עושר ואושר ונחת,
ותשרה השכינה בביתם לעד. אמן.**

מאחלים
רבני הישיבה המערכת

ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבר

טומוס של ברכות מזל טוב וסימן טוב
הצלחה נשגר קדם הרבנים החשובים
הגאון הגדול **הרב פנחס הכהן** שליט"א
רבה של נתיבות

לרגל נישואי בנו היקר החתן המפואר
עב"ג הכלה הכלולה מב"ת
בתו של שם

הרב יאיר כהן שליט"א
מנהל ת"ת "לחם הבכורים" בירושלים
יה"ר שבורא עולם בקנין ישרים זה הבנין לבנין
עזר עדי עד ויזכו לבנים ובנות, ששון ושמחה,
עושר ואושר, אהבה ואחוה, שלום ורעות, ותשרה
השכינה בביתם אכ"ר.

המערכת
רבני הישיבה

נקודת אור

נקודה קטנה של אור גדול

ברכת כהנים כמשל

הרב רפאל בן מוהר"ץ מאזוז

לפחות, ולמה תירא מן גילי הבהמות המתות ולא תירא מן הספרים החיים הם רבותינו אשר המה חיים עדנה שנוהגים בזה. וגם אני שמעתי בכיו"ב על מוה"ר עצו"ר הגאון רבי משה הלוי ע"ה בעל מנו"א שענה אחר הכהנים באומרם תיבת יברכך "כן יהי רצון", ושאלו אחד התלמידים מה זה ועל מה זה, ואמר: "כך נוהגים הזקנים". ואם בינה שמעה זאת!

צדיק מה הוא אומר? חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו, ולמה תלך אל אביך וסבך במקום לעמוד ביראה ופחד בשעת הברכה, ותרגיש את הפסוק "ואני אברכם". ואם תשאל איש פשוט מי המברך? תראה שהוא חושב על עצמו שהוא המברך, והא ודאי בורכא, ומקרא מלא הוא ואני אברכם, וכמ"ש הרמב"ם (פט"ו מהלכות תפלה ה"ז) שאין קיבול הברכה תלוי בכהנים אלא בהקב"ה שנאמר "ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם".

זאת ועוד אחרת, כנראה שבעבר המנהג היה לכסות פני הקטנים שלא יציצו בכהנים, וגדיים נעשו תיישים ורבנים והמשיכו במנהגם מבלי דעת, ואל תתמה על החפץ, והלא כיוצ"ב טען הגאון מופה"ד החזו"א וצ"ל שהדרהם היה בזמן הרמב"ם גדול, ושוב נתקטן במשך הדורות ולא שתנו ליבם חכמי הספרדים גם לזאת.

אף אתה הרחב פיך ואמור לו: צא נא וראה בבתי הכנסת האלו, איך הם עומדים ביראה וכבוד בשעת הברכה, וממש מרגישים בחוש שעכשיו הם מתברכים, לעומת בתי כנסת אחרים שמרגישים זה כתפילה גרידתא, ולמה תתלה בוקי סריקי באבזה דינוקא, שהוא חושב שהוא המברך ולא הכהנים הם המברכים. ומה שהלצת על המנהג, הנה באת להליץ ונמצאת מחרף, וכי כמה וכמה עדות קדושות, ורבנים וחכמים מחוכמים כולם תעו במדבר מבלי דעת, וכבר נודע ונתפרסם שטענת הגאון חזו"א שהדרהם נתקטן, אינה נכונה, ומסורת הספרדים חיה וקיימת.

המולה זוטרת בביית הכנסת, בנים ניגשים אל אביהם, ונכדים אל זקניהם. וכך כשהכל מכונסים, נושאים הכהנים קולם ומברכים את ישראל באהבה: יברכך... יאר... ישא... וישם לך שלום. כך פחות או יותר נראית ברכת כהנים בבתי הכנסת הקהילתיים שעוד שומרים מנהגי אבותיהם, ולא "נגה" עליהם אור הזמן.

כל קבל דנא רבים לוחמים למנהג זה בטענות שונות, וכנגד ארבעה בנים דיברה תורה: אחד חכם, ואחד צדיק, ואחד נבון ושאינו יודע לשאל.

חכם מה הוא אומר? מה העדות והחוקים האלה, ואנה ציוה ה' אלקינו אתכם לנהוג בזה, ואיה ואיפה עלה על ספר, זכרון המנהג הזה, והלא אפילו גדולי הדור אשר עיניהם משוטטות בכל הארש ארש טובה ורחבה ספרי הפוסקים והמנהגים, לא העלו ארוכה, ולא מצאו מקור וחצי מקור למנהג, וכל מנהג שאינו כתוב על ספר, אַבְדו בטלו גדעו הפרו, גודו אילנא וקציצו ענפיה ומאחר שמנהג זה צ"ע, עדיף לוותר עליו.

אף אתה אמור לו: מה בכך שלא נמצא המנהג הזה כתוב בספר, והלא כמה וכמה מנהגים שנהגו בהם ישראל קדושים, לא נמצאו כתובים, ואחר זמן זמנם זמניהם נתגלה מקורם בראשונים. וגם אם לא ימצא מקור, אין זה מוריד מערכם ביחס למנהגים של אחרים הכתובים בספרים, והלא הכל יודעים שאין דרך חכמי הספרדים לכתוב כל דבר כל מנהג וכל סיפור, כמנהג חכמי אשכנז. והלא בעיניך תראה איך מרן הב"י עטרה בראש כל אדם, מעט מן המעט מביא מנהגים בספרו, לעומת הרמ"א שמביא כל מנהג של ריינוס ואושטריך וכו' וכו'.

ועכ"פ אם אנו ראינו בעינינו לחכמים ולזקנים בני שמונים ויותר שכן נהגו, והם ראו לדורות שלפניהם, הרי לך כאילו נכתב הדבר בספר לפני מאה שנה

דמיוני לקבלת מזלם את השפע. וכיו"ב כתב מרן החיד"א ועוד. וכן כאן אנו עושים פועל דמיוני לחזק הדבר שאנו מתברכים כעת. ועין בעין רואים בבתי כנסת שנוהגים בזה איך עומדים בחרדת קודש בשעת הברכה ומרגישים ממש שמתברכים.

ונפשך יודעת מאד שאם היה גדול הדור או זקן המקובלים פורס כנף טליתו, בודאי שהיו הכל רצים ברצי כסף להניח ראשם תחת כנפיו והיו שמחים בדבר, ולמה יתגדל המשור על מניפו, והבן על אביו, והחתן על חמיו, ולא ירצה לבוא אליו ולחלוק מכבודו לבשר ודם. ולמה בחתונתו ובשמחת ליבו בא הוא או גירי דיליה ויבקשו בפה רך ובפרך, הכסף כסף ריבה וכמ"ד אפשר לסוחטו מותר, ולתת כ' (כבוד) בעד כ' (כסף) לא יכשר בעיניהם. אין זה כי אם רוע לב.

ושאינו יודע לשאל את פתח לו: דע כי חרדתי אליך כל החרדה הזאת, לא מפני שבאמת זהו מנהג מחויב המציאות אלא ברכת כהנים היא כמשל וכדוגמא למנהגים אחרים, אם תבוא לנתוש ולנתון להאביד ולהרוס כל מנהג שלא ידעת מקורו או שלא ימצא חן בעיניך אין לדבר סוף. ולא ביש לי על שרצונך לבטל מנהג זה, אלא שסופך לבטל עוד עוד, והיית כערער בערבה וכגברא ערטילאי דלית ליה ולא כלום. ולמה לא נלמד מאחינו בשרנו האשכנזים לשמור בקנאות מנהגים ומסורות?! כגון המנהג שלא ללבוש ט"ג רק מי שנשא אשה, והוא דבר תמוה, אנא יש מצוה שלא נתחייב בה אדם מגיל י"ג. גם ראיתי לאחינו החסידים בשמח"ת בין הקפה להקפה קורא הגבאי בקול: צאן קדושים, והקטנים פועים לעומתו: מָה מָה. אף הוא היה גומר כנגד הפועים וזורק להם סוכריות. ומקרוב קראתי על מנהג זר ומוזר אחר, והוא שבחנוכה, מדליק השמש של בית הכנסת את החנוכה, והעם זורקים עליו כלים ובגדים, ועשו זאת בפני רבנים ואדמו"רים גדולים ומפורסמים ואין מכלים אותם. ולמה נבטל אנו מנהגים יפים ועתיקים, מפני איזה קושיות חלושות וטענות שוא.

סוף דבר נחזיק במנהגי אבותינו גם אם קצרה דעתנו, ואם תחזיק במנהגים הקלים, בוודאי שתחזיק במנהגים היותר חמורים, והיית כמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. שמענה ואתה דע לך!

ואם באו אליך השר איזה אנשים לפני ברכת כהנים, באומרים ופרשת כנפיך על בני אמתך, למה לא תחזק בלבם אמונת חכמים, ותפרוס עליהם כנפי טליתך. וגדולה מזו מרן הראש"ל כתב שהוא מניח ידיו באויר כשהוא מברך לנשים. ואע"פ שיכל לברכם בפה בלבד, מ"מ לחזק בלבם אמונת חכמים, שם ידו באויר. והגרי"ח התיר יותר מזה כידוע. ומו"ז מרן איש מצליח זצ"ל באה אליו אשה באומרה חלום חלמתי, והנה בחלומי נשקתי את ידך, ולא דחאה בדברים, אלא עטף ידו בגלימה והביא לה לנשק ידו. ולכן אצל הספרדים גם חילונים ו"משכילים" כיבדו ת"ת, שלא כבקהילות אחרות. (וידוע המעשה עם הב"ח ששלחו לו עם השמש שסלקוהו מתפקידו בערב שבת, כדי שלא ימצא מנוח לרגלו ביום השבת. והגאון המלב"ם סלקוהו מעירו בעגלת זבל במחילת כבודו. והגרי"ז מבריסק ראה ביום השבת מקהלת ילדים על התיבה, והורה להם לרדת, ובא "ראש הקהל" והחזירם. ושוב הורה להם לרדת, ובא הלה והחזירם, וחוזר חלילה קרוב לעשרים פעם, וכל העם רואים! עד שצעקה אשה מעזרת הנשים...)

נבון מה הוא אומר? מי צריך את כל הכאב ראש הזה כשאין במנהג הזה לא טעם ולא ריח ולא כלום, ופעמים שהבנים גדלו ואינם רוצים לבוא לאביהם, והאב כועס על בניו ולפעמים גם על חתניו שאינם באים אצלו. ועדיף לוותר על מנהג כזה, בפרט שהציבור אינם בני תורה ואינם מבינים עיקר וטפל.

אף אתה אזור נא כגבר חלציך והשיבהו: תימא על נבון שכמותך דלא שמייע ליה ולא ס"ל, דברי אחד הראשונים שמוזכר תדיר בב"י הלא הוא ארחות חיים, והעלהו הרמ"א על השלחן הטהור אשר לפני ה' (סי' תר"צ): שאין לבטל שום מנהג או ללעוג עליו, ובאומרך שאין בו טעם וריח, הרי לעגת ועכ"פ הרי בטלת המנהג.

ועוד שאפשר שגם טעם וריח יש בו, שהרי כתב הרמב"ן (ויקרא א' ט'): כי בעבור שמעשי בני האדם נגמרים במחשבה בדיבור ובמעשה, ציוה ה' כי כאשר יחטא יביא קרבן וכו', וסיים: אלו דברים מתקבלים מושכים את הלב. והבא"ח כתב כשאומרים פותח את ידך פורשים כפיהם, והוא מנהג יפה לעשות פועל

מוסר מלכים

פרקי מוסר מאוצרו הטהור של מוה"ר הגאון רבי צמח מאזוז שליט"א

חינוך - אינו פורקן כעסים

דרך התורה, אז לא היה ברירה אלא שגם אצל החרדים יעשו גם כן בתי ספר, וילמדו דרך התורה אמנם הפסוק מדבר על המלמדים אבל והוא הדין גם המלמדות, המלמדים והמלמדות הם נקראים "מצדיקי הרבים". הם מלמדים את הכיוון, מלמדים את הדרך, מלמדים יראת שמים, בונים בזה דורות חדשים שימשיכו בעזרת ה' עד ביאת המשיח. זה תפקיד גדול וחשוב מאד, "מצדיקי הרבים" נקראים, והפסוק אומר שהשכר שלהם כמו הכוכבים! מה הדמיון לכוכבים? תשאל רוב רובם של האנשים: מה הגודל של הכוכב? יגידו לך כמו שקל! ככה אנחנו רואים בעיניים שלנו, הכוכב קטן כל כך כמו שקל. אולי מישהו יתנדב ויגיד כמו חמשה שקלים, אבל אף אחד לא יגיד שהגודל של הכוכב כמו כל העולם הזה כולו. ובאמת, שהרבה כוכבים הגודל שלהם הרבה יותר גדול מכל העולם הזה!!! הכוכבים, בגלל המרחק הגדול, רואים אותם מכאן שהם קטנים מאד, אבל המציאות היא, שהכוכבים גדולים מאד מאד מאד, בעיניים רגילות אדם לא יכול לשער ולדעת כמה הגודל של הכוכבים. אותו הדבר גם כן האנשים חושבים: "זה מחנך?!?" "זו מחנכת?!?" מה היא חושבת?! מי הם בכלל?! אבל אחרי מאה ועשרים רואים שאותו מחנך, אותה מחנכת, השכר שלהם גדול מאד

בהשראת חג הגאולה, החג שנצטוינו בו ב"זהגדת לבנך", בחרנו להביא שיחה נוקבת ומטלטלת בנושא החינוך, שמסר מוה"ר (באב אשתקד) לצוות המחנכות בביה"ס "ותתפלל חנה" והינה מופנית לכל אחד מאיתנו הורים כמחנכים.

לבנות - השקעה רבה - להרוס - קל מאד

התפקיד שלנו כמחנכים מצד אחד - הוא גדול מאד, הוא חשוב מאד, אצל הקדוש ברוך הוא. וכמו שאומר הפסוק: "ומצדיקי הרבים ככוכבים, לעולם ועד" - והשאלה נשאלת מי אלו מצדיקי הרבים שהפסוק אומר עליהם שהם כמו "כוכבים"? ועוד יש לשאול: מה הדמיון בין "מצדיקי הרבים" ל"כוכבים"? והתשובה על שתי השאלות, אומרת הגמרא מצדיקי הרבים - אלו מלמדי תינוקות. בעבר, לא היו מורות לבנות, הבנות - החינוך שלהן כולו היה מהבית, בכלל לא היו יוצאות, "כל כבודה בת מלך פנימה". אבל לאחר שהחילונים עשו בתי ספר, ומלמדים שם דברים שלא על פי

בשביל להשתחרר? אתה מקבל משכורת - בשביל לבנות ילד, לא הבאנו אותך כדי להשתפך עליו! חכה עד מחר, אתה כבר תראה את הבחור הזה קצת שונה, אתה כבר תוכל לבנות אותו, לדבר איתו בצורה נוחה, ואז הדברים ייכנסו ללב". אני עוד זוכר, לפני עשרים שנה, היה בחור בישיבה מאד מופרע. כל פעם הייתי אומר: מספיק! אני אזרוק אותך, שייך למקום אחר! אני לא מסוגל! אבל מה - דבר אחד היה עומד מול עיניי: הוא סיפר, שהם אחד עשר אחים, והוא הקטן שבהם כל העשרה אחים - כולם חילונים. והוא, באו פעם "יד לאחים" לבית הכנסת, דיברו: כדאי לרשום את הילדים למתיבתאות, היה באותו זמן המושג הזה של "מתיבתאות" פורח, ואז הוא - בחור, ילד בגיל אחת עשרה - השתכנע, ואמר לאבא שלו: "אני רוצה ללכת למתיבתאות", ונכנס. סיפר: שאבא שלו היה תלמידו של הגאון הגדול רבי משה הכהן דריהם זצ"ל שהיה דיין בג'רבא, ואחרי שעלה לארץ, התמנה דיין בטבריה, גאון אדיר היה. כל פעם כאשר הייתי נשבר מאותו בחור הייתי זוכר את המשפט הזה. אמרתי: האבא הזה יש לו אחד עשר ילדים, עשרה - לא שווים, לפחות שייבנה מהבן הזה - האחד עשר. ואם אני עכשיו עומד להוציא אותו, אני עומד לסתום עליו את הגולל, זהו נגמר. הייתי משתדל להתאזר בסבלנות, יום ששי אחד בקיץ, באתי לישיבה כרגיל, אני מסתכל על הילדים, כל ילד וילד זה עולם מלא, ואני רואה שהבחור הזה לא נמצא. איפה הבחור הזה? שאלתי. לא יודעים!

מאד, שאין השכל יכול לשער ולחשוב. זה מצד אחד, אנחנו המחנכים - במקום גדול וגבוה מאד. אבל מאידך גיסא, יש לנו אחריות על הכתפים שלנו, הרבה מאד מאד. לפעמים היה בבית איזו בעיה, התקלקל החשמל, התקלקל המזגן, צריך להביא טכנאי, צריך לשלם לו כמה מאות שקלים, אנחנו בני אדם - כואב לנו, אז אנחנו עלולים לשפוך חרון אפנו על אותם התלמידים והתלמידות, לא! חס ושלום! במלה אחת, אדם יכול לבנות. ובמלה אחת, אדם יכול להרוס מה שכבר בנה במשך כמה שנים. כמה שנים לקח להם לבנות את גוש קטיף? הרבה! להרוס את גוש קטיף? יומיים או שלשה. לבנות - הרבה השקעה. להרוס - קל מאד. אני לא אומר - שאני לא עושה שגיאות, גם אני עושה! ומי לא עשה? ומי לא יעשה? רק הקדוש ברוך הוא - לא עושה שגיאות! אבל כאשר נשים מול העיניים שלנו, שאנחנו עלולים חס ושלום להיכשל בהריסה גדולה מאד, נזהר שלא לטעות, נשתדל להיות יותר רגועים.

כשאתה כועס אל תעיר

מרון ראש הישיבה אמר פעם, ואני משתדל לעשות את זה. "בזמן שאתה כועס על תלמיד שעשה משהו מאד לא בסדר, אל תעיר לו! חכה עשרים וארבע שעות עד אשר תירגע, ואחר כך תעיר לו. כיון שבזמן שאתה כועס, אתה שופך עליו חמתך כאש, למה... ולמה... ומתוך הרוגז הזה - הבחור ישתנה? הוא לא ישתנה! אז למה באת?

פשוט מאד, לקחת בחשבון - גם כאשר הוצרכנו לצעוק על הבחור, צעקת עליו: לך מפה. אל תתן לו ללכת ככה, לא! תתפוס לו את היד, תן לו שגם הוא יירגע, תן לו בסוף מלה טובה, "בני! מה אני? מה אכפת לי אם עשית ככה או ככה? אני מדבר איתך רק מתוך אחריות, אני רוצה שיהיה לך עתיד טוב, אני לא רוצה שחש ושלום תהיה כמו אותם "הבְּרָרָה" של הרחוב. שיבין, שגם מה שצעקת עליו זה היה לטובתו. ברוב המקרים - לאט, ברוב המקרים - בקירוב. ובמעט המקרים - איזו הערה קשה, איזה משפט. אבל גם אחרי המשפט הקשה הזה להשתדל שלא יפרד ממך אלא אחרי שנתת לו מלה טובה. אני יודע שזה לא קל, אבל מי שלקח על עצמו את הזכות לשמש בתפקיד זה, צריך לדעת לשים את עצמו במקום הנכון, זו אחריות גדולה מאד!

שמאל דוחה, ימין מקרבת

רציתי להקריא לכם קטע מהגמרא, שבמשך מאות מאות שנים השמיטו אותו מכל הגמרות, מכיון שזה

מדבר על יש"ו. רוב המסכתות נדפסו במדינות אשכנז, "רוב"? אולי הכל... שמה היה להם את המכשירים, את המכונות, והיתה צנזורה, כל דף - יש איזה גוי אחד שבדוק, אם יש איזה מלה שתפגע בנוצרים בשביל זה בגמרא רואים "עכו"ם" "עכו"ם" "עכו"ם" - עובדי כוכבים ומזלות. הנוסחא האמתית, הישנה: "גוי" אבל בשביל שלא יאמרו: "מה? ככה אתם אומרים עלינו? בישולי גויים?!" ומפני זה שינו וכתבו "בישולי עובדי כוכבים ומזלות" אתם עובדי כוכבים ומזלות? לא!, אתם אחים שלנו, אתם צדיקים. ככה עם ישראל הצליח, בשביל לעבור את הביקורת הזאת, במשך מאות שנים. בספרייה של אבא זצ"ל יש לנו מדפוס ונציה - מסכת סנהדרין. דפוס ונציה, לפני למעלה מחמש מאות שנה! היום ברוך ה' לקחו דפוס ונציה, וצילמו אותו, וכל אחד יכול למצוא את כל הנוסחאות

ליל שבת באתי להתפלל בישיבה מנחה וערבית, אני רואה אותן, והפנים שלו אדומות. הבנתי, הוא החליט לעצמו, בלי רשות, בלי כלום, ללכת לחוף הים. אני לא חושד בו שהלך לחוף ים לא כשר. אבל וכי זה הפקרות פה? כאב לי מאד! אבל נזכרתי בכלל שראש הישיבה אומר: "בזמן שאתה כועס - אל תוכיח אף אחד". חכיתי עד למחרת, למחרת אחרי תפלת שחרית, באו להגיד לי: שבת שלום, שבת שלום, שבת שלום. אמרתי לו: תתלוה אלי. יצאנו מהישיבה, אז הוא אומר לי: אני לא הייתי, בגלל... אמרתי לו: לא שאלתי אותך למה לא הייתי? עברנו עוד כמה מטרים, עוד פעם מתחיל: אני לא הייתי, בגלל... אמרתי לו: סליחה, לא ביקשתי ממך! את זה לא שאלתי! פעם שלישית, עוד פעם חזר לי, אמרתי לו: טוב, אני לא שאלתי, אבל אתה רוצה לדבר, תדבר. אמר לי: כן, בגלל כך וכך וכך. הוכחתי לו, שזה לא נכון בַּמָּקוֹם. ושוב אמרתי לו: אני לא שאלתי אותך, כשאני אשאל אותך, תענה. אבל רצית

גם כאשר הוצרכנו לצעוק על הבחור, צעקת עליו: לך מפה. אל תתן לו ללכת ככה, לא! תתפוס לו את היד, תן לו שגם הוא יירגע, תן לו בסוף מלה טובה,

לדבר, הנה דיברת, הנה עניתי לך. דיברנו על דא ועל הא, עד שהגענו לבית. תעלה, תאכל איתנו סעודת שבת. "לא, הרב, אני מתבייש". "מה יש לך להתבייש? יש פה הילדים שלי, שהם חברים שלך בישיבה. תחשוב אותי אבא". עלה, סעודת שבת - קצת דברי תורה, גם הוא אמר משהו, גמרנו, שבת שלום. לפחות חודשיים נשאר לי אותו בחור רגוע, והשתדל לא לחרוג מסדרי הישיבה. אני בטוח, אם בליל שבת קראתי לו, וזעמתי עליו - לא יודע אם היה מגיע, ובודאי שלא היה מתקן כלום, והיה עושה עוד פעם אפילו להכעיס. נכון, צריך פה הרבה ארך אפים, אבל הפסוק אומר: "טוב ארך אפים - מגיבור, ומושל ברוחו - מלוכד עיר" אלו נשמות, אפשר בקלי קלות ח"ו לזרוק אותם לפח. ואפשר בסבלנות, להגיע איתם לדרגות גדולות, אני לא מתכוין, שתמיד צריך לחייך ולחייך, צריך

בשלימות, כמו שהיו במקורם לפני חמש מאות שנה. אבל במסכתות שנדפסים, מדולג בהם. יש הוצאות לאחרונה שהכניסו את זה, באותיות שונות. בסנהדרין דף ק"ז עמוד שני, רואים רבע מהעמוד חלק, מה קרה? כל העמודים מסתיימים עד הסוף, ופה חלק? בגלל שחסר שמה כמה שורות, אולי כעשר שורות שדילגו אותם. יותר טוב לדלג עשר שורות, ולא יפסלו לנו את כל המסכת. רבותינו חכמי הגמרא שם העבירו ביקורת קשה, על מי? על אלישע הנביא - תלמידו של אליהו הנביא! העבירו ביקורת קשה על יהושע בן פרחיה! כולנו מכירים את השם הזה מפרקי אבות, אחד מהתנאים שהיו בזמן שבית המקדש קיים. נקרא: "תנו רבנן; לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת" - יד שמאל חלשה, יד ימין חזקה, בא לדחות -

תדחה בשמאל, זאת אומרת

- תדחה קצת, בא לקרב - תקרב ביד ימין! לא פעם ככה ופעם ככה - "לעולם!" נכון, צריך לדחות בשביל לחנך, אבל "בשמאל!" לעולם, תהא שמאל דוחה, וימין מקרבת,

לא כאלישע - שדחפו לגיחזי בשתי ידים. ולא כיהושע בן פרחיה - שדחהו לישו בשתי ידים. ענין של גיחזי מסתמא ידוע לכם, ואין הרבה זמן. אבל אני אדלג, ואקרא את הענין של יש"ו, שזה לא ידוע כל כך. "אזל יהושע בן פרחיה וישו לאלכסנדריא של מצרים" - יהושע בן פרחיה וישו התלמיד שלו, הלכו לאלכסנדריא של מצרים. אני מדלג: "קם אתא, ואתרמי ליה ההוא אושפיזא" - קם בא ונקלע אצל אותו מארח, "עבוד ליה יקרא טובא" - עשו לו הרבה כבוד, "אמר: כמה יפה אכסניא זו" - האכסניא הזאת, כמה היא טובה. מה הבין ישו? שהוא מדבר על המארכת, אמר ליה: רבי, עיניה טרוטות" - חוצפא, עד כדי כך, לא רק שחשב לעצמו, אלא גם מעיר לרבו! "אמר לו: רשע! בכך אתה עוסק" - מה?! "אפיק ארבע מאה שיפורי, ושמתיה" - עשה לו נידוי. "אתא לקמיה כמה זמנין, אמר ליה: קבלן, לא הוה קא משגח ביה" -

חזר ישו כמה פעמים, אמר לו: כבוד הרב, תקבל אותי, טעיתי, תקבל אותי. לא רצה להסתכל עליו. "יומא חד, הוה קרי קריאת שמע, אתא לקמיה, סבר לקבוליה, אחוי ליה בידיה. הוא סבר - מידחא דחי ליה" - יום אחד, יהושע בן פרחיה היה בקריאת שמע, והחליט בדעתו עד כאן! מספיק דחיתי אותו כדי לחנך אותו! היום, אני מתכוין לקבל אותך. אז הוא אמר לו: ככה. (סימן לו ביד תנועה כלשהיא כאומר המתן) השני הבין, שבתנועה הזאת התכוין: לך מעלי. ובאמת דעתו של יהושע בן פרחיה, לקבל אותו, חכה, אני נמצא בקריאת שמע. "זקף לבינתא והשתחוה לה" - לקח בלוק העמיד אותו, והשתחוה לבלוק הזה, לאבן. יהושע בן פרחיה סיים קריאת שמע, אמר לו: הדר בך בא תחזור בתשובה, עבדת עבודה זרה, אתה חוזר בתשובה, הכל ימחק לך, בוא, תחזור בתשובה.

מה זה מחייב אותנו? קצת יותר לחשוב, להשתדל להיות ברוגע, במקום לתת פצצה - לתת מלה טובה,

"אמר ליה: כך מקובלני ממך, כל החוטא ומחטיא את הרבים, אין מספיקין בידו לעשות תשובה. ואמר מר: ישו כישף, והסית, והדיח את ישראל" כל החוטא ומחטיא

אין מספיקין בידו לעשות תשובה, והוא במשך השבוע שנזרק בחוץ, חטא והחטיא. מישו הזה - כל הצרות שעמדו לישראל, עשרות אלפים נהרגו על ידי הנוצרים, בגלל הטענה: אתם תליתם את ישו. נכון, יהושע בן פרחיה היה צריך לגרש אותו, ולנדות אותו. בא אליו מחר, היה צריך לקבל אותו. "בני, אתה יודע מה שעשית כמה זה חמור, היה נותן לו מוסר חם, ויכול להיות שישו בכלל לא היה מידרדר הלאה, לא היה חוטא ומחטיא את ישראל, והיה יכול להימנות אחד מבין התלמידים של יהושע בן פרחיה. יהושע בן פרחיה, נשאר השם שלו בגמרא, עם כתם כזה! אדם גדול כזה! אלישע - תלמידו של אליהו הנביא, נשאר בגמרא עם כתם כזה! שהיה צריך למשוך בעבותות אהבה, לא רק לתת את המכה - בום! לא! מי יודע אולי באמת המצב היה יכול להיות אחרת? גיחזי, נמנה במשנה עם אלו שאין להם חלק לעולם הבא. אם

הגדולים טעו בזה, מה נאמר אנחנו! מה זה מחייב אותנו? קצת יותר לחשוב, להשתדל להיות ברוגע, במקום לתת פצצה - לתת מלה טובה, להעמיד את התלמיד, התלמידה, על מה שעשתה אבל עם קירוב - בני, בתי, מלים כאלה מושכות, והלואי שנצליח!

אחריות התלמידים

הגמרא בברכות כ"ח מספרת: "תנו רבנן; כשחלה רבן יוחנן בן זכאי, נכנסו תלמידיו לבקרו, כשראה אותם התחיל לבכות. אמרו לו: רבנו! נר ישראל, עמוד הימני, פטיש החזק, מפני מה אתה בוכה? אמר להם: אילו היו מוליכים אותי לפני מלך בשר ודם, שהיום כאן ומחר בקבר, שאם כועס עלי אין כעסו כעס עולם, ואם אוסר אותי - אם היה קושר אותי בבית הסוהר מאסר עולם - אין מאסרו מאסר עולם. - בעבר, כשמת המלך, בטלו גזירותיו. אז מי יודע, מי ימות קודם, אולי המלך ימות קודם, ואז אני אצא, אני אשתחרר. - ואם ממיתני אין מיתתו מיתת עולם - הוא יכול להרוג רק את הגוף, את הנשמה הוא לא יכול לנגוע בה. - ובכל זאת הייתי בוכה. ועכשיו שמוליכין אותי לפני

מלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא, שהוא חי וקיים לעד ולעולמי עולמים, שאם כועס עלי כעסו כעס עולם. ואם אוסרני איסורו איסור עולם. ואם ממיתני מיתתו מיתת עולם. ולא אבכה? אלו דברי הגמרא. מה שלא מובן, אם באמת רבן יוחנן בן זכאי בוכה בגלל מה שהוא עתיד לתת דין וחשבון אצל הקדוש ברוך הוא, אם כן כשהוא חלה ידע שהוא נמצא לקראת הסוף, הוא נפטר בגיל מאה ועשרים, למה התחיל לבכות "כשנכנסו תלמידיו ובקרו"? הגמרא לא אומרת "כשנכנסו ראו אותו בוכה" אלא "כיון שראה אותם, התחיל לבכות". למה כאשר ראה אותם? בעולם שלנו - של היום, של הפוליטיקה, אדם בוכה - בלבו צוחק, אדם

צוחק - בלבו בוכה. היום זה הכל עולם השקר. רבן יוחנן בן זכאי - איש אלוקים קדוש, אין אצלו משחקים. ולמה רק כשראה אותם התחיל לבכות על זה שמוליכים אותו לפני ממ"ה הקדוש ברוך הוא? אומרים המפרשים דבר נפלא, רבן יוחנן בן זכאי יודע, שהוא לא עשה עבירות. יודע, שהוא השתדל הרבה במצוות. יודע, שכל מעשיו היו קודש קדשים. אבל מדבר אחד הוא פחד, "כיון שנכנסו התלמידים" - בנושא הזה של התלמידים, יכול להיות שפה אני טעיתי, לפעמים מי שהוא צריך באמת לגרש אותו, "ובערת הרע מקרבך", שלא יקלקל אחרים, ומסיבת מה, השארתי אותו. או להפך, מישוהו שלא הייתי צריך להרחיק אותו, הייתי צריך להשאיר אותו, לטפל בו בכפפות של משי, והייתי יכול להצליח. על זה רבן יוחנן בן זכאי בכה, מחוץ לזה, הוא ידע שכל היום שלו קודש קדשים. אבל "כיון שנכנסו

להעניק אהבה לכל תלמיד ותלמידה כאילו הם בנים שלנו. אני אומר שוב זה לא קל, אבל מה, מחובתינו לא להתפטר מהעבודה הרבה. אחריות כבידה יש על הכתפים שלנו,

תלמידיו", בנקודה הזאת לא חשבתי, אולי באמת כאן נכשלתי, ואם זה נאמר על רבן יוחנן בן זכאי, מה אנחנו נוכל לומר על עצמנו? צריך להשתדל, בבואנו לחרוץ משפט - להשתדל להיות רגועים, שלא נטעה. ולא מספיק רק שנשתדל להיות רגועים, צריך תפלה:

"רבנו של עולם, האר את עיני שלא אטעה, שלא תצא תקלה מתחת ידי, שלא ארחיק מי שצריך לקרב, לא אקרב מי שצריך להרחיק". אחריות גדולה מאד מוטלת על הכתפיים שלנו. הכלל הוא כזה; אם הבן הזה, הבת הזאת, היו שלי איך הייתי מתנהג. צריך להתחזק הרבה בנקודה הזאת זו נקודה מרכזית, להעניק אהבה לכל תלמיד ותלמידה כאילו הם בנים שלנו. אני אומר שוב זה לא קל, אבל מה, מחובתינו לא להתפטר מהעבודה הרבה. אחריות כבידה יש על הכתפים שלנו, אנחנו צריכים להשתדל בנקודה הזאת, ולעבוד עליה הרבה הרבה הרבה. בשיחה של מוצאי שבת בישיבתנו, הקדשנו את כל השיחה לעילוי נשמתו של האדמו"ר הקדוש

להשתדל ולהסביר: אדוני, זה אסור! המכשיר הזה אסור! זה אסור! "לא תגע בו יד, כי סקול יסקל, או ירה יירה, אם בהמה אם איש לא יחיה" לא!!! להחדיר את זה, להכניס, אנחנו קיבלנו את התורה, וכאשר התורה לא מרשה לנו את זה וזה - גם אם יש לי מה להקשות, יש לי מה לתרץ, יש לי מה לדחות, לא! אנחנו לא נבוא להתחכם נגד התורה. מי שלא יבנה את עצמו על היסודות האלה, לא עשה כלום. יותר צריכים לשים לב, בבנות הגדולות - כיתה ז' כיתה ח' הן גם כן מושפעות, אני מבין, מושפעות מהרחוב, רואים גם חרדיות עם לבוש קצת - נקרא לזה בלשון עדינה - מודרני. לא! "בְּתִי, בת ישראל לא לובשת ככה". לדבר, להסביר בנעימות, למחרת הבת הזאת תבוא בלבוש טוב, מגיע לה נשיקה, כל הכבוד! את תהיי בעזרת ה' מחר - "אשת חיל עטרת בעלה"! כן, את הפאר של הבית ספר שלנו! להחדיר את המלים הטובות. עיניים פקוחות, ולהעיר ולהאיר. ויהי רצון שלא תצא תקלה מתחת ידינו לעולם, ונזכה בעזרת ה' לחנך ולגדל את הבנות שלנו, תלמידות שלנו, נכדות שלנו, כל המשך צאצאינו, לתורה וליראת ה'. אמן.

רבי אלעזר אבוחצירא זצ"ל, קשה להאמין לאיפה אנחנו נקלענו איך יכול להיות דבר כזה. אמרתם להם מה שקרה החזירו אותי ארבעים שנה אחורה, לפטירתו של אבא ע"ה ה' יקום דמו. וכאן זה הרבה מאד יותר מדובר ביהודי, אצל אבא היה זה גוי ערבי נבל, פה מדובר ביהודי, יותר גדול מזה שמדובר באדם שמתחזה לחרדי. לאן הגענו? ושאלתי את השאלה הגדולה איך יכול להיות אדם שמתחזה לחרדי יכול להגיע למצב כזה לרצוח כל אדם, וכל שכן לרצוח אדם מלאך ה' צבאות. כפי מה שמספרים כאשר הרב התחיל לקרוא, ככה, שם את העינים שלו בדף שהביא לו את מי לברך, ואז הוא שלף את סכיניו במהירות. יש אומרים שהוא הרכין את הראש שהרב ישים לו את היד על הראש ויברך אותו, ואז הוא ניצל את הרגעים האלו שהרב מתכוין וסוגר את עיניו, כדי לכוון ולהתפלל עליו. איך יכול להיות להגיע לדבר כזה? ועניתי להם לעניות דעתי, הבחור הזה האיש הזה לדעתי, בזמן שהיה לומד בישיבה לא יודע באיזה ישיבה ובודאי הישיבה שלו לא אשמה, ובכולל שהוא למד הוא התיר לעצמו כל מיני מכשירים לא כשרים למיניהם, מכל סיבה שהיא מצא את ההיתרים. מאן דעביד הא עביד הא הגמרא אומרת, מי שעושה את העבירה הזאת עושה את העבירה הזאת. אם אדם אין לו שליטה, לא, הקב"ה אומר לך לא. נכון, אני אוהב את זה! אבל הקדוש ברוך הוא אומר לי: לא! ה"לא", של הקדוש ברוך הוא, עוצר אותי! אתה נוסע, אתה רואה אדום - אתה עוצר באדום, מי שהוא מרשה לעצמו לומר: אין אדום? רצית, בבקשה! "פתח פיך ואמלאהו!" מי שעושה את זה, עושה גם את זה. אדם שהוא שומר, אדם שהוא עובד על עצמו, זה אסור! הוא לא יכול להגיע בכלל למצב כזה, לרצוח, הקדוש ברוך הוא אמר: לא תרצח! לא יכול להיות. אבל לא תגנוב? הוא גונב! אם את ההמשך הוא עושה, אין לו גבול. התורה מגבילה את האדם עד כאן! מי שלא עובד על זה, הוא יכול להגיע לכל הדברים החמורים ביותר. צריכים אנחנו להשתדל להכניס את זה קודם כל כמובן בראש שלנו, שאנחנו צריכים להתחזק בזה, חזק חזק חזק. אנחנו צריכים

ברכת מזל טוב
וסימן טוב

לידידנו היקר רב פעלים לתורה
ולתעודה בן של קדושים אב הבית
המסור

הרב עובדיה מאזוז שליט"א
חבר המערכת ומנהל ההפקה,
ומעורכי "הוראה ברורה"

לרגל הולדת הבת
יה"ר שיזכה לגדלה לתורה לחופה
ולמעשים טובים, ובחיק ירא
אלוקים תנתן, ברוב שובה ונחת.
אכ"ר.

פרקים ממוסכת חייו של הגאון החסיד והעניו רבי נסים כהן זצ"ל, שדמותו הטמירה פסעה מדי יום בין כותלי הישיבה והטילה הוד על תלמידיה * הגאון שזכה להגיה בחייו עשרות ספרים והוציאם לאורה ואף חדושי תלמידיו הגיה וערך והעמיד ספרים הרבה * זכרונות מיוחדים מהגהותיו, ברכותיו ומבחניו בישיבתנו הקדושה

הרב שלמה מאזוז

כי מלאכיו יצוה לך לשמרך

הימים, ימי מלחמת העולם השנייה. צרפת נרמסה תחת המגף הגרמני, ועשן המלחמה כבר מריח באף העם התוניסאי הנמצא תחת שלטונה של צרפת. אותות המלחמה הורגשו היטב בכל פינה, ועוצר כבד הוטל ברחבי המדינה מן השעה עשר בלילה עד אור בוקר.

הלילה חשוך ואפל, שעת חצות עברה מכבר, ובישיבת רבי יצחק חורי זצ"ל סיימו זה עתה את השיעור השבועי. מדי מוצאי שבת, מתכנסים הם כאן לשמוע את שיעורו של הרב, בעיון עמוק ובחדות המחשבה, זה מקשה וזה מתרץ זה מדייק וזה פורץ, ובתום השיעור יושבים הכל על מחצלאות בית המדרש, ומקוננים יחד על גלות השכינה.

עוד מספר ימים לפני, בעוד הכל דאוגים עבור צרכי פרנסה ואיך יסתדרו בשעות העוצר, התהלך לו ר' אליהו חורי ז"ל כשהוא טרוד "מה יהא על השיעור הקבוע בגפ"ת בכל מוצאי שבת? והלא השיעור מסתיים בשעה שתים עשרה וחצי, ורק

לאחר תיקון חצות מתפזרים הלומדים לשלום, ועתה", כך הרהר בצער, "מי יהין להסתכן בנפשו עבור השיעור?! חוששני כי השיעור עלול להתבטל לגמרי..."

התהלך ר' אליהו כה וכה כשהוא תר אחר רעיון מוצלח, ואז הבזיקה במוחו מחשבה, אציע לרב להישאר לישון במוצאי שבת בחדר צדדי בבית המדרש, אותו אכין למענו, כך לא ידאג הרב מלבוא, והתלמידים - מאהבת רבם בודאי יבואו, ואף אם לא כולם, לפחות מקצתם, אך העיקר שהקביעות לא תתבטל. מיהר איפוא לתרגם את מחשבתו למעשה, ואץ להעלות את הצעתו בפני הרב. תשובתו של הרב היתה משמחת ביותר, "אל דאגה!" השיב ברוגע, "אני בל"נ את השיעור לא אפסיק, ובעז"ה גם אשוב לביתי לאחר מכן". לתשובה כזו, לא פילל ר' אליהו, ועל אתר רץ לבשר לכל בני החבורה שאכן השיעור יתקיים כרגיל!

מוצאי שבת הגיע. התלמידים מתאספים אל בית המדרש, ושוקעים בסוגיא עמוקה. הזמן חלף הלך לו, ע'ת לשוב הגיעה. מיהרו הכל לחזור לביתם לשלום, כאשר יחד עם דפיקות לבם מהדהדת

של מרן עמוד ההוראה רבי כלפון משה הכהן זצ"ל ולמעלה בקדש עד רבנו שאול הכהן זצ"ל שהתפלל תמיד שלא תמוש התורה מפיו ומפי זרעו וזרע זרעו עד עולם ונתקיימה תפלתו גם ברבנו שהיה דור ששי אליו.

מספרים כי אחר שנולד, נדר זקנו הגדול רבי כלפון, שכאשר יגיע הנכד לגיל חודש ימים, יאמר הלל הגדול בפני עשרה. וכן נדר רבי כלפון להתענות כל ער"ח, עד שיגיע רבנו לגיל מצוות. כדי שיתקיים לאביו, ובאמת זכה והאריך ימים.

קריאת התיקון חצות בצוותא, שמלותיה קיבלו משמעות חדה יותר בימים טרופים אלו.

הרב הלך לביתו והגיע תודה לא-ל לשלום, אולם השגחה פרטית ונסית חפפה על ראשו, כי בדרכו הבחין במר צוינטו סגרון שיצא מביתו להזמין לאשתו מילדת, כאשר לפתע שוטרים הקיפוהו מכל עבר ולקחוהו למעצר, כל הצטדקויותיו שהדבר גובל בפיקוח נפש לא הועילו, ולא שחררוהו עד למחר, ואילו את הרב שעמד מטרים ספורים ממנו, לא ראו! לימים סיפר הרב, שבכמה לילות מוצ"ש, עם צאתו מביהמ"ד הבחין בדמות עלומה עטויית גלימה הממתינה לו, ומיד כשהחל ללכת ליוותה אותו הדמות עד לביתו ומעולם לא העז לשאול את הדמות מי היא ולדבר עמה...

מיהו אותו רב אשר אזר אומץ ומסר נפשו למען תלמידיו, ומשמים נעשו לו נסים גלויים אלו?

ובכן, שמא קא גרים. היה זה מורנו ורבנו הגאון העצום, הכהן הגדול מאחיו משיירי כנה"ג בדורנו, הלא זה ה'וד רבי נסים הכהן זצ"ל אשר רבים מספרי חכמי ג'רבא שיצאו לאור בדורנו עברו תחת שבת הגהתו וכמעט כל בוגרי ישיבתנו זכו להכירו וליהנות מעיונו הזך בהגהת חידושיהם.

בנן של קדושים

רבנו נולד בשנת התרע"ט, והיה בנו יחידו של הגאון הקדוש אשר זכה לכתר תורה (כהגדרתו של מרן מייסד הישיבה זצ"ל) הפסקן המובהק והמקובל האלקי רבי אברהם מגוץ הכהן זצוק"ל בנו

חיבור עמוק בגיל 14

רבנו אכן שקד על התורה ועל העבודה וכבר בגיל י"א בלבד כתב וחיידש חידושים רבים על מס' סוכה (שעדיין לא ראו אור). השטן שלא ראה את שקידתו בעין יפה, ניסה בכל כחו לבטלו מתלמודו, והנה בגיל שתים עשרה עננים קודרים העיבו על עתידו הרוחני של הנער, ואביו הגדול מענקי התורה והמדע זצ"ל עלה בסערה השמימה. האבל והיגון איימו לקטוף את חשקו של הנער בתורה אך בכוחות עילאיים בהשראת הסב הגדול גבר על הצער והכאב, והשקיע כל יגונו בתורה. ובגיל י"ד-ט"ו כבר סידר שיטה ענקית רחבה ועמוקה על כל מסכת ביצה.

על סיבת השקעתו במסכת זו דוקא, מספר רבנו בהקדמת ספרו מעשה נסים ח"ד שכאשר למד בילדותו אצל מוה"ר הגאון רבי דוד דידי הכהן זצ"ל, החל ללמוד בכיתת ברכות (הכיתה הנמוכה), אך עד מהרה ראה רבו הגאון את עמלו בלימוד ואת כישוריו המבורכים ותפיסתו המהירה, והעלה אותו לשיעור הגבוה הלומדים מס' ב"מ, ודילג על כיתת ביצה האמצעית. רבנו בראותו כך, לא רצה "להפסיד" (כלשונו) את מסכת ביצה, ועל כן החל ללומדה לבדו בבית, ומי כרבנו שיסתפק בלימוד שטחי של המסכת שלא היה נהוג שם כלל, ואף לא בלימוד פרק ראשון בלבד, מה שהיה אמור ללמוד בישיבה, אלא עיין בכל סוגיא ודן בכל קושיא במפרשים על שלל תירוציהם, שקיל וטרי, מקשה ומתרץ, מותיב ומפרק, ואת הכל העלה על הכתב. חידוש לחידוש הצטרף מיום ליום לשיטה ענקית זו.

לא רק במפרשים שסביב המסכת דן ופלפל רבנו, אלא גם בנושאים הלכתיים המסתעפים מן הסוגיות מצא רבנו ענין לענות בו, כגון בדף ח' ע"ב כשהזכירה הגמ' ענין של ספק, גבי כסוי הדם בכוי, ראה רבנו מקום להאריך בענין: "ספקא דאורייתא לחומרא" האם מדאורייתא כדעת הרמב"ם וסיעתו או מדרבנן כדעת הרשב"א וסיעתו, עם כל הנושאים הסבוכים התלויים בזה וכל הראיות שנאמרו לכל צד. נושא זה שנכתב על ידי רבנו בגיל ארבע עשרה נדפס בסוף שו"ת מעשה נסים חלקים ד' ה' כקונטרס בפנ"ע כ-574 עמודים עמוסים,

כאשר המאמר מחולק לחמשה סעיפים מרכזיים וסעיף ב' מתחלק לשבעה סעיפי משנה. וכך בדין מעמיק, חוקר רבנו, עד למסקנא הבהירה מהי סברת כל אחד, ובאיזה אופן כל אחד מודה. כל זאת מלבד החיבור בכללותו שרק מה שנדפס ממנו על פרק ראשון (ב' י"ד) מכיל כ-510 עמודים גדולים כפולי טורים (מבלי הקונטרס הנ"ל, וחיידוש דף ט' שעדיין לא נדפסו). וממש כל המתבונן בכמות ואיכות הכתבים לעומת גילו הצעיר של הכותב נבהל למראה הגדול. מעניין לציין כי הקונטרס הענק בן ה-574 עמוד לא נכתב תחת כותרות מרשימות ובהכנות מיוחדות, אלא בא לרבנו ב'דרך אגב' ומשני מלים אלו, הסתעף הנדון עד שהגיע לגודלו הענקי.

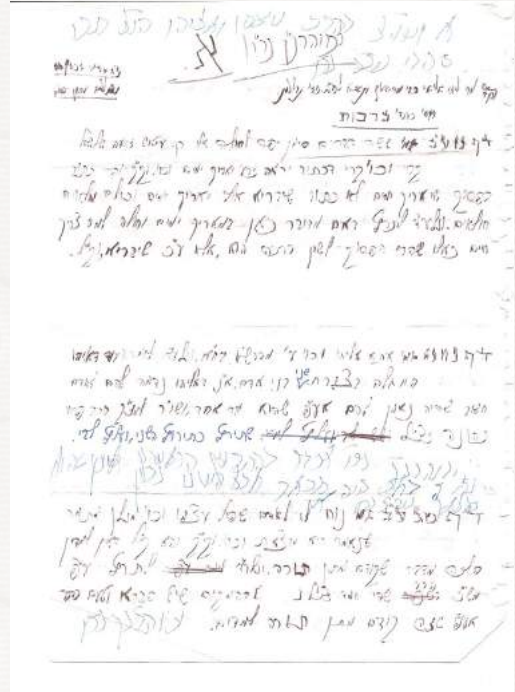
כשנשאל רבנו ע"י תלמידו המובהק ידידנו הרה"ג ר' יוסף הכהן שליט"א כיצד הגיע לכזו שקידה ואהבת תורה בגיל צעיר, ענה רבנו כי מזמן שנפטר אביו הגאון, לקחו מר זקנו מוה"ר הגאון רבי כלפון הכהן זצ"ל אל ביתו יחד עם שתי אחיותיו ואמו, וממש מפתו אכל ומכוסו שתה. ושם עינו עליו שישקוד על לימודיו ובכל יום היה בעצמו מלווהו עד לביה"כ "הכהנים" מקום ישיבתו של מוה"ר הגאון רבי דידי הכהן זצ"ל שאצלו למד, עד כדי כך גדולה היתה השגחתו שגם כשלא חש בטוב ולא היה יכול ללוותו, היה משקיף עליו מחלון ביתו עד שהגיע לישיבה שהיתה קרובה לביתו. גם בשובו מהלימודים היה משגיח שיחזור מיד ולא ישחק עם חברים כדי שישקוד על תלמודו גם בבית. אף הרבנית מונתה ע"י בעלה הגדול רבי כלפון להשגיח על הנער בשבת שלא ישחק עם חברים לא טובים. ותמיד שם עינו עליו שלא יאבד את הזמן ולכן גם לספר הלך רבנו עם סבו. באחת הפעמים בדרכם לספר, פגשו את רבי שושן הכהן זצ"ל דודו שהודיעם שעבר כעת על יד הספר וראה שחנותו סגורה. מיד אמר רבי כלפון לנכדו רבנו הבה נשוב לבית ונלמד, ופעם אחרת נלך לספר. גודל השגחתו המיוחדת של רבי כלפון על נכדו היתה ידועה אף לרבו רבי דידי ולכן כאשר אי פעם איחר רבנו לבית תלמודו לא הקפיד עליו רבו, לשאלת חבריו מדוע הוא מפלהו לטובה, ענה הרב "בטוח אני שהיה עם

משוש חיים

על אהבת התורה שהיתה טבועה בו מילדותו, סיפר פעם רבנו לתלמידו רבי יוסף כהן, שבהיותו כבן י"ג-י"ד היה שובת בביתם הגאון הגדול הראב"ד רבי מרדכי אמייס הכהן זצ"ל (לימים ראש הרבנים בתנוס) בן דודו של של רבי כלפון, ובסעודת שחרית היו הרבנים מאריכים בד"ת כארבע שעות (!) בערך בסוגיות עמוקות בש"ס ברמב"ם ובש"ע בריתחא דאורייתא. וכשנשאל רבנו, מה היה עושה אז בזמן הויכוח והפלפולים העיוניים האלו? השיב בפשטות: ישבתי והקשבתי לכל המהלך. אמנם לא הבנתי הכל, אבל היה זה תענוג גדול!

עם כזו אהבת תורה מילדות שספג רבנו, עלה ונתעלה כל העת עד שהגיע לגיל ח"י, ואז פנה זקנו הגדול אליו ואמר לו: "ראה בני, הנה מלאת כרסך ש"ס ופוסקים, ועתה הגיע הזמן לקיים דברי חכמים שאמרו: "יפה תלמוד תורה [דבר ראשון] עם דרך ארץ" [=מלאכה שילמד אח"כ ויעסוק בהן בד בבד], וכן "גדול הנהנה מיגיע כפיו יותר מיר"ש", הבה ותלמד כחצי יום מלאכת הצורפות שהיא אמנות נקיה וקלה, ובחצי היום השני תעסוק בתורה, כך שעד שנה הבאה תוכל לישא אשה ולהינות מיגיע כפיך". ואכן הכניסו ללמוד אצל החה"ש הרה"ג ר' מעתוק עתוגי הכהן זצ"ל, אך לא עלה בידו ללמוד אמנות זו ופנה לעסוק במסחר זהב וכסף בחצי היום. רבנו מזכיר לטובה את רבי עתוגי הנ"ל שאמר לו בראשית דרכו במסחר: "אם הנך זקוק להלוואה, אתן לך בשמחה! להחזיר?! כשיהיה לך!". רבנו מצא את פרנסתו במסחר ונעשה מומחה גדול בזהב ואיכותו.

בעת מסחרו, הסתכן רבנו מספר פעמים עם חוקי הממשל, אם בענייני המכס או בהחזקת זהב לא חוקי, אך בכל פעם שחפשו אצלו ארע לו נס, פעם "בדיוק" באותו מקום לא חפשו ופעם חפשו אצל האנשים שלפניו ואחריו, ועליו משום מה דלגו. ויתרה מזו, באחת הפעמים, בא פקיד מהמכס וראה

סבו באיזו מצוה וסבו משגיח ושומר עליו".

דאגה חמה

דאגתו הרבה של רבי כלפון לנכדו לא היתה רוחנית גרידא, אלא גם בפן הגשמי השגיח שיהא לו די צורכו. סיפר רבנו כי בילדותו חלה, וצוה הרופא שישקוהו מדי כמה שעות משקה חם להבריאה גופו, ומאחר והיה זה בע"ש צוה רבי כלפון לבני ביתו להכין תרמוס עם מים חמים כדי שיוכלו להשקותו בשבת. בני הבית ענוהו כי התרמוס התקלקל ואינו שומר חום, ומה גם שהוא חסר פקק. השעה, מאוחרת היתה מכדי לחפש תרמוס טוב, אך רבי כלפון לא אמר נואש, בריאות נכדו היקר היתה חשובה לו, והוא יצא אל החצר, נטל ענף דקל עב המצוי לרוב בג'רבא, והחל לנסרו בעזרת סכין מטבח עד שהתאימו כפקק לתרמוס. וראה זה פלא, התה שהושם בערב שבת בתרמוס מקולקל זה בעל הפקק המאולתר, נתגלה לפתע כשומר חום מצוין, ובמשך כל השבת שתה רבנו תה חם בזכות סבו. תרמוס זה המשיך לשמש את בני הבית עוד מספר שנים ללא תקלות.

1. כידוע רבנו רבי כלפון בכה בהספדו כשהזכיר שזכה על אף גדולתו התורנית, ליהנות מיגיע כפיו. מה שרבי כלפון גופיה רצה מאד ולא עלה בידו כמפורסם.

בחנותו חתיכות זהב ובדק אותם ומצא שאכן הינם חתומים בחותמת המכס, לאחר מכן הרים מספר תכשיטים ששבו מתיקון כל שהוא והם לא היו חתומים, לבו של רבנו החסיר פעימה אך תכף ומיד התעשת ונדר בלבו סכום מסוים לקופת רמב"ה. והנה הפקיד הפך התכשיט אנה ואנה והחזיר התכשיט כאילו מצא בו חותמת. ויהי לפלא.

בתוך שנתו העשרים, נשא רבנו לאשה את אשתו הרבנית מרת מְזֵלָה בת דוד אביו ר' שמעון (אחיו של רבי כלפון) ודודתו פלילה (בתו של רבי כלפון) ע"ה (שבחיה ומעלותיה כתב רבנו בריש ספרו שו"ת מעשה נסים ח"ה). בד בבד חוץ ממסחרו בבוקר היה יוצא אחה"צ לבחון את התלמידים שלמדו בכיתות הגבוהות אצל הרבנים הגאונים רבי חויתה ביתאן ורבי מערבי הכהן ורבי חיים מאדאר זצ"ל ועוד. מספר אחד מהבחורים שלמד אז, שרבנו היה נכנס למבחן בלי הכנה מוקדמת, ועד מהרה צלל לעומק הסוגיא ומקשה ומתרץ להם מדברי התוס' ומהרש"א כאילו היה עמהם במהלך הימים האחרונים, ועיין בסוגיא קודם. למרות כל עיסוקיו הרבים היה רבנו מעורה כמעט בכל ענייני הקהילה אם ב"כומית" (ועד הקהילה), וגם בחברת "אור תורה" (עזרה לבחורים הלומדים), ובחברת "ביקור חולים", וחברת "הצנועים" (עזרה לנזקקים צנועים) ועוד ועוד, ומלבד זאת היה לרבנו שיעור קבוע לת"ח בגפ"ת כל מוצ"ש בעליית ר' יצחק חורי שם היו מתרכזים טובי המעיינים וכל אחד בתורו קורא את השיעור ומסביר (כנהוג) ורבנו מעיר, מאיר ומדריך בדרך ישרה לחדור לעומק העיון והפשט. מי שלא הכין עצמו לפני כן, לא היה מוצא ידיו ורגליו מעומק השעור. ועל שעור זה נסוב סיפורנו הניצב בראש המאמר.

רעיון מעניין עלה בדעת רבנו כאשר ראה שהיו מספר עשירים שלא היו קונים צורכי ביתם מרוב קמצנותם, והתלבט כיצד לעזור לבני הבית שנתקיים בהם "ויהיו עניים בני ביתך"... ורבנו החליט למכור להם מצרכי מזון בזול כדי שיואילו בטובם לקנות.

מעשה נוסף נשתמר מאותה תקופה: שנה אחת ביקשו השוחטים תוספת על שכרם מוועדת

הכומית, אך לאור המצב הקשה של הקהילה, לא אישרו להם את העלאת השכר, והנה באחד הימים שחטו עגל שנתעוררה בו שאלה, וראש השוחטים הודיע כי לא יעיין בדין עד שלא יוסיפו במשכורתם! רבנו שהיה מחברי הוועדה, לא נבהל, הלך לביתו עיין בפוסקים וכתב תשובה ובה הוכיח שהעגל כשר בלי פקפוק, והודיע שכל הרוצה יכול לבוא לקנות ממנו. ראש השוחטים ערך אף הוא תשובה ובה הסיק שהעגל טרף, ושלח תשובתו לראש הרבנים בתונס הגאון רבי מרדכי אמייס הכהן זצ"ל, ובשולי התשובה הביע ג"כ את תלונתו היאך רבנו שעם היותו ת"ח רשום אינו בקי בהלכות טרפות, וא"כ אינו רשאי להביע דעה בענין וכ"ש שהוא הרגיל בהלכות אלו העלה לאיסור ורבנו מעלה להתיר? כשרבנו שמע על כך שלח גם הוא את תשובתו אל הגאון הנ"ל שיכריע ביניהם לאיסור. עד מהרה הגיעה התשובה לג'רבא כי הצדק עם רבי נסים! יאכלו עניים וישבעו!

שני דברים משתקפים ממעשה זה, האחד הוא עמידתו של רבנו לימין הקהל שלא יעלו המחירים, והשני מצביע על גדולתו התורנית, שבכל נושא היה מעיין ומכריע ואינו חושש שאינו מונח בענין, ועל אף טרדותיו עם הציבור מצא פנאי לעיין בנושא ולפסוק כפי שהדין נותן. והמעניין הוא, שאע"פ שרגיל היה רבנו לספר רבות על תולדות חייו כידוע, על מעשה זה נמנע מלספר, והקול נשמע מפי בן דודו הגאון רבי שלום הכהן שליט"א.

רבנו היה ש"ץ ודרשן בביהכ"נ הכהנים (היכן שהתפלל מרן זקנו רבי כלפון והיכן שלמד ג"כ אצל מוה"ר ר' דידו כהן זצ"ל), והיה ג"כ מבין הרבנים הקבועים שדרשו בדרשה המרכזית בשבת אחינו (שבת מברכין) לפני כל בני העיר, ותורו היה בשבת שקודם ר"ח טבת. ועם היות רבנו דמות כה מרכזית בקהילה אם מבחינת החסד ואם מבחינת המבחינים והשעורים לרבים ואף הגהת ספרים ישנים גם חדשים, לא נטל פרוטה מהקהל ואף לא הסכים להתמנות בשום משרה תורנית כדין או רב ראשי. אמון היה על דברי זקנו שהיה משנן דברי המשנה: "אהב את המלאכה ושנא את הרבנות". ותמיד נהנה מיגיע כפיו.

עלייתו ארצה

בשנת התש"ט, כשהיה רבנו בסביבות גיל השלושים, ושנה לפני פטירת סבו רבי כלפון משה הכהן, חשקה נפשו של רבנו לעלות לארץ ישראל ולחונן את עפרה הקדוש. אך כמובן לפני צעד גורלי זה פנה להתייעץ עם זקנו הגדול רבי כלפון זצ"ל לידע מה דעתו דעת עליון בנושא. בלבו היה בטוח שסבו שכל מעייניו היו בארה"ק ישמח על צעדו זה, אולם להפתעתו כשמוע רבי כלפון את דבריו, זלגו עיניו דמעות. רבנו שנחרד לראותו כך והתנצל על שגרם לו צער ואמר: "אם סבא אין דעתו נוחה מהנסיעה, אני מיד אבטל את הכל!". רבי כלפון השיב: "חלילה איני מתנגד, אבל חושש ודואג אני על חינוך בניך, כי יודע אני שלפי המצב בארץ ישראל קשה מאד לחנך את הילדים שם!". רבנו השיב לאלתר כי כל כוונתו בעלייתו ארצה היא בשביל לחנך את בניו כראוי. [דרך אגב סיפר רבנו שסבו הזהירו מאוד שלא יעבור יום שלא ילמד עם בניו, אע"פ שלומדים בת"ת, ושכן היה נוהג אביו ר' שלום כהן זצ"ל].

ואמנם בסופו של דבר לא נסע רבנו לא"י, עד שעברו עוד שלוש עשרה שנה. בשנת התשכ"א נסע רבנו לא"י בתור תייר לראות את הארץ מה היא ואת העם היושב עליה, היכן כדאי לגור ולחנך את הילדים בדרך הטובה. לאחר בירור קצר נודע שהמקום הכי טוב מבחינה זו - היא עיה"ק בני ברק. שב רבנו לג'רבא מתוך ידיעה ברורה היכן רצונו לגור, והנה פונה אליו אחד מהאחראים על העליה החה"ש רבי כמייס סוסי זצ"ל ואומר לו: "ר' נסים, נסעת לא"י כתייר, כנראה רצונך לעלות? האמנם?". "אכן כן" - השיבו רבנו - "בתנאי שאקבל דירה בבני ברק!". ענהו ר' כמייס: "לא יתנו לך! מי שמגיע בגיל מבוגר מקבל דירה רק באזור פיתוח". רבנו ענה לו: "אם כן, אני נשאר כאן! ג'רבא - איני מחליפה רק בבני ברק!". ר' כמייס בראותו את רבנו כ"כ נחרץ בדעתו, אמר: "יראה כבודו, אני מעצמי איני יכול להחליט, הממונים עלי נמצאים בצרפת, ואי אפשר להתקשר אליהם מכאן, אבל עוד חודש בערך אני נוסע לצרפת אדבר עם הממונים עלי, ודבר מה יורוני והגדתי לך". וכן היה לאחר שחזר

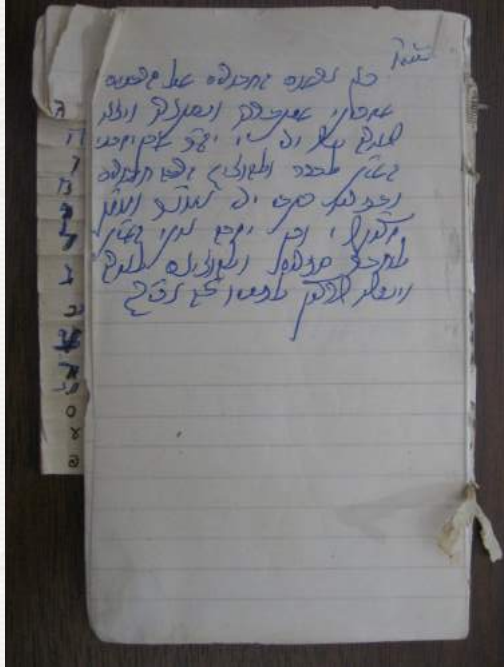
ר' כמייס מצרפת פנה אליו אל רבנו בשמחה ובישר לו הממונים אמרו לתת לך דירה היכן שלבך חפץ! ואכן לאחר שסידר רבנו את כל הנדרש בחודש שבט התשל"א הגיע ארצה, ואז התקשר אליו אחד מהמטפלים בעליה ואמר לו קיבלתי הוראה לתת לך דירה בבני ברק כפי בקשתך ואז קיבל רבנו את דירתו ברחוב מרכז בעלי מלאכה (כיום: אדמורי שאץ).

בארץ כבר לא היה רבנו יכול להמשיך במסחר הזהב. מספר מושבים הציעו לו לכהן אצלם כרב אך רבנו לא אבה מהן מהסיבה שלא רצה להתפרנס מהרבנות והן משום שלא רצה לעזוב את ב"ב. וע"כ היה מתפרנס מעבודתו כ"עד כשר" בגיטין בביה"ד בפ"ת, בכל בוקר היה מתייצב בביה"ד עד השעה 11 לפנה"צ וכשהיו גיטין לחתימה היה חותם. וכמה פעמים היה נשאל ע"י הגאון הרב ברוידא על אופן כתיבת השמות בגיטין של יוצאי תונס. פרנסתו השניה היתה מבירור והגהת כתי"ק רבותינו הקדמונים וחכמי זמנינו, ומספר הגאון הגדול הראש"ל רבי שלמה עמאר שליט"א שזוכר הוא בעת היותו בביה"ד בפ"ת איך שבין גט לגט היה רבנו מוציא את צרור הכתבים שלו או שהובאו לו להגהה ומיד צולל בהם וכותב בהם חדשים והגהות. והיו הדיינים מתפלאים מעוצם השקידה וניצול הזמן של רבנו שלא ביטל מזמנו אפי' רגע כמימריה, בו בזמן שהיה יכול לצאת להפסקה או לנחת. לימים סיפר רבנו לידידנו ר' אדיר הכהן שליט"א שבחול"ל לא היה נוטל תשלום על בירור והגהת כת"י היום ושם לא היו ההוצאות מרובות כ"כ אך בארץ עקב יוקר המחיה הוצרך להתפרנס מזה.

והוא יגיה

הגהותיו לספרים היו לשם דבר. מרן ראש הישיבה שליט"א בהסכמתו לספרו שו"ת מעשה נסים כותב ששמע מפ"ק של מרן הגרע"י שליט"א ששייב את הגהותיו של רבנו בספרי אביו (מוהרא"ך) וזקנו (רבי כלפון) ואמר שכתובים בשכל ישר! וכנראה שזוהי ג"כ הסיבה שמרן הגרע"י בהסכמתו לספר הנ"ל מתארו בתואר הענק: הרב המאור הגדול לממשלת הש"ס והפוסקים", כי הרי מי שכותב הגהות ב"שכל

והוציא קרוב למאה וחמשים ספרים (!)³ שראו אור עולם בזכותו. בידינו פנקס קטן שבו רשם רבנו חלק מהספרים שזכה לערוך.

הקטלוג של רבינו-ספרים שהוגהו על ידו

איש אשר כברכתו ברוך אותם

בשנת התשמ"ג, ישיבתנו הקדושה הֶעֱתִיקָה את מקומה בתוך בני ברק מרחוב הרב שר 14 אל רחוב הרב עוזיאל 26. ואך טבעי הוא שרבנו שביתו שכן ברחוב הסמוך, החל להגיע לישיבה תכופות הן לתפלות שחרית בקביעות והן ללימוד בהיכל הישיבה.

רבים מהבוגרים בוודאי זוכרים את התור המשתרך של הבחורים שהיו מתייצבים אחר תפלת שחרית לקבל את ברכתו - ברכת כהן. למרות גילו המבוגר, היה רבנו בסבלנות אין קץ ובחביבות מיוחדת נותן לכל אחד לנשק את ידו

ישר" הן על חיבורים בש"ס בכל מסכת והן הגהות על שו"ת בכל ד"ח ש"ע וכל הגהה והערה קולעת אל השערה בלי ספק הינו שולט שלטון בלי מיצרים בכל רחבי התורה.

על דרכו בהגהת הספרים התבטא פעם: "גם אני יכולתי לכתוב הגהות על שו"ת, כדוגמת הגהותיהם של מר אבי הגאון (מוה"ר ר' אברהם מگوץ הכהן) זצ"ל ומוהר"ך בספר אוהב משפט [ששם התשובה היא על הרוב באה בקצרה והרבנים הגאונים הנ"ל האריכו והרחיבו למעניתם]. אך בדרך זו הייתי עורך בקושי עשרה ספרים, אך אנחנו צריכים לחשוב על התכלית שבדרך זו עלולים שאר הספרים להיאבד וללכת חלילה לטמיון, ולכן בחר לעצמו דרך אחרת, לעיין את דברי ההמ"ח בלי לחפש לחדש על דבריו אלא אם הדברים מובנים וברורים, להמשיך הלאה, ואם מתחדש משהו לכותבו". וזו היתה דרכו של מוה"ר הגאון רבי מקיקץ שלי זצ"ל (שזכה להוציא הרבה ספרים בעריכתו).

מבוא גדול וחשוב כתב רבנו בעניינים אלו, ונדפס ג"כ בראש ספרו "מעשה נסים" ח"ה. ושם מבאר רבנו לאיזה צורך יש להגיה כתי"ק של רבנים גדולים. ומפרט 4 סיבות: א. שמא יש בהם מגרסא דינקותא וצריכים תיקון. ב. פעמים ההמ"ח נעלם ממנו לרגע איזו הקדמה או סברא, שעל פיהם לא תבוא קושייתו כלל. ג. הרבה פעמים מוצאים בכת"י ההמ"ח חידוש כפול, ויש לבדוק מה מהם ראוי להדפסה. ד. לפעמים ההמ"ח כותב על פתיתי נייר חדושים בקיצור נמרץ למזכרת, ועל המגיה להשלים החסר בסוגריים.

מאמץ גדול היה עושה רבנו בשביל לסדר את הכת"י שהגיעו לידו, על סדר הש"ס ש"ע ורמב"ם וחי' עה"ת אך בשום פנים לא בצורת "מערכות" כנהוג בג'רבה שכשיש מעט חידושים על כל מסכת עורכים הכל בצורת מערכות, וזה מסיבה שהיה רבנו טוען שאין פותחים ספרי מערכות, ומוטב שיהיו חדושים בודדים בכל מקום, אך יד הכל ממשמשת בהן?²

בדרכו זו קנה רבנו לעצמו שם של מגיה עולמי,

3. כ"כ בן אחותו הרה"ג רבי ישראל הכהן שליט"א באו"ת אייר תשס"ח סי' ק"ב. ובהקדמת רבנו לס' כסא רחמים כתב שהגיה כמאה ועשרים ספרים, אך כנראה מאז הגיה עוד ספרים.

2. שמעתי מנסי ר' אדיר הכהן שליט"א מפ"ק של רבנו זצ"ל.

של הרה"ג המשגיח רבי יורם חדאד שליט"א). מוציא היה מתיקו את חבילת החידושים שקיבל מהבחורים בשבוע שעבר.

בהקשר לכך, מתרפקים תלמידינו בערגה על העבר, ומספרים כי היו נכונים ליום השלישי שנכפל בו כי טוב, ומצפים בכליון עיניים לבואו של רבי נסים מביטו כשבידיו תכריכי הכתבים עם החידושים. סקרנות רבה מלאה את לבם לראות היעמדו דבריהם לפני הרב המגיה. דבר זה היה מעניק להם סיפוק ותמריץ בלימוד.

נושא החידושים עליהם השית עינו לא היה מוגבל, שליטתו הרחבה בכל מכמני התורה הרשתה לו להגיה הן חדושי בחורים בעיון, בעומק הסוגיות מהרש"א ומש"ך במסכתות הנלמדות, והן חדושים במסכתות נדחות בסדר קדשים וכיו"ב שחודשו בבקיאות או בדרך אגב מהסוגיות בעיון. ואפילו חדושים קלים עה"ת או הלכתיים בש"ע ורמב"ם. בקלות עינו צולל היה במהרה אל עומק הענין, מתקן בלשון, ואם אכן הדברים נכונים מאשר את החידוש. פעמים מוסיף נופך משלו תירוץ או סיוע לדברים, וכן כאשר היה רואה שהחידוש פשוט מדאי, היה מוסיף בהערותו תוספת נופך למתק הענין ואז החידוש מאיר באור חדש. אך מה יעשה הרב כשהחידוש מצד אחד אינו טעות אך מצד שני הוא דחוק מדאי או רחוק מהסברא? רבנו באופן כזה היה מסמן שלשה עיגולים בראש הדף, ונותן את הבחירה ביד הבחורים.

כאשר קיבל חידוש לבדיקה ללא ציון המסכת והדף, התבטא רבנו בבדיחותא: "הוא רוצה לבחון אותי, אם אדע להיכן שייך החידוש...". בכל זאת היה עמל ומוצא לאיזו מסכת שייך החידוש ומגיה אותו, אע"פ שלכאורה היה ראוי להשאירו ללא הגהה, על מנת שהבחור ילמד לפעם אחרת, אך רבנו לא ראה קשר בין הדברים את הערתו אמה, אבל החידוש מצדו נבדק.

גם לעת זקנה היה רבנו מגיע לשיבה ומביא לבחורים את חידושיהם, אך במאמץ רב עלה לו הדבר, הקריאה כבר קשתה עליו והיה עובר על החידושים זכוכית מגדלת ומעיר בשוליהגליון מבלי לראות את אשר יכתוב. בנוסף, שימש רבנו כאחד

הקדושה קודם הברכה, מניח ידיו על ראשו ומברך ואח"כ שוב פעם נותן את ידו לנשיקה. וכל אחד מתברך מחדש מתחילת הנוסח "מי שברך", ואח"כ ברכת כהנים ושיר למעלות, כאילו כל עתותיו בידו. מעולם לא היה מקצר ואומר: "ובכלל הברכה יברך את..." , אלא כל אחד זכה לברכה אישית.

מחזה זה היה חוזר על עצמו גם אחר תפלות מנחה וערבית בביהכ"נ אליהו הנביא הסמוך לשיבה. אנשים עוצרים את רבנו ברחוב ומבקשים ברכה ולאחר כמה מטרים מגיע אדם אחר ובקשתו בפיו וכן הלאה. כששאלו ידידו ר' מאיר חורי זצ"ל מאין הכח והסבלנות לברך כל אחד ואחד בארוכה ובלי טרונאי? השיב רבנו בפשטות: "כל המברך מתברך! ככל שאני אברך יותר אנשים, כך אתברך יותר". לעתים, כשהיה רבנו מברך, היה מבקש לפני"כ מהמתברך לקבל איזו קבלה על עצמו. והיה אומר בעגותו שעי"ז יש לו יכולת לבקש מהקב"ה שהברכה תועיל. ואם היה רואה שמבקש הברכה הגיע לגיל הנישואין ועדיין אינו נשוי, היה מזרוז להינשא, ושהעיקר שתהיה צנועה ומיוחסת ולא להסתכל על הצד הכספי. כמו כן כשבא אליו תלמידו הרב יוסף כהן הנ"ל ובשרו שעומד לקנות דירה וביקש ברכה, א"ל רבנו קודם לכן: אני מקוה שהדירה במקום של שומרי שבת עם שכנים טובים, וכשהשיבו שאכן קנה במקום תורני, מיד רבנו הניח ידיו על ראשו וברכו מכל הלב.

חיבור טבעי

במוחם של רבני השיבה שליט"א עלה רעיון עצום, להשתמש בכישוריו העצומים של רבנו בהגהה עיונית, ומיד שעברה השיבה בסמוך לביתו, בקשוהו לשמש כבודק החידושים בשיבה, הן בסגנון והן בתוכן החידושים, מה ראוי לכתובה ומה פשוט מדאי או שגוי. ואכן, לא היה 'שידוך' טבעי מזה. רבנו ניאות בשמחה ליטול המשרה על שכמו, ובכל יום שלישי היה מגיע עם תיקו השחור בשעה 13.30 אל הכיתה הסמוכה למעלית מצד מימין בקומה שלישית (היכן שכיום שוכן משרדו

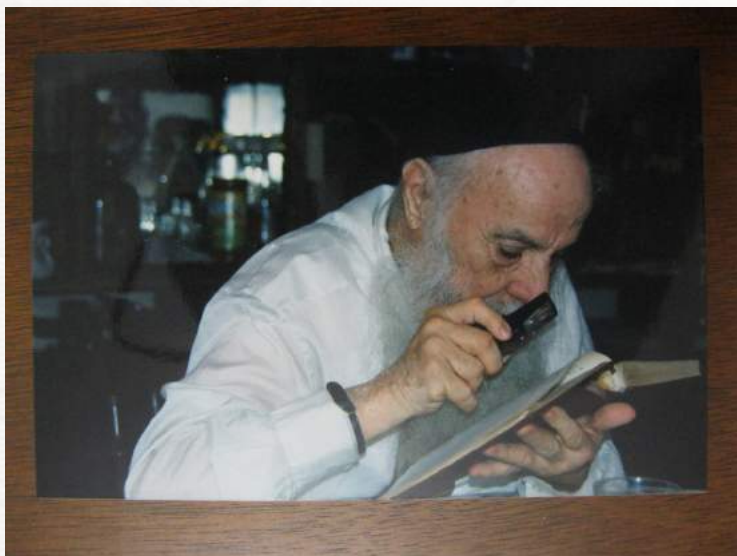
אמנם המפרשים הסכימו לנו לפרש גם אחרת ולכן... "והיה מפרש את הפסוק לפי דרכו בפשט נחמד.

בסוף ימיו חי רבנו בבית בנו שיחיה ביישוב בית א-ל, וביום ג' בניסן התשס"ח חיים לכל ישראל שבק, וראה זה פלא יום פטירתו חל ביום שלישי, היום שבו הגיע תמיד ובמסירות אל הישיבה עבור הבחורים, אותו היום גם כן הובא אל הישיבה ג"כ, והפעם בכדי שהבחורים ישיבו לו מעט מגמולו הטוב וכבודו האחרון.

כתבי יד רבים הותיר רבנו אחריו ברכה. בחייו הוציא רבנו שו"ת מעשה נסים ה"ח, שו"ת קצרים ונחמדים כשבסופם קונטרסים מעשיות מרבותינו נו"ן שראה כמו עיניו או שמע ממקור נאמן. הספרים נערכו ע"י תלמידו המובהק ר' יוסף הכהן שליט"א.

מתוך כת"י שנמסרו לידי ידידנו הרה"ג ר' אליהו סעאדה שליט"א יצא לאור בחדשים האחרונים כרך ענק בגודלו ובכמותו ובאיכותו וכולו טובב רק פרק ראשון דביצה, ועוד ידו נטויה. ובהזדמנות זו, נבקש מכל בוגרינו כל מי שבידו כת"י או חדושים מרבנו נא לשולחם לכתובת הרה"ג ר' אליהו סעאדה שליט"א תל ציון ירושלים.

(מאמר זה לא היה רואה אור לולא ספרו הנפלא של מעלת ידידנו הרה"ג ר' יוסף הכהן שליט"א "מעשה נסים - עשה לך רב" המכיל חק"ת פירושים בדרך פרד"ס על משנת "עשה לך רב וקנה לך חבר" משובץ בפנינים והנהגות רבנו הגדול זיע"א יש"כ וחילו. יה"ר שיזכה להוציא עוד חבורים לאור עולם).

ובהם נהגה...

הבוחנים בישיבה גדולה על "איסור והיתר", כפי שידוע שמחוץ למבחן ברבנות היו נבחנים אצל גדולי הדור כמון הגרע"י שליט"א, הגר"ש משאש זצ"ל, מרן רה"י שליט"א ועוד... רבנו היה רגיל לבחון מתוך ספר כף החיים בהיותו ספר כולל כל הפוסקים וכל המקרים. אחד מן התלמידים שנבחנו אצלו, נזכר שכאשר תלמיד לא ענה נכון, כדי לא לביישו, היה מעיר בנעימות "אבל הפוסקים לא כתבו כך"...תמונה עם התלמידים אחרי המבחן שימי לב למחוק: תמונה עם התלמידים לאחר המבחן באו"ה

גם בשנותיו האחרונות שהפסיק להגיה חדושים, לא פסק רבנו מלבוא לישיבה לתפלת שחרית תוך כדי שנעזר בבחורי הישיבה, ובתפלות מנחה וערבית היו באים אברכי הישיבה לביתו ומתפללים עמו, ואז הציע אחד האברכים לרבנו לומר דברי תורה בין מנחה לערבית. רבנו הסכים ומני אז בסוף תפלת מנחה בזמן שכולם לוחשים למנצח בנגינות, רבנו היה מציץ בחומש שלפניו, ומיד בסיום תפלת מנחה היה נעמד במקומו ומרצה את החידושים שעלו לו באותו רגע. על הרוב היה מפרש פשטי הפסוקים והיה אומר: "רש"י בענוה שלו כאשר המדרש מסתדר עם הפשט, גם אם אינו הפשט לגמרי, רש"י מעדיף להביאו מלחדש פשט משלו.

סיון

שאלה. ושאלה אשה משכנתה קדרת חרס בשרית לבשל בה, וטעתה ותחבה כף חולבת ולא היה ששים כנגדה ונאסרה הקדרה והתבשיל. האם האשה חייבת לשלם לה הקדרה?

מקורות. ב"ק (דף צ"ו, וצ"ח ע"ב). מהרש"ל ביש"ש (שם סימן כ'). ובש"ך (חו"מ סי' שס"ג ס"ק ז'). שער המלך (פ"ז מהלכות חובל ומזיק ה"ג). חוות יאיר (סי' קצ"ח). שארית יוסף ידיד (ח"ד ח"מ ס' ו'). פתחי תשובה (בסי' שפ"ה בשם הפמ"ג). נודע ביהודה תניינא (ח"מ סי' ס"א). ברכת משה חדאד (ח"א ח"מ סי' י"א).

ניסן

שאלה. מי שיש לו בבית עציצים שאינם נקובים וגדלים בהם עלי כרפס, האם יוכל לברך עליהם בליל פסח בפה"א, או לאו?

מקורות. חקת הפסח (סימן תע"ג סק"א). בשם רבנו מנוח. חיי אדם (כלל נ"א אות י"ז) ובנשמת אדם (כלל קנ"ב אות א'). הרש"ש בחידושיו לפסחים (דף ל"ו ע"ב). פתח הדביר (סי' ר"ג אות א'). שד"ח (מערכת כ' אות ק', ובמערכת ברכות אות ה'). שו"ת ציץ אליעזר (חלק ט' סי' י"ב). מגיד דבריו ליעקב (בדיני הכרפס אות ה'). מרן הגרע"י ביחווה דעת (חלק ו' סימן י"ב) ובחזו"ע ברכות (עמ' קי"ב ואילך). ברכת ה' (חלק ג' פרק ז' סעיף נ"ה ובהערה שם).

אייר

שאלה. מי שאכל מזונות ונסתפק אם אכל כשיעור, וחברו אכל מזונות ופירות ועומד לברך ברכת מעין שלש, וכולל בה "על הפירות", ולשאול הגיע אם יוכל להוציא ידי חובת חברו או נימא דלגבי חברו הוי הפסק?

מקורות. ש"ע (סי' ק"ח סעיף י"ב) ובאחרונים שם. ברכי יוסף (סי' רי"ג אות א'), מחזיק ברכה (שם). כסא אליהו (סי' ר"ח אות ה'). ערך השולחן (סי' ר"ט אות א'). מצוות כהונה (סי' ס"ח אות ג'). טוב עין (סי' י"ח אות נ"ו). תורה לשמה (סי' ס"ב). רב ברכות (מע' ב' אות ג'). פתח הדביר (סי' קפ"ה). יביע אומר (ח"ד א"ח סי' נ"א אות ד'). רבבות אפרים (ח"א סי' קנ"ב).

ברכת מזל טוב וסימן טוב
בנין עזר עדי עד
 לדיין המצוין הרה"ג
ר' אפרים כהן שליט"א
 דיין בבית הדין הרבני בחיפה
 לרגל נישואי הבת.
 יה"ר שיזכו לבנות ביתם
 בניין עדי עד, אכ"ר.

ההילול

אלפים נוכחו בערב ההוקרה
והתמיכה בישיבה, במעמד
המרגש ורב רושם ● מרן ראש
הישיבה: כל מי שתורם יחזירו
לו מהשמים מינימום פי עשר
● הגר"ד יוסף: אילו לא קם ערוץ
קול ברמה אלא בכדי לעזור
● בהצלחת ערב ההילולא דיינו ●
נשיא הקהילה במרסיי מר צבי
עמאר: העסקא הטובה ביותר
שלי "זה התרומות לישיבה"
● חברי הפקת הערב מציינים
● בסיפוק את הצלחתו של הערב ●
סיכום רשמים מערב "ההילולא".

תולדות

אין מי שלא שמע אין מי שלא קנה

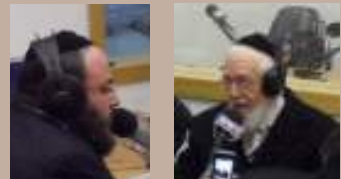
חלק מהדברים הבולטים שהביאו להצלחה במכירת כרטיסי ההגרלה, שהם בעצם ההכנסה העיקרית מהערב, היתה ללא ספק פעילותם הברוכה של צוות הרדיו "קול ברמה". כאשר במשך כשבועיים ויותר חזרו והודיעו וסיפרו השדרנים על הזכות הגדולה בתרומה לשיבה, בפעילות שנמשכה מדי יום כשעה תמימה, בה אף עלו רבני הישיבה וקראו לציבור היקר לעזור ולתמוך בישיבה. ההיענות היתה גדולה ב"ה, ובשעות אלו והסמוכות לה לא פסקו הטלפונים מלצלצל במקום.

וכמובן בעיקר התשדיר המיוחד במוצאי שבת שלפני ההילולא, שזו השנה השלישית שמוקדש לטובת הישיבה, ומתחיל מיד אחר שיעורו של מרן הראש"ל עד לשעות הקטנות של הלילה. ערב שכולו ישועות וברכות, שירים ופיוטים, ודברי קודשם של הרבנים וגדולי הדור על הזכות הגדולה בתרומה לשיבה.

במהלך התשדיר במוצ"ש עלה הראש"ל הרב שלמה משה עמאר שליט"א, ובאופן מפתיע ובלתי צפוי, התייחס בצורה ישירה להבטחתו של מרן ראש הישיבה שליט"א שכל התורם לשיבה יחזירו לו מן השמים מינימום פי עשר, ואמר: "כי הבטחתו של מרן אינה צריכה גיבוי או חיזוק, כי אם ראש הישיבה אמר אז הוא יודע מה הוא אומר" והוסיף הרב: "ואעפ"כ גם אני מצטרף בברכה לכל התורמים והעוזרים לשיבה שיתברכו בכל הברכות האמורות". דבריו של הראש"ל שנאמרו בהערצה ובחביבות יתרה למרן ראש הישיבה שליט"א, עוררו הד עצום שניכר בשרשרת הטלפונים שרעמו ללא הרף במקום. גם הגאון הגדול רבי דוד יוסף שליט"א כשעלה לשידור במהלך הלילה, התבטא באופן נדיר על הזכות לתרום ולחזק את הישיבה: "שהיא הישיבה הטובה ביותר ואילו לא קם ערוץ 'קול ברמה' אלא בכדי לעזור בהצלחת ערב ההילולא דיינו".

הערב נחתם עם בואו של מוה"ר רבי צמח מאזוז שליט"א, שדיבר על פעולה הגדולה של הישיבה, ועל מוסדותיה הרבים לבנים ובנות בכל רחבי הארץ, ואמר כי מי שמחזק ידיה של הישיבה, נמצא שתורם גם לאברכים גם לבחורים וגם לתינוקות של בית רבן. מוה"ר שליט"א העתיר בתפילה ובברכה בשידור חי לכל מי שקנה שני כרטיסים ומעלה, דבר שנמשך עד לסיום השידור קרוב לשעה שתיים בלילה, לאור הרצון הרב של הציבור החפץ לזכות בברכתו של מוה"ר עמוד התווך של מוסדות הישיבה.

יצוין עוד כי כבר במוצ"ש של שבוע קודם נערך בערוצים "רדיו דרום" וב"קול ישראל" שבבעלות ידיד הישיבה מר צביקה שלום הי"ו איחוד ערוצים לכבודה של הישיבה, והתקיים תשדיר כעין זה בו עלו הרב אברהם יוסף שליט"א רבה של חולון והרב יעקב יוסף שליט"א שדיברו בשבחה של הישיבה ובזכות הגדולה של התורמים והמסייעים לה.

ישועות בכפולות

היה זה דבר ברור וצפוי כי הבטחתו של מרן ראש הישיבה שליט"א "שכל התורם לשיבה יקבל מינימום פי עשר" תתקיים ותתממש, אך לא היה צפוי עד כמה מהר מגיע התשלום מהשמים, ומה למעלה מהמינימום.

כבר באותו שבוע הסמוך להילולא, התבהרו הדברים. במהלך השבוע קיבלו במוקד, טלפונים מיהודים יקרים שמספרים כי כבר הספיקו לקבל את ההחזר מבורא עולם בכפל כפלים. מעניין לציין כי ברובם של הסיפורים היה שזור שהסכום חזר אליהם בכפולות של עשר...

הדבר כבר הפך לשגרה, אך היה רגע אחד מרגש ומחזק ביותר שהמחיש באופן חד וברור את כוחה של התורה, היה זה באמצע התשדיר שהתקיים במוצ"ש בערוץ "קול ברמה", בין כל סיפורי הישועות שנשמעו שם, התפרץ לתוך השידור יהודי אמיד שביקש לספר את סיפורו, וכך הוא מספר: בשנה שעברה רכשתי שני כרטיסי הגרלה לטובת הישיבה בסכום של 1226 ₪ אחר שהתבטלה עיסקא חשובה אך מיד לאחר התרומה פתאום צצה לה הישועה ממקום אחר בלתי צפוי והנה השבוע אני מקבל את המאזן השנתי שלי מרואה החשבון, והסכום אותו הרווחתי באותה העיסקא הוא: 1,226,000, בדיוק! משמעותם של דברים שקיבלתי פי "אלף" כמה שתרמתי לשיבה!! ואני כעת מחזיק במסמכים מול העיניים שלי "ואני מסרב להאמין". ההתרגשות הרבה שנשמעה בקולו עברה בין כל הנוכחים והמאזינים והעידה "באלף" עדים על כוחה הגדול של התורה הקדושה הנלמדת בישיבה.

אי"ה לקראת ההילולא בשנה הבאה נגיש לפניכם מקבץ ישועות ונסים שהתקבלו ונשמעו במסדרונות הישיבה, לקרוא ולהתפעם.

אין צורך להבהיר כי בודאי כוחה של התורה והבטחתו של מרן ראש הישיבה שליט"א, תקפה שרירה וקיימת בכל עת ובכל שעה ולא רק לפני ההילולא.

ערב מסודר ומאורגן היטב

בהנהלת הישיבה מציינים בסיפוק רב את התוצאות הברוכות שהביאה ההיערכות הרבה לפני ההילולא. כפי שכבר צוין בגליון הקודם על ההיערכות הרבה של חברי הפקת הערב להגיע לערב מאורגן ומסודר בצורה הטובה ביותר,

קעת ניתן לומר כי אכן התוצאות ניכרו היטב בשטח, ובאי ואורחי ההילולא ציינו כי הפעם הכניסות, היציאות, הדוכנים והמקומות, היו ערוכים ומוצבים בצורה הטובה והראויה ביותר.

ערב "ההילולא"

יום שלישי ט"ו בטבת, השעה שש בערב, במקום אולמי חצר המלכה צומת כנות מעבר לשערי האולם, פרוסים דוכנים ושלחנות הגדושים בשלל תשורות הוקרה לבאי ההילולא ורוכשי הכרטיסים: מפה מרשימה,

חנוכיה מפוארת, ספרים ועוד... כשבמרכז, זוג רכבי קאיה בוהקים ונוצצים שיוגרו בתום הערב בין תומכי התורה, יחד עם עשרות תכשיטי זהב יוקרתיים. ובתוככי האולם, מאות שלחנות ערוכים כיד המלך מעוטרים ומסודרים לכבוד מחזיקי התורה, ובפנתו בָּמַת ענק שבאנרים מפוארים מקשטים אותה. בצידי המדרגות המוליכות אל מרכז הבמה, מונחים זוג ספרי תורה מהודרים גדול וקטן ע"ג שולחנות מהודרים, ההולכים ונכתבים כאות תודה לה' יתברך למלאות חמשים שנה ליסוד הישיבה.

השערים נפתחים, ברקע נעימה מזרחית איכותית מפי החזנים בני ברדא ואלירן דרעי הי"ו, הנכנסים צועדים בינות למחלקי המתנות; זה מברר, זה נוטל, וזה חותם. בעלי כרטיסי הכבוד מופנים ע"י הסדרנים למסלול כניסה הישר למקומותיהם השמורים. על פני רוב האנשים ניכר כי אין זו הפעם הראשונה, הרבה מביניהם יצינו כי עבורם זהו כעין אירוע משפחתי שאף אחד לא יהיה מוכן 'לפספס' אותו, מרומם, מעודד ומחזק.

הערב נפתח בקריאת הלימוד לעילוי נשמת הצדיקים ע"י מוה"ר הרב צמח שליט"א, יחד עם הקהל הרב שכבר הספיק להגיע לאולם, ומיד לאח"מ מתחילים בהדלקת הנרות - טקס "שעול אלקננדיל" לכבודם של הרבנים מעתיקי השמועה צדיקי וקדושי הדורות, זכות הדלקת הנרות נמכרת מבעוד מועד, וכעת נקראים הזוכים לבוא להדליק את הנר להמשיך עליהם שפע ברכה והצלחה בזכותו של הצדיק, ומקבלים ג"כ שמן של ברכה שנתברך ע"י מרן ראש הישיבה שליט"א.

תוך כדי הקראת השמות מכריז המנחה על בואו של מרן ראש הישיבה שליט"א ומקבלו בברכה. ההתרגשות בשיאה,

העיניים נשואות אל הבמה, אלפי המשתתפים עומדים על הרגלים, ומקבלים את מרן ראש הישיבה בשירה ובברכה, מרן עולה לבמה, ויחד אתו עולים אורחי הכבוד של הערב בעלי רדיו "קול ברמה" מר צבי עמאר מידידי הישיבה ראש הקהילה במרסיי, מר משה חדיף ומר גבי אדרי מנכ"ל התחנה.

ראשון הנואמים לכבוד הישיבה היה מוה"ר רבי יצחק ברדא שליט"א ראש מוסדות יצחק ירנן באשקלון, אשר עמד על זכותו הגדולה של חמיו הקדוש מרן מייסד הישיבה שזכה ותורתו

מתברכת ומתפשטת, ומזמן לזמן עוד ועוד מוסדות וישיבות נפתחים וגדלים בדרכו ובמשנתו, שהיא בעצם הדרך הישרה המסורה לנו מדורי דורות, וסיים הרב "כי מי שתורם לישיבה עושה טובה לעצמו וזוכה שמביא על עצמו ישועה וברכה".

כבר אחרי דרשתו של מוה"ר רבי יצחק ברדא שהיתה עוד בתחילת הערב, הוכרז על פתיחת אולם הרזרבה, ההכרזות על פתיחת האולם אך הם לא ארכו יותר מכעשר דקות, היות ובפרק זמן קצר זה כבר נתמלא עד אפס מקום.

אחריו עמד מוה"ר רבי צמח מאזוז שליט"א והפתיע את הנוכחים בהזכירו כי בכסליו שנה הבאה תעמוד הישיבה בציון חמשים שנה ליסודה, וחשף בפני הנוכחים כי קשיים כלכליים עומדים פעם אחר פעם להכביד עֲלֵם על הישיבה אילולא סייעתא דשמיא הגדולה ששולח בורא עולם להחזיק את הישיבה. והוסיף מוה"ר: כי לפני תשע שנים חשבנו במה נודה לה' יתברך על ארבעים שנה שלא הסיר חסדו מהישיבה, ולבסוף אמרנו לכתוב ס"ת כאות תודה. והודענו, כי מי שירצה להיות שותף בזה ישתתף ברכישת עמוד בס"ת, ולהפתעתנו הביקוש היה מעל הצפוי, ויותר מכדי העמודים הקיימים בס"ת, ועשינו לבסוף שני ספרים. "כעת" הכריז מוה"ר ובזה הסביר את סודם של ספרי התורה המוצבים מול הבמה "לרגל מלאות חמשים שנה ליסוד הישיבה אנו עומדים שוב לכתוב שני

ס"ת כאות תודה לה' יתברך, וכל המעוניין ליטול חלק, יכול להשתתף ברכישת עמוד בספרי התורה". בדבריו הזכיר מוה"ר כי בפעם הזאת כל הרוכש עמוד זוכה מלבד ההשתתפות בתודה לה' יתברך, וכמובן המעלה הגדולה בהחזקת הישיבה, יחרט שמו על לוחיות הכסף שבחזית ספר התורה ויחקק שמו לעד בהיכלי הקודש. אחד שיכנס להיכל הישיבה ואחד שיכנס לכותל המערבי ובבנין בית מקדשנו יעבור הספר לתוך היכליו.

מרגשת ביותר היתה הופעתם של מקהלת פרחי "איש מצליח" לבושי הדר בבגדי מרן ה"איש מצליח" ומסודרים בשלש שורות להפליא. ילדי המקהלה פתחו בשיר המיתולוגי על דמות של מרן מייסד הישיבה ה"איש מצליח" ושרו את השיר אפתח פי ברון... בניצוחו של הזמר יוסי ברדא. ולאח"מ את השיר האדיר והמרטיט "חי אני חי אני מגן ישראל מי לא יראני..." השיר אותו מחבב מרן ראש הישיבה באופן יוצא מן הכלל. ואכן קורת רוח גדולה ונדירה היתה ניכרת על פניו של מרן, עד כדי כך שמרן בעצמו מחה כפים לילדי המקהלה החביבים.

משא קודש של מרן ראש הישיבה שליט"א

הגיע הרגע והעת, למשא המרכזי של הערב.
הכל מרותקים וצמאים למוצא פיו של מרן ראש

הישיבה שליט"א, ומרן פותח בדבריו הערבים והיקרים:

...רבי בוגיד היה מתלהב מהשיר "חי אני", ומי שיודע על מה נכתב השיר אי אפשר לו שלא להתלהב! הגרמנים ימ"ש בנו כבר משרפות שם בתונס, ובלבם להשמיד להרוג ולאבד ח"ו, והפייטן אשר מזרחי מדבר בבטחון כביכול בשם ה' כאילו אנחנו כבר ניצחנו. הוא כתב במקור "מי מגזע גרמני" רק שאז פחדו וכתבו "אלמוני", גם היום נוכל לחרוז ולומר "אחמדינג'ד האירני", ואם אנחנו מאמינים, שום דבר לא יעמוד נגד עם ישראל! הנה עברו 2000 שנות גלות, ועם ישראל קיים, והתורה רעננה. ולא רק זה, כל מה שאמרו נגד התורה, הכל התפורר! קדמות העולם - היום כולם מודים שיש התחלה, רק שיש אומר לפני מיליון וחצי שנים, ואחד אומר מספר אחר, אבל עוד מעט יגיעו לחשבון הנכון. אז אמרו: נכון שיש לו התחלה, אבל היה מפץ, מה עשה ה' "מפץ קטן במגדלי התאומים", כ"ג אלול יומיים לפני בריאת העולם, ומה יצא? בעלי חיים?! משהו?! כלום!! הגרמנים אמרו שיש גזעים, יש גזע הארי, ויש משהו אחר, היום, ע"י בדיקת DNA התברר שכולם אותו גזע. אתה מגיע למסקנה שהתורה אמת.

היה יהודי אחד בצרפת, אמרו לו מה אתה סוגר בשבת? פה זה החוק! אמר להם: ולמה אתם בצרפתית קוראים ליום ראשון "ראשון" תקראו לו "שבת"? אלא שגם אתם יונקים מהתורה! גם אתם מודים שהשבוע מתחיל מיום ראשון, ולכן הרשו לו לסגור בשבת, והם השתכנעו מדבריו. ומי בעל הדברים הלא הוא מר צבי עמאר הי"ו ידידנו, שב"ה בזכות זה זכה להחזיק תורה הרבה בכספו.

תמיד אני אומר מי שתורם לישיבה מקבל משמים פי עשר, ופעם בא אחד מאשקלון עם תלונה איך אתה אומר פי עשר, ואני קיבלתי פי ארבעים?! היה לי שיק 4,500 ש"ח וכשהייתי בהילולא נפל ממני לרצפה, ואמרת: אם זה נפל בהילולא של הישיבה זה סימן שאני צריך לתרום אותו לישיבה. והנה הרווחתי 180,000

אלף בעיסקא לא צפויה...

ועוד סיפור שקרה עכשיו: אברך קנה כרטיס ב-613 במאמץ מרובה, והנה באותו היום מודיעים לו בבנק כי החשבון שלו זוכה בסך 5000 ₪, הכל טוב ויפה אלא שחסר לו חמש מאות ושלושים שקלים כדי להשלים פי עשר, ולהפתעתו הוא מקבל טלפון מחמותו שעשתה לו קניות בסך חמש מאות ושלושים שקל!!! ע"ז נאמר: "ביומו תתן שכרו".

אקריא לכם כעת מכתב שקיבלתי בהפתעה השבוע, כותב המכתב הרב אברהם יוסף רבה של חולון: הנני במענה לשון להודות ולהלל, בעודי אחוז התפעלות רבה ושמחה כפולה על שני הבנים מגידולי הישיבה החשובה "כסא רחמים" רבי ליאור חזן ורבי יגאל מוטאדה הי"ו שזכו בשבוע שעבר במקומות הגבוהים ביותר ומתוך כששים תשובות בהלכה, תפסו הם את מעמדם הבולט. אין ספק שהודות להכוונה והדרכה של הישיבה, אתם מעמידים גדיים להיות תישיים בעלי קנייים להלחם מלחמתה של תורה, ולהעמיד את האמת ביושר ובסדר נבון. לא נותרה אלא לברכה שתזכו להעמיד תלמידים הרבה מתוך בריאות גופא ונהורא מעליא, בבני חיי ומזוני ובכל מילי דמיטב. ע"כ.

זכותו הגדולה של אבא שמסר עצמו על הישיבה, הוא שיסד, והדריך, וניהל, ולימד במסירות נפש - ולכן זכה אבא שבאים אלפים להילולא שלו, תעמוד לכל מי שעוזר לישיבה שלו בכל תחום, לשפע ברכה והצלחה. ויה"ר שנזכה לראות בגאולת ישראל, באהבת ישראל, להראות לחילונים את היופי את המתקנות של התורה והמצוות, ונזכה לגאולה שלימה במהרה בימינו, אמן ואמן.

עוד הטעם הטוב בפה אחר דברי קודשו של מרן שליט"א, ואל דוכן הנואמים עולה שר הפנים רבי אליהו ישי הי"ו, שמטיב לתאר את הרגשתו במעמד - נהנה ומתמוגג מנחת לנוכח אלפי היהודים היקרים שמתאחדים מדי שנה לתת כח לישיבה הקדושה, וכל מי שתורם מרגיש שעושים לו טובה, כמה אהבת התורה ששוררת כאן היא עצומה. השר עומד על כך כי ערב זה הינו חשוב לכולם שאף אחד לא מוכן לוותר עליו, וכבר חודשיים לפני כל אחד מתעניין אצל השני: אתה מגיע? ובסוף הערב מחכים לשנה הבאה. וכל הקהל שנמצאים באים ונהנים מדי שנה כמו אירוע משפחתי, כי שמחה של הישיבה היא באמת שמחה משפחתית.

דבריו המרגשים של ידיד הישיבה ואורח הכבוד מר צבי עמאר

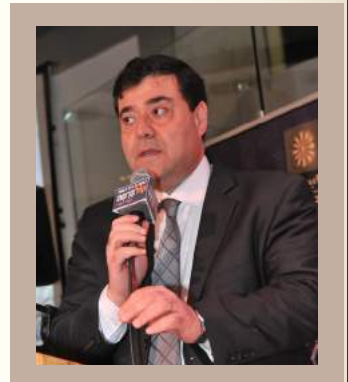
דבריו של אורח הכבוד מר צבי עמאר נשיא
הקהילה היהודית במרסיי ומבעלי ערוץ הרדיו

"קול ברמה" שנשא דברים אחר נאומו של השר, היו מרגשים ומחזקים בכנות ובפשטות שנאמרו,
והותירו רושם עז על המשתתפים, הנה דבריו בלשונו המרתקת:

הגעתי מצרפת כדי להיות פה הערב, וכמו שאמרתי למרן אי אפשר לפספס הזדמנות זו, לראות קהל
שתורם, שאוהב את הישיבה, יותר מארבעת אלפים איש בפ"י. אמרתי למרן שהנשמות שלנו בטח שהיו
במעמד הר סיני, אבל אנחנו בעצמנו לא הרגשנו את זה, הערב הזה אנחנו מרגישים ככה. היום התורה
הולכת ומתחזקת בכל מקום בעולם, הנשיא אובאמה בחר במזכ"ל הבית הלבן יהודי חרדי אורתודוקסי
ושהוא שומר שבת! ואומר שהוא גאה שהוא שומר שבת! זה לא יאומן! זה ביאת משיח צדקנו! והוא
היום מספך שתיים בממשל של ארצות הברית המעצמה. אני רוצה לקצר ולהגיד כמה מילים: אני רוצה
להודות לבורא עולם שאנחנו נמצאים פה הערב, ונהנים ושומעים ד"ת, מרגישים קדושה מיוחדת. וזה
בזכות התלמידים האברכים תלמידי מוסדות ישיבתנו הקדושה "כסא רחמים". ובזכותם העולם עומד
ואנחנו קיימים, תודה לכם שבאתם להשתתף בהילולא הנפלאה כדי לתרום בעין יפה.

אני רוצה לספר כשנכנסתי לעולם הביזנס-העסקים בגיל שמונה עשרה כשפתחתי את העיניים,
התרומה הראשונה שלי היתה ל"כסא רחמים", ואגיד למה, אני הייתי בג'רבא עד גיל 17 אח"כ נסעתי
לצרפת, כשהייתי בגיל 12, היתה החתונה של הרב שלי רבי רחמים מאזוז שליט"א, אמא אמרה לי: לך
לחתונה תקבל ברכה מרבי מצליח. אני חונכתי לשמוע והלכתי. חיכיתי, והנה הרב מגיע וראיתי כולם
מנשקים לו את היד, אז גם אני הלכתי ונשקתי לו את היד. הרב שאל אותי אתה בר מצוה? אמרתי לו
לא, אמר לי שב, אנחנו עכשיו מתפללים מנחה. בתפלה הרב שמע אותי שהיתה לי טעות, איפה טעיתי?
במקום להגיד "וייראו" (רי"ש בשוא נע) אותו כל אפסי ארץ" אמרתי "וייראו" (רי"ש בשוא נח), זה היה
יום החתונה של הבן שלו! והוא קורה לי ואומר לי: מה אמרת?! ואז הוא אמר לי שב, והתחיל להסביר
לי, אנחנו לא רואים את ה', ואיך שאמרת פירושו ויראו אותו מלשון ראה ח"ו, צריך לומר ויראו בשוא
נע מלשון יראה, כמה צריך להזהר... והנה היום אני יש לי תפקיד קצת חשוב, ואני נותן הוראות לבתי
הספר שלנו לשים לב על הדקדוק, ואני אומר להם תראו איזה טעויות יכול לצאת מזה. תראו איך הרב
רואה למרחוק! ביום החתונה של הבן שלו מקדיש 20 דקות בכדי ללמד ולהסביר לילד קטן. וגם אני עד
היום לא טועה בזה, כי אבא ז"ל היה אומר תעשה את כל הטעויות אני מוחל לך, על הכל! אבל אני לא
מוחל לך אם אתה חוזר על הטעות.

רבותי! אני רוצה להודות, ולא בגלל שאני נוגע בדבר, אני רוצה
להודות לצוות הנפלא של "קול ברמה" שעשה במשך השבועיים
האלו עבודה נפלאה בכל הכח בשביל הנשמה שלנו והיא ישיבת
"כסא רחמים". אני רוצה לסיים, להגיד מלה אחת, יש לנו זכות
גדולה לתרום לישיבה הקדושה, שבראשה עומדים, קודם כל עטרת
ראשנו מרן ראש הישיבה שליט"א, אני כל כך מתרגש לשבת לידו,
לא מגיע לי את הכבוד הזה, אבל הוא רצה לכבד אותי, ואני מתרגש
לידו כמו ילד קטן. אני גם רוצה להודות, אני אומר כל הזמן בשבילי
זה המנוע של המוסדות, לא רק מנהל הרוחני, אם הוא היה בעסקים

היה הורס את כולנו, רבי צמח מאזוז שליט"א, בן פורת יוסף, איזה ארגון, איזה תכנון, איזה חכמת חיים, בפ"י. מה שחשוב בשיבה זה לימוד התורה, אבל צריך לשלב חכמת חיים, ובישיבה משלבים. וכן אני מודה, ואני מלא ההערכה למוה"ר שלימד אותי רבי רחמים שליט"א החוט המשולש שלא ינתק.

מלה אחרונה בתור איש עסקים קטן, וזה הסיפור שלי האישי, דעו לכם! כל פעם שנתתי לשיבה, לא חיכיתי שנה וקיבלתי את הפירות! ולפעמים כבר בשבוע אחרי! ההשקעה הכי טובה לתת צדקה לעולם התורה, ובפרט לשיבה כסא רחמים. ואני יכול לומר, בעיני, שני המנהיגים הרוחניים שלנו הם: מרן הרב עובדיה יוסף ומרן ראש הישיבה שליט"א, אלה העיניים שלי, הלב שלי, הנשמה שלי. ע"כ.

לקול מחיאות כפיים הסוערות שעורר נשיא הקהילה מר צבי עמאר בדבריו המרגשים, הוזמנו הנשיא - אורח הכבוד ושאר אורחי הכבוד לקבל שי מידיו של מרן ראש הישיבה שליט"א חנוכיה מכסף טהור מפוארת ומהודרת מבית האחים חדד.

בעוד האברכים היקרים מסתובבים בין השלחנות ומוכרים עמודים בספרי התורה לנדיבים היקרים, הוזמן הרב רפאל כהן ראש מוסדות "יתד התשובה" בצפת לומר דברי חיזוק וברכה. הרב דיבר על כך כי כמשה בשעתו שגאל את ישראל ממצרים, ונאמר עליו כי אם לא הוא גואלם מי גואלם?! כך גם אנחנו אומרים, אילולא מרן ראש הישיבה שגואל אותנו בתוך ארץ ישראל, בתוך עולם הישיבות, בתוך מוסדות התורה, אם אין אתה גואלם מי גואלם?! מי יראה לנו את דרך הלימוד?! את כל מסורת אבותינו?!... וסיים הרב: ומי שחושב שעושה טובה לשיבה בתרומתו - טועה, ההיפך הוא הנכון, רצתה הישיבה לזכות את ישראל לפיכך הרבתה להם ספרי תורה...

מכירת העמודים בעיצומה, ואל דוכן הנואמים עולה מר..... מבעלי יקב ירושלים שסיפר על הזכות הגדולה שלו, שמרן ראש הישיבה בכבודו ובעצמו הגיע ליקב, וערך את סדר הפרשת תרומות ומעשרות, כדת וכהלכה, כשאליו מתלווים הרב משה יוסף ורבני הישיבה. עוד ציין, כי קודם לכן הגיע מוה"ר רבי צמח מאזוז שליט"א יחד עם משגיחי הבד"ץ של הישיבה, ועברו ובררו ובדקו באופן יסודי את כשרותו של היקב, ונוכחו לדעת כי אכן הכל מתנהל על צד הכשרות באופן המהודר ביותר.

דבריו המיוחדים של מר ינון שוויקא מנכ"ל בנק פאג"י

בדיוק כמו בשנה שעברה, כשהתקדם מר ינון
שוויקא מנכ"ל בנק פאג"י, אל דוכן הנואמים,

כבר ידענו הכל כי בפיו אין דרשה רגילה, אלא מחרוזת מליצות ופסוקים, ערוכים בטוב טעם ובמתק
לשון, ועל כן אף אנו נביא את דבריו כאן מלה במלה:

ברשות מר ניהו רבא ראש הישיבה הרב מאיר מאזוז יאריך ה ימיו בטוב ושנותיו בנעימים
וברשות הראשון לציון הרב שלמה עמאר והרב הראשי הרב יונה מצגר יחדיו יהיו תמים.
וברשות כל הרבנים הגאונים איש איש לפי כבודו ומעלתו איש אשר כברכתו נבונים וחכמים

מורי ורבותי!

אשא דעי למרחוק ולפועלי אתן צדק, צדק צדק תרדוף למען תחיה וירשת את הארץ .

דרשו רבותינו צדק צדק תרדוף הלוך אחר חכמים לשיבה: אחר רבי אליעזר ללוד, אחר רבן יוחנן בן
זכאי לברור חיל , אחר רבי יהושע לפקיעין, אחר רבן גמליאל ליבנה, אחר רבי עקיבא לבני ברק, אחר
רבי מתיא לרומי, אחר רבי חנינא בן תרדיון לסיכני, אחר רבי חנניה אחי רבי יהושע לגולה, אחר רבי
לבית שערים, אחר חכמים ללשכת הגזית. ללמדך שחייב אדם לרדוף אחר מקום תורה וכמו שאמרו הוי
גולה למקום תורה וכאן התנא הולך ומונה את הישיבות המפורסמות.

ואנא עבדא בריה קלה כמות שהיא אוהז בשיפולי גלימתן ומשבח ואומר לעומתם
הלוך אחר חכמים לשיבה:

אחר רבן יוחנן בן זכאי לברור חיל, אחר ישיבת כסא רחמים ללכת יומם וליל,
אחר רבי לבית שערים, אחר הרב מאזוז ולחם הביכורים.

אחר רבי יהודה בן בתירא לנציבין ודברי הרב איש מצליח אמיתים ויציבין,

הפסוק אומר מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו יתן לפניו גוים ומלכים ירד יתן כעפר חרבו כקש
נידף קשתו. נראה בעיני שיש להמליץ פסוק זה על מרן הגאון איש מצליח זצוק"ל לה"ה.

מי העיר ממזרח - מראש מקדמי ארץ בהיות ישראל יושבים על אדמתם, תחת גפנם ותאנתם, אוכלים
מפרי דתם, שומרי משמרת תורתם, גם אהבתם גם שנאתם, תורה אחת היה להם ולקהילותם, טרם נפוצו
בגלותם.

ויאכלו מעבור הארץ חדשים גם ישנים, ויהי בהיותם בשדה דשנים ורעננים, אבות אכלו בוסר ושיני
בנים, קהו יען כי שמנו עבו וכשו מכל דשנים, שבעו וירם לבם ישבעו בנים, וירא ה וינאץ ויאמר אסתירה
פנים,

וישלחם ביד פשעם וילכו בגלות המר לארבע רוחות השמים, למקום נחש שרף ועקרב וצמאון אשר

אין שם מים, ובכל מקום שגלו שכינה עמהם, מה טובו אהליהם, חנו באותות על דגליהם, הקימו בתי מדרשות ללמוד וללמד בהם, קיימו וקיבלו היהודים עליהם, למען אשר לא תשכח תורה מבניהם,

וברוך ה אשר לא השבית לנו גואל, ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, וגלות ירושלים אשר בספרד, אשר שם גלה עמי בראשונה ושם רד, הצמיחה פארות לאלפים ולרבבות, בבתי מדרשיה בבתי כנסיות ובישיבות, ומשם גלו לארצות נכר וערב, והקימו קהילות לתפארת במזרח ובמערב, למען אשר עם לבדד בגויים לא יתחשב ולא יתערב, ויצא חוטר מגזע קדושים, ונצר משרשים, גזע אראלים ותרשישים, הלוא הוא הרב המופלא וכבוד ה מלא, חסין קדוש, אביר המעיינים, תפארת הנבונים, ראש הדיינים, הרב מצליח מאזו יקום ה דמו, בגן עדניו מקומו,

מה רבו נוראותיו, מה עצמו נפלאותיו, דרכו דרך הקודש יקרא לה, מסוקלת מכל מכשול ובכל חכמה כלולה, מנופה בשלוש עשרה נפה כסולת בלולה, האמת נר לרגלו, עולה לא תשכון באהלו, תקיף כמלך בהיכלו, פלפול הבל לא יבוא בגבולו, ישר בעיונו וזך וצלול בשכלו, חכם דיין ופוסק לקהלו, והיה ביום הנחילו, יש לו בן לאותו צדיק בגבולו, ברא כרעא דאבוה דורך במשעולו, ברא מזכה אבא וממשיך במפעלו, ותחת כי רצו רשעים לשבר מזלו, פרי צדיק ישווה לו, ומשמים סייעוהו ובא גואלו, הוא בנו הקרוב אליו ופרש מעילו,

זאת תורת האדם הגדול בענקים, אשר ישיבת כסא רחמים בתונים יסד והקים, ואחר אשר עלה בסערה השמימה לגנזי שחקים, ויקומו כל בניו ובנותיו לטמנו באדמת ארץ הקדש בקברי הצדיקים, ולהמשיך מורשת ג'רבה ותונים, אשר להם כל רו לא אנס, ישלם ה פעלם, ויחיהם וישמרם כולם, בבריות גופא בריא אולם, ונחלו לעולם, כבוד מלכים ומזלם, הון ועושר בגבולם, מעתה ועד עולם. ונתקיים בהם מאמר הכתוב לא יגרע מצדיק עיניו ואת מלכים לכסא ויושיבם לנצח ויגבהו.

אמרו חכמים במשנה יש נוחלין ומנחילין דורשי רשומות אמרו יש נוחלין אילן אינון צדיקיא שנחלין עוה"ב וכמו שאמרו בגמרא עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק שי עולמות שנאמר להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא. ולכן כתב כאן התנא יש נוחלין יש בגימטריא שי עולמות. אבל לא כל אדם זוכה גם להנחילו לבניו וכמו שמצינו בגמרא אמר רב יוסף מפני מה אין ת"ה מצויים לצאת תלמידי חכמים מבניהם כדי שלא יאמרו תורה ירושה היא להם ועוד כמה תירוצים נאמרו שם. אבל יש חכמים שזוכים שלא זו בלבד שהם עצמם נוחלים אלא גם מנחילים לבניהם אחריהם תודה וגדולה

במקום אחד והיה ביום הנחילו את בניו את אשר יהיה לו הבנים ממשיכים את הנטיעות בבחינת מה שאמרו כי יש לעץ תקוה אם יכרת עוד יחליף ויונקתו לא תחדל. מריח מים יפריח ועשה קציר כנו נטע. אף כאן מריח מים - ואין מים אלא תורה שנאמר הוי כל צמא לכו למים, תורה מחזרת על אכסניא שלה והבנים ממשיכים דרך אבות בקרבה אהבות ומתפארים ומתגאים באבותיהם ומתקיים בהם עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם.

הכי אמרתי הבו לי מעט מזועיר מזמנכם כי עוד לאלוהי מלין שמעו ואספרה כמה מעלות טובות בישיבה זו ישיבת כסא רחמים ספרדית תכון בצדק: אם אמרתי אספרה כמו שיר למעלות כל מעלותיה יכלה הזמן והמה לא יכלו אפס קצהו תראה וכולו לא תראה רק מעט מהנה שמעו ואספרה. פתח דברינו יאיר שכל למודם על טהרת דקדוק לשון הקודש ואין בהם נפתל ועיקש תפוחי זהב במשכיות כסף דבר דבור על אפניו בלשון מדויקת ומדוקדקת בקריאה מסולתת שפתיים ישק משיב דברים נכוחים דברי פי חכם חן. וגם מלכי שבא וסבא אשכר יקריבו אם שוא נח ואם שוא נע וכל דגש ודגש דרש ידרש החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב ואיזו תנועה באה אחריו תנועה גדולה או קטנה, והיכן תבוא הנגינה האם באחרית או בראשונה ואף גם זאת שמקפידים עד למאד על המבטא המדויק של כל אות ואות והצדיקו את הצדיק להדגישה במבטא צדיק כסמך דגושה ואין בכך כל בושה והואו יניעה בשפתיים והטית יעמיקו בגרונם ולא תשמע כתיו בלשונם, ועדו דקויות רבות דקה מן הדקה כהנה רבות אין מספר הלשון הממהרת לדבר אמרי שפר.

עוד זאת מצאנו ראינו בישיבה אשר הם בעיון ישר ונפלא קולעים אל השערה ולא יחטיאו כעיון הספרדי המפורסם לשם ולתהילה, וכל פלפול של הבל וסרק ואביה הלא ירוק ירק, לא יעלה על דל שפתם, ולא יחמלו ולא יכסו עליו גם אם עלה בעמל רב אשר אין כוונתם בעיון לפשט הפשוט, ולא לפלפול של הבל שאין לנו בו רשות, רק לפשט העמוק שממנו לא יחמוק כל הוגה בתורה בסברא. והופכים והופכים בה בכל מילה של רשי ותוספות משל היו אבנים טובות עדי וטוטפות ובקיאים בכל דבור של מהרשא עד תומו ובוזה יודע כי הלומד גמרא תלמודו עימו ועל משמרות כהונה יציבו משמרותם להבין לעומק דברי חכמים וחידותם.

הן אל כביר ולא ימאס מכאן שאין הקב"ה מואס תפילתן של רבים ומקל וחומר לימוד של בחורי ישיבה בתורת העיבור מי ראה כזאת מי שמע כאלה תינוקות של בית רבן בקיאים בחשבון ובתכונה אשר עליה נאמר אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן מנין שמצוה לחשב בתקופות ומזלות שנאמר כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים איזו היא חכמה שהיא לעיני כל העמים הוי אומר זה חישוב תקופות ומזלות ועוד אמרו אמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא כל היודע לחשב בתקופות ומזלות ואינו חושב עליו הכתוב אומר ואת פועל ה לא יביטו ומעשה ידיו לא ראו.

אמר רבי יוסי ברבי חנינא גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאין בדורו של רבי מאיר כמותו. גלוי וידוע שאין בדורנו כמות הרב מאיר מאוזן שממשיך מסורת אבותינו ומסורת תנאים ואמוראים אשר נודע מה שאמרו ויתן אל משה ככלותו אמר ריש לקיש אל תקרי ככלותו אלא ככלתו אמר רבי לוי אמר רבי שמעון בן לקיש מה כלה זו מקושטת בכ"ד קישוטין כך תלמיד חכם

צריך להיות זריז בכד ספרים והן בעוון דורנו זה לא ידענו מה היה לו אשר כל עקשן מקשן לא שווה פקשן בבואו להיות דרשן או להסביר מאמר דקדוקי בפרשן שיניו דא לדא נקשן ולא ידע להגיד פסוק כצורתו בנקודותיו טעמיו, ונתקיים בנו בעוונות מאמר הכתוב וְתִהְיֶה לָכֶם חֲזוֹת הַכָּל כְּדַבְרֵי הַסֵּפֶר הַחֲתוּם אֲשֶׁר יִתְּנֶנּוּ אֵתוֹ אֶל יוֹדְעֵי הַסֵּפֶר [סֵפֶר] לְאֹמֵר קָרָא נָא זֶה וְאָמַר לֹא אוֹכֵל כִּי חֲתוּם הוּא. מי לא ידע בכל אלה מתק לשונו וערבות שפתיו של ראש הישיבה וגם אני שמעתי את הקול מדבר קול לו קול אליו וכל דבריו צוף דבש אמרי נועם מתוק לנפש ומרפא לעצם מתוקים מדבש ונופת צופים ושמענו אמרו כי נעמו הולך את חכמים יחכם תן לחכם ויחכם עוד דברי חכמים כדרבנות וכמשמרות נטועים בלעי אסופות ניתנו מרועה אחד

מקום שאמרו לקצר אינו רשאי להאריך על כן אקצר ואעלה ויאמר לקוצרים ה עמכם חזקו ואימצו כל תומכי הישיבה תלמידיה צורביה ורבניה וברכת ה עליכם אמן ואמן!

ההגרלה

רגעי השיא של הערב, אלו שהחזיקו מעמד ונשארו עד לשעה מאוחרת זו, מתקדמים ומסתופפים סביב הבמה. במרכז הבמה מוה"ר רבי צמח מאזוז שליט"א ורבי שלום טרבלסי

מיקירי הישיבה, ולידם נערמים אלפי הספחים של ההגרלה. כולם מקופלים, מהודקים ואסופים בקפידה אל תוך קערה עמוקה רחבה וגדולה, ומונקים מקערה לקערה עד לקבלת ערבוב נכון וצודק. מוה"ר מכריז כי את ספחי הזוכים ירימו אך ורק ילדים, והקטנים שביניהם. הכרטיס הראשון נשלף מתוך הערמה והנה הזוכה הראשון ברכב הראשון - קאיה פיקנטו חדשה ונוצצת, הכרטיסים מתערבבים שוב, והכרטיסים נשלפים בזה אחר זה לעיני כל הקהל על ידי ילדים קטנים, כשחלקם אף תינוקים שכלל לא הבינו מה זה בידם. ושוב, אחרי הזכיות בתכשיטי הזהב ובסלסלאות התמרוקים, הכרטיסים מתערבבים בין הקערות, והזוכה השני ברכב נשלף מבין הכרטיסים לקול תשואות הקהל ששמח בזכייתו.

הערב תם כשהכל יוצאים מרוצים ובהרגשה מרוממת על הזכות הגדולה שבחלקם לתמוך ולסייע בפיתוח והחזקת ישיבתנו הקדושה.

במת הכבוד

הדלקת הנרות

הזוכים בפרס "איש מצליח"

הקהל הרב בפ"י

מתפללים עליך!

חג האמונה

מנער ועד זקן טף ונשים ושללם לבוז, כאשר עוללה ידם הרשעה בארצות אירופה הכבושות. תאבונם הרצחני הלך וגבר ולא ידע שבעה. עד מהרה הוקמו ברחבי מדבר סהרה למעלה משלושים מחנות-עבודה, בסגנון דומה למחנות שהוקמו באדמת אירופה.

יש הבטוחים כי השואה האיומה היתה נחלתם של יהודי אירופה בלבד. אך כאמור כוס התרעלה עברה ולא פסחה אף על ארצות המזרח, וזרועם האכזרית של הנאצים הגיעה עד לארצות צפון אפריקה.

אף שאין להשוות את תוצאות המלחמה וזוועותיה, בין שתי הגלויות, מכל מקום גם יהודי המזרח סבלו סבל רב, והיו מהם שנרצחו על ידי הנאצים או עבדו בעבודות כפיה. בחסדי שמים, מצבם הצבאי והאסטרטגי של הגרמנים באותה שעה הגביל את מעשיהם, ולא איפשר להם לפעול כפי שרצו בפתרון "הבעיה היהודית" והחיסול הסופי. הקהילות בצפון אפריקה שנפגעו פגיעה ממשית מידם של הגרמנים, היו לוב ותוניסיה.

כניסת הנאצים לתוניסיה, באה כתגובה לפלישת בעלות הברית לאלג'יריה ולמרוקו בכ"ח חשון התש"ג (השמיני לנובמבר 1942).

היתה זו שנה נוראה עבור יהודי תוניסיה. שמועות מחרידות פשטו ברחבי המדינה, ויצרו אנדרלמוסיה

"הגרמנים באים!!!"

הימים היו ימי סיום מלחמת העולם השנייה. אש הפגזים כמעט ודעכה ברחבי אירופה, אך באזור צפון אפריקה, רק החלה האש להתלקח. כאילו לא די היה לה לחיה הנאצית בדם היהודי הרב ששפכה באירופה, פלשו הגרמנים הארורים בראשית שנת תש"ג לצפונה של אפריקה, מתוחים ומוטרדים מנצחון כוחות הברית המאיים לבוא.

במעט הזמן שנותר להם עד כניעתם, ביקשו להספיק להחיל את ה"פתרון הסופי" על יהודי

יהודי תונס מתפללים במחנה המעצר

תוניסיה, להשמיד, להרוג ולאבד את כל היהודים

100 שנה להולדת מרן מייסד הישיבה

ואימה בלבות כולם. אנשים שהתגודדו בקרנות הרחובות סחו בבהלה על התרחיש הנורא. "הגרמנים ימח שמם בדרכם לכאן!"... נפוצה ההודעה במהירות מסחררת. הידיעות אודות מעשי הזוועה של הנאצים באירופה כולה, גרמו לזעזוע קשה אצל היהודים.

לאחר שהובסה צרפת על ידי גרמניה הנאצית, הוחלו על יהודי תוניסיה, הן בעלי הנתינות התוניסאית והן בעלי האזרחות הצרפתית, חוקי האפליה והדיכוי שחלו על יהודי צרפת. הוחרמו בתים של יהודים עשירים, היהודים סולקו ממשורות צבוריות, ואף החל תהליך נישולם מעסקיהם.

ראשוני החיילים הגרמנים נראו בתונס כבר בעשירי לנובמבר. בימים אלו נחשפה הקהילה היהודית לראשונה לטרור הנאצי. המפגש הראשוני של היהודים עם מסמרות המגף הנאצי עורר חלחלה בקרב כולם. למרות שהידיעות על ההשמדה המתחוללת באירופה היו מעורפלות, בכל זאת חרדו היהודים מאנשי הס.ס. שמיד עם הגיעם איימו בהוצאה להורג באם לא ימלאו בדייקנות אחר הגזירות שהוטלו עליהם. בנוסף, כמאה מראשי הקהילה היהודית נלקחו על

במחנות העבודה, אולצו היהודים לעבוד למען כוחות הצבא הגרמני והאיטלקי הנלחמים בכוחות בעלות הברית, ובתי הכנסת היהודיים הפכו למחסני ציוד עבור קלגסי הנאצים. כן הוקמה 'מועצת היהודים' כמו בגטאות באירופה.

לא זו בלבד, אלא שנדרש מהיהודים שגויסו לשאת טלאי צהוב גדול על החזה ועל הגב, על מנת שניתן יהיה לזהותם ממרחק ולירות בהם במקרה של בריחה.

מעבודות הכפייה סבלו בעיקר יהודי הערים: סוסה, ספאקס וגאבס.

בנוסף למחסור במזון ולפגעי פצצות האויר הקשות של בנות-הברית, שהיו מנת חלקה של האוכלוסייה כולה, סבלו היהודים גם מהפקעות ומקנסות קבוצתיים. מי שהפר את ה"סדר" הגרמני, הוצא להורג ללא משפט או הגֵּלָה למחנות המוות באירופה.

במקביל, החלו הנאצים בבניית כבשני מוות ליהודי תוניסיה, כפי שהם בנו באירופה. המשרפות נבנו בעיר חמאם-אלאנף, והן קיימות שם עד היום למזכרת עוון. בחסדי שמים לא הספיקו הרשעים להכניס לשם אפילו יהודי אחד.

העגלה העקשנית

חג הפסח אינו פוסח גם בימים של מלחמה, ויש לחוג אותו כהלכתו ככל מגדניו וחוקתו. אך אורת החג המתקרב של אותה שנה, לא התאפיינה הפעם בניחוח נקיון ותחושת לבלוב. הפחד שיתק חושים.

רבנו ראה כי אין כלל בשר לחג, וללא שאלות או מחשבות, יצא אל השוק בביטחון מלא, קנה מערביי המקום כבש גדול, ולאחר שחיטה כדת,

"המלאך רפאל" - אביו של רבנו

ידי הגרמנים כבני ערובה.

הגיוס לצבא הגרמני היה רק ענין של זמן. ואכן, בשישי לדצמבר הורה קצין הס.ס. ולטר ראוף ימ"ש לגייס שלשת אלפים גברים מגיל שמונה עשרה עד גיל חמישים ל"ארבייט קומנדו" - גדודי עבודות כפיה, עפר וביצורים. חיילים גרמנים ארבו לגברים יהודים והובילום בעל כרחם לרחבת בית הספר "אליאנס" שהחלה להתמלא ביהודים מבוהלים. כתריסר מחנות עבודה וריכוז הוקמו, שבהם רוכזו אלפי הפועלים. רבים כרעו ונפלו בעמלם, רבים נרצחו, ואחרים נהרגו בעת בריחתם ממחנות אלו.

רבנו עצמו סיפר לימים שניצל בנס מגיוס זה על ידי הצגת תעודת הזהות של אחותו הבכורה שנולדה בשנת התרס"ג (1903) ומתה בקטנותה. הגרמנים חשבו שהוא עבר כבר את גיל ארבעים ופטרו אותו.

חילק את בשרו בין השכנים, איתם חלקו את הרגעים הקשים...

ימים ספורים לפני הפסח, התקבל בבית משפחתו של רבי רפאל מאזוז מברק בהול ממשפחת ידידו אברהם כהן הגר בכפר 'בְּאַרְדוֹ' (השוכן במרחק 8 ק"ג מעיר הבירה, ובה שכן ארמון המלך של תוניסיה). "בואו אלינו!" נאמר במכתב "אנו דואגים וחוששים לחייכם. הגרמנים מגיעים אל תונס הבירה תחילה, ואצלנו תהיו מוגנים בעזרת ה'".

רבי רפאל המחושב וְהַזְהִיר, שקל את הדברים בפלס מחשבתו. החרדה לגורל המשפחה היקרה לו מכל, והמצב הבטחוני הרעוע, הניעו אותו לפעול כעצת הידידים. הוא הזמין עגלת נוסעים גדולה רתומה לשני סוסים, והמריץ את בני המשפחה (שכללה את רעייתו, בתם הקטנה ורידה מב"ת, וכמובן רבנו ורעייתו ובנם בכורם נ"ע - סך הכל שש נפשות במספר) לארוז את החפצים הנחוצים לשהותם בכפר ברדו.

בשעה 10 בבוקר של יום י"ב ניסן, נצבו בני משפחת מאזוז ליד העגלה הגדולה. כל המטלטלים כבר מסודרים. בני המשפחה הצטופפו על המושבים בעגלה ושלוה בלבם. הם העיפו מבט אחרון לעבר השכנים והמכרים בחרדה לשלומם... ותפלה חרישית לוותה אותם בדרכם.

"הנה יוצאים אנו ממקום סכנה למקום מבטחים. שם בברדו, הכפר הירוק והשלי, לא תשיג אותנו ידם של הרשעים" הרגיעו כולם את עצמם שוב ושוב.

משניתן האות, פתחו הסוסים בדהירה, והעיר תונס החלה מתרחקת אט אט משדה הראיה.

לאחר נסיעה של עשרים דקות, נעצרה לפתע העגלה בחריקת בלמים! העגלון קפץ ממקום

מושבו, ניגש לבדוק מהי התקלה, ואז גילה כי האופן הצדדי נעקר ממקומו. במיזמנות רבה תיקן את העגלה, כשברקע קולו של רבי רפאל הממלמל פרקי תהילים בקול ערב.

לאחר עשרים דקות של עבודה, עלה הנהג למושבו מיוזע אך מרוצה, והעגלה החלה שוב צוברת תאוצה. אלא שלאחר עשר דקות, שוב נקטעה הנסיעה. והפעם, האום המרכזי ניתק ללא סיבה מיכנית ברורה. ושוב, בזריזות האופיינית לעגלון, קפץ שוב, ותיקן את הדרוש, אם כי הפעם הביעו פניו פליאה...

לאחר תיקון העגלה, כבר לא נותרו ספקות ביחס לאיכותה של העגלה הנוסעת. אך האופן שנעקר שוב, הוכיח אחרת. העגלון לא אבה לוותר על הנסיעה ומלמל משהו "מוזר, מוזר מאוד, העגלה כמעט חדשה! מעולם לא קרה לי מקרה כזה! אל דאגה, מיד אתקן זאת!".

אך אז, קם רבי רפאל, סגר את ספר התהילים ובחנישות אמר בהפתעה: "אנו שבים הביתה! יש כאן משהו! ה' מסמך לנו לא להמשיך בדרך! אני מרגיש שאלו הם אותות משמים!". קולות חששות ופחדים נשמעו מבני הבית, אך כמאמר האב, תיקן העגלון את האופן, והעגלה סבה על צירה, ושבה כלעומת שבאה.

כשהלב הומה ומפוחד, שבו לתונס. אך רבי רפאל לא הרפה מבטחונו, והמשיך כרגיל בתפלותיו.

ובינתיים, ההכנות הקדחתניות לקראת ליל הסדר נכנסו להילוך גבוה, הן עוד זמן קצר יסבו כולם סביב לשלחן הסדר.

ליל הסדר הגיע. בני הבית הסבו לסעודת חג שמחה ומכובדת, ואת הפחד ניסו לדחוק לפינה אפלה, לבל יעיב על אורת החג המרוממת.

בני משפחת כהן היגעים הניחו את צרורותיהם על הארץ. "מה אתם עושים כ-א-ן-?"! הקולות נמזגו אלו לאלו והתמיהה הצטיירה על פני הכל. רבי רפאל הקָה אותם, ונתן את רשות הדיבור למר אברהם הכהן, ראש המשפחה.

"לפני שאתחיל בקורות אותנו, השיבו נא על פליאתי הרבה: "מדוע לא הופעתם, אתם, אצלנו כמתוכנן? הלא סיכמנו שאתם תבואו ל'פֶאָרְדוּ' ותחוגו אצלנו את חג הפסח?!"

"אכן כן" נענו בני משפחת מאזוז, "העמסנו את החבילות על העגלה הנוסעת לברדו, ונסענו, אך במהלך הנסיעה ארעה תקלה לאופני העגלה שלש פעמים! הדבר היה חריג בפרק זמן לא ארוך שכזה, ואבא החליט כי זהו אות משמים, ושבנו הביתה מאוכזבים ומפוחדים..."

בני משפחת כהן הביטו זה בפני זה המומים, ומר אברהם הכהן נסער ואמר בקול: "חכם עדיף מנביא! נבואה נזרקה ברבי רפאל! אוי ואבוי אילו באתם אלינו..." כאן גברה הסקרנות על הפחד. "מה, מה היה קורה, נו, ספרו כבר!" דחקה הבת הקטנה.

"כעת נספר לכם את הקורות אותנו ותבינו הכל! בערב פסח חיכינו לכם. ואתם, בוששתם מלבוא. הִבְנו שכנראה מסיבה חשובה החלטתם להשאר בתונס למרות הסכנה. והנה, בשעות הצהריים של ערב פסח החלו להתפשט שמועות אימות כאש בשדה קוצים... "הגרמנים מגיעים לברדו! הגרמנים מתחילים מכאן..."

"קולות הטנקים המשוריינים נשמעו קרובים מתמיד. תוך זמן קצר החלו להשמע מרחוק הדי התפוצצויות שהלכו והתחזקו, וריח מלחמה חרוך נישא באויר. לפני כניסת החג בדיוק בשעה 5.15 אחר הצהריים נשמעה אזעקה רמה, שהריצה

אביו של רבנו בתמונה נדירה הלקוחה מדרכונו

הסעודה התארכה בסיפור נסיו ונפלאותיו של ה' יתברך ביציאת מצרים, ובפיות המסובים התרוננו המלים: "שלא אחד בלבד עמד עליו לכלותינו, והקב"ה מצילנו מידם", והפעם הדברים נאמרו עם משמעות אקטואלית מתמיד, ונסכו בטחון בקב"ה. בני משפחת מאזוז היו עייפים מליל השימורים, חוסר השינה ניכר על פניהם היגעות, אך הלב מלא שירה והודיה לה' על כל רגע שחולף ללא הפצות.

בוקר המחרת היה עדין שקט יחסי. סעודת החג התנהלה ללא הפרעות מיוחדות, אך לפתע הופר השקט, שלא כצפוי נשמעה דפיקה קולנית על הדלת, דיבורים רמים, קולות ורעשים מכיוון הכניסה לבית. רבי רפאל אינו מאבד עשתונות, בתנועת יד הוא מרגיע את כולם, ונגש בעצמו אל פתח הבית.

ברעד מה פותח הוא את המנועול, והנה, למול עיניו הנדהמות פרצו כרוח סערה אל הבית השקט בני משפחת כהן! הידידים מהכפר ברדו! הכל הביטו עליהם בהפתעה ובהתרגשות. "מה אתם עושים כאן?!" נפלטה קריאה נדהמת משני הכיוונים.

אותנו כל עוד נפשנו בנו למקלט.

רבי אברהם כהן

סיים מר אברהם הכהן את סיפורם המצמרר ושתק. האווירה היתה טעונה. המתח באויר היה מחשמל ממש. מול העיניים עמדה בברור ההשגחה הפרטית שהגנה על כולם.

ואז, סיכם מר אברהם את נקודת השיא: "אילו באתם אתם, לביתנו, צר היה המקלט שלנו מהכיל את כולם, והיינו נאלצים לחוג את ליל הסדר בבית למעלה. ואז, היינו כולנו מוצאים את מותנו, חלילה, בין ההריסות... ברוך פודה ומציל".

חג הגאולה העולמי הפך איפוא להיות חג גאולה פרטי למשפחת מאזוז!

"רק אבי המשפחה עוד נותר בבית, כי האזעקה תפסה אותו כשהוא באמצע לרחוץ לכבוד החג. אחד הבנים, יעקב שמו, ראה כי אביו בושש מלהיכנס למקלט, יצא מהמקלט ורצה להיות יחד עם אביו בבית, באמרו "איני רוצה להישאר בעולם בלי אבא, או שנמות ביחד, או שננצל ביחד". כשראה כך האב, מיהר לרדת עם הילד למקלט. ואז, כשכל המשפחה שהו בתוך המקלט, המם לפתע את האזור רעם התפוצצות מחריש אזניים, שהרעיד את כל אמות הסיפים. הפיצוץ היה כל כך מחריד, עד שמעצמת המכה לרגע חשנו כי התקרה קורסת על ראשנו.

"איננו יכולים לתאר בפניכם את ההרגשה שהיתה מנת חלקנו באותם רגעים שהיינו בצל המות. קריאות פחד ואימה יחד עם מלמולי וידוי אחרונים ו"שמע ישראל", שמשו בערבוביה במקלט האפל למחצה. אט אט שככו הקולות, ועלינו לראות מה קרה סמוך כל כך לבית שלנו. המראה שראינו היה מזעזע ובלתי ניתן לעיכול. ההרס שלט בכל. אט אט התחלנו להבין כי הפצצה לא נחתה על בית סמוך אלא על ביתנו שלנו, והוא נהפך לתל חרבות. מה נאמר ומה נדבר?! המראה היה מחריד!!! ביתנו הגדול והמפואר בן שתי הקומות התפוצץ כולו, וקרס למפולת אבנים קטנות המעורבות באפר שחור ונורא. שני פתחים לדירתנו, פתח אחד נסתם כולו באבנים כבדות ומן הפתח האחורי נותרה עוד דרך מילוט, משם יצאנו בזהירות וחרדה.

"באורח פלאי ובהשגחה גמורה רק המטבח בו היו למשמרת המצות והבישולים לליל הסדר, נותר ללא פגע.

"נטלנו עמנו מעט אוכל ובגדים ויצאנו אל הדרך. לאן?! לתונס כמובן. אל בני משפחת מאזוז יקירינו. כל הלילה הלכנו עד עכשיו..."

פשוט לכתוב שו"ת

מחזירים עטרה ליושנה: בחורי ישיבות מתלמדים בכתיבת שאלות ותשובות בהלכה, כשיטת רבותינו חכמי המזרח, בדרך ייחודית ומאתגרת. הרעיון מכה גלים בכל הארץ, כשמיום ליום נוספים עוד בחורים שהכתיבה ההלכתית הופכת להם לאתגר התופס את מוחם בכל ימות השבוע, ופותח בפניהם את שערי פסיקת ההלכה והכתיבה. שיחה עם העומדים מאחורי היוזמה *
במקום שבעלי תשובה עומדים *

הרב עובדיה חן

מרשת שיעורי השו"ת של הארגון "שואל ומשיב". להצלחת הארגון שותפים שני יהודים חשובים, האחד עושה והשני מעשה. אבי הרעיון ופטרוננו הוא ר' חיים כהן הי"ו, יהודי יקר יודע ספר אשר ביום-יום עוסק לפרנסתו, ובלבו אידיאל גדול לקרב את שיטת ההוראה לעם ישראל. ומי שבפועל בודק את התשובות ומוסר את השיעורים, הוא הגאון רבי יוסף פרץ שליט"א, העושה לילות כימים למען הפצת לימוד ההלכה וכתיבת התשובות. השניים, כל אחד בתחומו, משתדלים בכל כוחם להביא לשגשוג השיעורים, כשהכל נעשה לשם שמים ושלא על מנת לקבל פרס.

איך הכל התחיל? ר' חיים כהן שהינו צאצא למשפחת רבנים בג'רבא, הכיר מקרוב את שיטת ההוראה אותה ייסד מרן עמוד ההוראה הגאון רבי כלפון משה הכהן זצ"ל, ואף נהג להשתמש בה בעצמו.

שיטה מיוחדת ומקורית היתה לו למוה"ר רבי כלפון. תחילה היה מציג בפני תלמידיו

זר כי יקלע לבית הכנסת "יוסף דעת" בבני ברק בליל שישי בשעה 8.30, יראה לפניו קבוצת בחורים מתנצחים ביניהם בהלכה, כשבראשם עומד מגיד השיעור המנווט את דרכם. זיק של סיפוק וחדוות תורה ניצת מעיניהם, ונראה כי כל השבוע הם חיכו לשיעור הזה. הבחורים - כולם בגילאי ישיבה גדולה - נאספים לכאן בכל שבוע כל אחד מישיבתו. כתף מול כתף יושבים כאן בחורים ספרדים לצד אשכנזים, כאלו שלומדים בישיבות ההולכות בדרך הספרדית, לצד כאלו הלומדים בישיבות בדרך הליטאית, שנטלו פסק זמן לשוב אל תורת אמם, ומגיעים לכאן בהיחבא, כדי שלא יודע 'חלילה' לראשי הישיבות שלהם שהם לומדים הלכה. את חילוקי הדעות הם משאירים בישיבה. כאן, זה לא מעניין אף אחד. כאן, כולם מתאחדים סביב הנושא ההלכתי עליו הם כתבו השבוע. זה תופס את כל כולם, מאתגר אותם, ומעניק להם סיפוק עצום.

ואין זה המקום היחיד, זהו רק שיעור אחד

שאלה הלכתית,
ואת ציוני המקורות
לתשובה קיבלו
בכתב במוצאי שבת.
וכך במשך השבוע,
עיינו התלמידים

אתו על התשובה שכתב מלה במלה, ומתקן את
הטעון תיקון, הן בתוכן והן בסגנון.

חידוש השיטה

ובכן, לפני כשלוש וחצי שנים בשנת תשס"ח,
עלה בלבו של ר' חיים כהן הי"ו, שכאמור הכיר
את הצלחת השיטה מנסיונו האישי, רעיון לחדש
את שיטתו של מוה"ר רבי כלפון ולהכיר אותה גם
לשאר בני הישיבות והאברכים. כדי להגשים את
משאלתו, פנה אל הגאון רבי יוסף פרץ שליט"א
(מחבר שו"ת "יוסף לקח") ומבחירי בוגרי ישיבתנו
וביקש ממנו להוציא את היוזמה לפועל על ידי
מסירת שיעורים ובדיקת השו"ת. הרב פרץ
שבעצמו ינק שיטה זו בשיבה, ומשמש שם כבודק
שו"תים, התלהב מאוד מהרעיון, והחליט לקחת
אותו במלוא הרצינות.

השיעור הראשון החל עם כמה תלמידים, ואט
אט התרבו ספסלי בית המדרש, כשחבר מביא
חבר, ישיבה מביאה ישיבה, עד שכיום נמסרים
במסגרת הארגון ששה שיעורים כשעוד היד נטויה.
ישנו שיעור בישיבת יושיביה בו משתתפים כל בני
הישיבה, שיעור בישיבת ההסדר בשדרות, שני
שיעורים גדולים בישיבתנו עצמה, שיעור בליל
ששי בבית הכנסת "יוסף דעת", ולא תאמינו,
שיעור ביום ששי בשעה שאינה מן היום - ארבע
וחצי לפנות בוקר בכלל "עמוד השחר".

בש"ס ובפוסקים שצוינו במקורות, נשאו ונתנו
בדבריהם, עד אשר הגיעו להכרעה ברורה
בטעמים ונימוקים מוצקים. לאחר מכן, העלו על
הכתב את המשא ומתן העולה בחכתם, והמתינו
בקוצר רוח ליום השבת, לראות היעמדו דבריהם
לפני רבם.

השיטה שייסד רבי כלפון, לא עמדה רק
לשעתה, אלא לדורי דורות. הגאון רבי רחמים חי
חיותה הכהן זצוק"ל, לימד אף הוא את תלמידיו
בשיטה שינק מרבי כלפון, והנחילה לגדול
תלמידיו רבנו הגדול הגאון הקדוש רבי מצליח
מאזוז זצוק"ל. רבי מצליח העביר את השיטה
לבניו ולישיבה שיסד, הלא היא ישיבתנו הקדושה
ישיבת "כסא רחמים" תכב"ץ. ומשם נפוצה על
פני כל הארץ, בכך שמניבה הישיבה מקרבה מורי
הוראות בישראל, כידוע וכמפורסם.

עד היום, ממשיכים בישיבה תכב"ץ, ללמד
בשיטה מיוחדת זו. ישנם רבנים בישיבה הממונים
לתת לתלמידים שאלות בהלכה, תחילה עם
מקורות ולאחר מכן ללא מקורות, והתלמידים
מנסים את כוחם בכתובות תשובות בהלכה.
לאחר מכן יושב הרב המגיה עם התלמיד ועובר

הלכה גם לצעירים

בין שיעור לשיעור, תפסנו לשיחה את הרב יוסף פרץ שליט"א, הזוכה מפי מרן ראש הישיבה שליט"א לכינוי החרי"ף (ר"ת של שמו).

תחילה פתחנו בשאלה: מה דעת רבותינו, האם בכלל ראוי ללמד הלכה לבחורים?

"מאז ומתמיד נהגו בארצות הספרדים ללמוד הלכה כבר מגיל צעיר [ראה בשו"ת יביע אומר ח"ד חחו"מ (סימן א') שכ"ד הרי"ף הרמב"ם ומרן ללמוד פסיקת ההלכה מגיל צעיר ושכן המנהג, ושכן עשה מהר"י בירב ז"ל ועוד. עש"ב]. לא פעם שמענו ממרן הראש"ל רבנו עובדיה יוסף שליט"א ומרן ראש הישיבה שליט"א שאם לא לומדים לכתוב בגיל צעיר, קשה מאוד להתרגל בכתיבה בגיל מבוגר. וידוע שהיה רב מפורסם שהוכיח את מו"ר הגאון רבי משה הלוי זצוק"ל בצעירותו, שאין לכתוב בהלכה עד גיל ארבעים. והיום יודעים אנו כמה תורה היתה חסרה בעולם לנו ולכל הדור, לו היה מוה"ר זצוק"ל שומע לעצתו, שכן הוא נפטר בעוה"ר בגיל ט"ל שנים..."

"עם זאת, כמובן שאנו מדגישים בפני הבחורים בכל הזדמנות כי התשובות שהם כותבים הם רק להתלמד ולא למעשה, עד שיגיעו להוראה".

לשם מה נדרשת הדרכה כדי ללמוד כתיבת תשובות?

"כמה משומעי השיעורים סיפרו לי שמאז ומתמיד היה עז חפצם לכתוב משא ומתן הלכתי וחקרי דינים, ולידע מושגים בפסיקת הלכה, אך באין הדרכה לא ידעו כיצד לעשות זאת, והיו יושבים ומסכמים כל דברי המשנ"ב. אך תמיד תמחו בלבם מה תועלת בדבר? האם יוציאו חיבור "קיצור משנ"ב" כמו שיש קיצור ש"ע? עד שבס"ד נפתחו שיעורים אלו, שהם למעשה המשך דרך רבותינו בחו"ל, שהיו מדריכים את התלמידים בצוותא איך לפתוח תשובה, להביא ראיות ומקורות לנדון,

כך בדרך קלה ופשוטה, נוחלים הבחורים את הדרך לכתובת שו"ת, כדי שברבות השנים, כאשר יגדלו למורי הוראות בישראל, יוכלו להעלות את פסקיהם על הכתב בצורה נכונה.

למשתתפי כל הקבוצות, נמסרת פעם בחודש שאלה הלכתית אקטואלית, כשלמתחילים ניתנים גם מראי מקומות. במשך ימות השבוע מתמודד כל אחד בפני עצמו עם השאלה, מעיין בפוסקים שכתבו בנושא, ומעלה על הכתב תשובה מפורטת מאשר העלתה ידו.

לאחר כתיבת התשובה, מגישים אותה הכותבים לרב פרץ, שעובר לכל כותב באופן אישי על תשובתו, מעיר את הערותיו, הן בתוכן הדברים והן בסדרן וסגנון, הן בצחות הלשון והן בדקדוק. וכך בשיטה זו, יכול כל משתתף לקנות את תורת כתיבת שאלות ותשובות כדרך רבותינו גאוני הדורות.

שיעורי תשובה לא ננעלו

אחת לשבוע, מוסר הרב פרץ שיעור שבועי לכל קבוצה בנפרד. במהלך השיעור יוצר הרב דיון פורה סביב התשובה לשאלה ההלכתית עליה כותבים באותו זמן. במשך כשעה ורבע בה נמסר השיעור, הוא מציע את דעתו, שומע את דעת התלמידים שבמשך השבוע דנו בבעיה ההלכתית, ובדיבוק חברים מתלבנים הדברים היטב. לפעמים הוא משמש גם כעין מקשר בין הקבוצות השונות, כשהוא מביא בפני כל קבוצה את אשר אמרו על הנושא הקבוצות האחרות. קנאת הסופרים שנוצרת ללא ספק מרבה חכמה ותבונה.

קובע ברכה לעצמו לימוד כללי הפסיקה אותם שוזר רבי יוסף בשיעוריו, באשר כללים אלו הם אבן יסוד בכתיבת תשובות.

נכתב, אך כשהחלו לכתוב גילו כי לכל אחד יש את החלק שקיבל מהר סיני, ותמיד ימצא מקום שהניחו לו להתגדר בו, ובפרט שהרב פרץ מעניק בטחון עצמי, בכך שמעודד כל תלמיד לגשת עם עין ביקורתית על כל שיטה וסברה, ולא להתקבע ולקבל כל דבר כמובן מאליו.

כל אלה אשר נשאם לבם להכיר בחשיבות מפעל זה, ראשי ישיבות, ראשי כוללים, קהילות שונות ועוד, הרוצים להקים שעור דומה בסביבתם, וחפצים ללמוד מהנסיון שכבר נרכש בקבוצות הקיימות, או שמעוניינים להרים תרומתם להרחבת המפעל הקדוש, מוזמנים להתקשר אל ר' חיים כהן בפלא' 052-8824752. כמו כן ניתן לקבל חנם קלטות מהשיעורים, וב"ה נגדיל תורה ונאדירה.

להעיר הערות על הפוסקים, לברר מה דעת מרן, עם כללי הפסיקה, עד שמגיעים לפסק ההלכה, לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא".

ברנה יקצורו

האם כבר ניתן לראות את ההצלחות שנקצרו משיטה זו?

"ב"ה זכינו לראות בחורי חמד ואברכים יקרים, שלא היו יודעים לכתוב מאומה בהלכה, והיום בן פורת יוסף מוציאים לאור חיבורים וספרים משלהם, וכותבים בעיון נכון ובסברה ישרה, ומביאים ראיות נכונות להלכות שבהן הם דנים. והיום פיהם של הבחורים והאברכים הנ"ל מלא תודה לבורא עולם, על שזכו להכיר את דרך רבותינו, ועולם חדש ויקר נפתח בפניהם, וכל שיעור חשוב בעיניהם. ההוכחה הגדולה לכך, שגם כשיש שבועות של "בין הזמנים", הם משתדלים בכל עוז שלא לבטל זאת ולקיים הלימוד כסדר. הבחורים המשתתפים בשיעורים מגיעים ברובם ללא עבר של כתיבת תשובות, אבל כן עם רצון גדול. תוך תקופה קצרה יחסית, הצליחו חלקם להוציא תחת ידם תשובות שאינן מביישות מחברי ספרים חשובים, הן מבחינת התוכן והן בסגנון.

ר' חיים כהן, עמיתו של הרב פרץ, מבקש להוסיף: "מכיר אני קרוב משפחה שניסה שיטה זו עם בנו אשר למד באחת הישיבות האשכנזיות המובילות, אשר עיקר מעיינם היה בעיון הש"ס, ובקושי בקושי בהלכה, והצליח מעל המשוער, ובתוך כשלוש שנים ולמרות שכמעט את הכל למד בהחבא, הצליח לכתוב עשרות רבות של תשובות, ובמקביל גם לעבור כמעט את כל בחינות ה"יורה יורה", והוא כיום לאחר גישוואי כמעט מורה הוראה בסביבתו וכל זה בזכות שיטה זו".

הבחורים מעידים כי בתחילה חשבו שאם יכתבו, לא יסיפו כלום על מה שכבר

ברבות צדיקים תעלוז קריה"

אנו משגרים בזאת את ברכתנו לרב הגדול מעוז ומגדול הגאון רבי בנימין אטיאס שליט"א

לרגל הבחרו

ראש על ארץ רבה

ורב העיר פתח תקוה יע"א

המברכים:

הרב צמח מאזוז

מנהל הישיבה

הרב מאיר מאזוז

ראש הישיבה

הקמת אני מגיד

שירה חדשה

מנהג ישראל קדושים בהרבה קהילות, להרבות בשבת פרשת בשלח הנקראת "שבת שירה" בפיוטים ובשירות ותשבחות לה' הן בתפילות השבת, והן בשירת הבקשות, להודות להלל ולשבח לכבוד השי"ת. בישיבה תכב"ץ שבמשך כל השנה נאמרות תפילות השבת ע"פ תורת המאקמים, היה צורך בדבר מיוחד שיאפיין שבת מיוחדת זאת. ואכן ביוזמת כמה בחורים יקרים הוזמן לישיבה החזן והפייטן הדגול נעים זמירות ישראל רבי כפיר פרטוש הי"ו שידיורב לו ברזי המאקמים ובחכמת השירה והפיוט, וכובד לעבור לפני התיבה בתפילות השבת. בנוסף, נערך בהשתתפותו ובהשתתפות אחיו ר' יהונתן הי"ו "עונג שבת" עם שירת הבקשות ופיוטים יחד עם מאות תלמידי הישיבה הקטנה והגדולה. כמו כן התכבד בקס"ת בעליית "אז ישיר" אותה הטעים בסלסולים ומנגינות כיד ה' הטובה עליו. חשוב לציין כי לאחר תפילת ערבית של שב"ק מוה"ר צמח שליט"א הביע את התפעלותו ושמחתו כי אף שהרב פרטוש אינו מבוגרי הישיבה בכ"ז מקפיד ויודע לבטא את האותיות כדבעי, ועל כך יישר כח.

בשולי הדברים, להוי ידוע כי מקרוב נפתח על ידו בס"ד בישיבה תכב"ץ קורס חזנות, בו הבחורים המשתתפים משתלמים בתורת המקאמים באופן יסודי ועוברים הכשרה לחזנות שהוא מקצוע גדול בעבודת ה'. יצוין כי הבחורים הנמנים על השיעור הינם מטובי הבחורים השקועים בלימודם, ופינו מזמנם היקר לרכוש ידע חשוב זה, ע"פ המלצת הרבנים שליט"א. גם מרן ראש הישיבה שליט"א בדרשתו השבועית התייחס לשיעור זה והמליץ עליו, והורה כי אין זה ביטול תורה ח"ו, ואדרבה טובה מרובה טמון בזה, שבעז"ה כשינשאו יוכלו להעזר בזה לפרנסתם, ויכלו ללמוד בהשקט ובבטחה עכד"ק. לסיום תודתנו נתונה ע"ג דפי הגליון בשם תלמידי הישיבה לכל הבחורים שסייעו וארגנו שבת זאת, וכן לחזן הדגול שעשה עבודת קודש, יהי שכרם כפול מן השמים, אמן.

מהנעשה והנשמע בישיבה ובמוסדותיה

שיחת "חולון" של תלמידי חכמים...

מדי שנה מתחזקת ההכרה כי העיר חולון, הולכת ולובשת פנים של עיר תורה ויראה. זאת בעקבות פעילותם הברוכה של רבני העיר הרב אברהם יוסף שליט"א והרב חיים רבי שליט"א והרב יוסף מוגרבי שליט"א, בשיתוף פעולה פורה עם המשרד לענייני דת בראשות הרב חיים זברלו הי"ו. בין הדברים הממחישים זה באופן חד, הוא ללא ספק המבצע שנערך כבר מספר שנים של תחרות כתיבת מאמרים ותשובות בהלכה בין כל תופסי התורה תושבי העיר בלבד. התחרות שמתקיימת מדי שנה כאמור, התקיימה אף השנה ומבין עשרות שולחי המאמרים נבחרו שלושה זוכים מתוך האברכים כותבי התשובות תושבי העיר, ושלושה זוכים מתוך הבחורים תושבי העיר.

פרסום שמות זוכי השנה, הביא שמחה רבה בין כותלי הישיבה, היות ומתוך שלושה זוכים שנים הינם תלמידי הישיבה הלומדים כעת בשיעורו של מרן ראש הישיבה שליט"א, הבחור היקר רבי יגאל מוטדה הי"ו והבחור היקר רבי ליאור חזן הי"ו. למרות השמחה, הפליאה לא היתה גדולה כל כך, שכן כידוע בישיבתנו הקדושה מרגילים את הבחורים בכתיבת תשובות בהלכה, והבחורים מודרכים בזה ע"י הרבנים הגאונים שליט"א, והיה זה אך סימלי שיטלו תלמידי הישיבה מהמקומות הראשונים.

בעקבות זכייתם של שני תלמידי הישיבה, הגיע למרן ראש הישיבה מכתב מאת הגאון הרב אברהם יוסף שליט"א רב העיר חולון, בו הוא הביע את התפעלותו הגדולה על הדרך הנכונה והישרה שמעניקה הישיבה לתלמידיה, ואות לכך הוא היום הזה שזכו שני התלמידים במקומות הראשונים מתוך כל הכותבים. [המכתב המלא נדפס בדרשתו של מרן ראש הישיבה בהילולא].

מעניין לציין כי שלשת האברכים הזוכים, הינם תלמידי ובוגרי בית המדרש וכולל האברכים "עטרת חכמים" של הרב חיים רבי שליט"א, אלו שלמדו ויצקו מים על ידי הגאון הרב יגאל כהן שליט"א ראש ישיבת "קדושת משה" בירושלים, שכהן בעבר כראש הכולל במשך שלוש עשרה שנה, בהם הדריך את האברכים בכתיבת תשובות ומאמרים כפי הדרך והשיטה הנהוגה בישיבתנו הקדושה.

תלמוד תורה
"איש מצליח"

מחזור המלכות

סופר "איש מצליח"

שוברי הכסף

על סופר איש מצליח שמעתם? תלמידי הת"ת שמעו, ומכירים היטיב את הסופר. במבצע שנערך בת"ת לזכרו של מרן מייסד הישיבה הגאון "איש מצליח" מי שעל שמו קרוי הת"ת, החל מיום ההילולא ועד יום הפורים שיננו התלמידים משניות בעל פה, וכל תלמיד שנבחן ועבר את המבחן בהצלחה בידיעת המסכת על בוריה בע"פ, קיבל שובר כעין שטר כסף. בשוברי הכסף נכנסו התלמידים לסופר הת"ת שהכיל ממתקים פרסים ומשחקים יקרי ערך, ורכשו כפי הסכום שבידם. תלמידי כיתה ח' היו ממונים על הסופר, ובשעות ההפקה פתחו את הסופר ומכרו בעד שוברי הכסף ממוצרי הסופר לילדי הת"ת, כאמור. תועלת המבצע ניכרה היטיב בשבילי הת"ת, והביא לדרכון התלמידים לשינון משניות בע"פ באופן יוצא מהכלל.

בזכות הבל פיהם של תשב"ר...

יוזמה ברוכה יזמה הנהלת הת"ת לרגל סיום ימי השובבי"ם, בחיזוק נושא שמירת הלשון וקדושת הפה בין תלמידי הת"ת. במסגרת המבצע עמדו גם על בחינת "סור מרע" לשמור את הפה מלדבר דברים אסורים, וכן על בחינת "ועשה טוב" לקדש את הפה ולהוסיף מחול על הקודש בתוספת לימוד תורה ומוסר.

כדי לעורר ענין חשוב זה, הזמינה הנהלת הת"ת רבנים חשובים לדבר בפני

מוה"ר רבי צמח מאזוז בשיחה לתלמידים

הרב יוספי בשיחה לתלמידים

התלמידים בנושא זה, את מוה"ר רבי צמח

מאזוז שליט"א מנהלה הרוחני של הישיבה, ואת המגיד הרה"ג רבי יהודה יוספי שליט"א. התלמידים שמעו את דבריהם בהשתוקקות רבה, ואף העלו את דבריהם על הכתב. חיזוק גדול הורגש בין כותלי הת"ת, ורבים מהתלמידים קבלו על עצמם קבלות להתחזק בנושאים אלו.

ביקור במאפיית מצות

לקראת חג הפסח הקרב ובא, יצאו תלמידי כיתה ד' בליווי מלמד הכיתה הרב גולן קבלן הי"ו, לביקור במאפיית מצות. במאפיה ראו ולמדו את תהליך אפיית המצות, תוך כדי הסברים מפורטים על התהליך. להפתעתם ושמחתם של התלמידים, בדיוק

בזמן הסיור

נ ו כ ח
ב מ ק וס
מוה"ר רבי
צמח מאזוז
ש ל י ט "א
מ נ ה ל
ה ר ו ח נ י ש ל
ה י ש י ב ה ,
ו ה ר ב
מ ש ה י ו ס פ
ש ל י ט "א
ב נ ו ש ל מ ר נ
ה ר א ש "ל
ה ע ו מ ד
ב ר א ש

מערכת הכשרות בד"ץ "בית יוסף", שבאו להשיג על מלאכת אפיית המצות המיוצרים במאפיה תחת השגחת הישיבה ובד"ץ "בית יוסף". עבור התלמידים זו היתה חוויה כפולה ומכופלת, לראות באופן מוחשי, גם את הרבנים שליט"א בודקים ומדקדים אחר הידורי הכשרות.

תקוה בפתח

פעילות רוחנית ברוכה ורבת תועלת, הולכת וצוברת תאוצה בעיר הפועלים פתח תקוה. במסגרת הפעילות אותה יוזם ומארגן ידידנו האברך החשוב רב פעלים לתורה ולתעודה הרב אמיר כהן שליט"א, מתאספים מדי יום ששי קבוצה מאברכי הישיבה אל המרכז הרוחני "מאור יהודה" השוכן בעיר פתח תקוה השכנה, וקובעים את

לימודם עם תושבי הסביבה צעירים ומבוגרים, כך שבעלי הבתים העמלים מדי יום לפרנסתם זוכים להכנס לשבת קודש מתוך חדות עסק התורה. יצוין, כי הלימוד ביום ששי הינו אך חלק קטן מתוך הפעילות הברוכה והענפה המתקיימת במקום מדי יום במשך השנה. כך מדי ליל שבת משתתפים עשרות נערים שחלקם אף אינם מבית שומר תורה ומצוות, וחווים במרכז הרוחני עונג שבת של דברי תורה שירה וזמרה, ויוצאים מחוזקים

נכנסים לשבת מתוך חדות התורה

ביראת שמים טהורה. כמו כן במשך השבוע מתקיימים במקום חוגים לילדים וילדות על טהרת הקודש, תחת חוגים במועדון הסמוך שאינם נעשים באופן שרוח חכמים נוחה מהם.

ערב מיוחד במינו התקיים בליל פורים גם השנה, בו נערכה קריאת מגילה לעשרות בני נוער ומסיבת פורים לכ-100 צעירים בעיקר מבתים חילוניים שמצאו חלופה

הרב אמיר בלימוד משותף

פורים ככיפורים נהנים ומתחזקים

לבילוי במקומות אחרים שאין רוח חכמה נוחה מהם. וחגגו שרו ורקדו בקדושה בהנהגתו של הרב אמיר כהן שליט"א. בערב זה השקיע רבות האגף לחינוך ותרבות תורניים שדאג להביא תקליטן מתאים במיוחד לקהל שהשתתף, אפקטים של אורות, עשן וכו', יחד עם בדרן וחקיין ששמח את הבחורים בשמחה של מצוה. את האירוע כיבד בנוכחותו מ"מ ראש העיר הרב אוריאל בוסו, נ"י ששמח לראות בני נוער כה רבים, כמות כפולה משנה שעברה ושמחה אמיתית של קדושה במקום, הנ"ל שיבח גם את משה בן חיים - ה"מנוע" שמאחורי כל הפעילות של "מאור יהודה". למחרת התקיימה לאותם הנערים גם סעודת פורים עשירה במקום, הגרלות נושאות פרסים, ריקודים ושמחה של מצוה.

כאן המקום להזכיר את האנשים העומדים מאחורי רבי אמיר ומחזקים את ידיו בכל האמצעים הנדרשים: ר' אוריאל בוסו

יו"ר ש"ס בפתח תקוה ומ"מ ראש העיר, ר' אליהו גינת יו"ר האגף לחינוך ותרבות תורנית, הוא ומשנהו הרב זאב יעקב מנהל האגף, יבורכו מן השמים בשפע ישועה והצלחה, ויראו ברכה בכל מעשי ידיהם להגדיל תורה ולהאדירה. אכ"ר.

תלמוד תורה
"אור המאיר"
אלעד

חנוכת הבית לישיבת "אור המאיר"

בטקס רב רושם נחנכה ישיבה קטנה לתלמידים מצוינים "אור המאיר" בראשותו של הרה"ג ליאור כהן שליט"א, ובנשיאותו של מרן הגר"מ מאזוז שליט"א, ברחוב המאירי באלעד. הישיבה היא המשך לת"ת "אור המאיר" אשר הוקם לפני כ-8 שנים באלעד ומונה כיום כ-400 תלמידים מצוינים בפ"י, לבד מגני ילדים ובית יעקב לבנות.

בטקס השתתפו מרן ראש הישיבה הגאון הרב מאיר מאזוז שליט"א, חתנו הרה"ג ליאור כהן שליט"א ראש הישיבה החדשה וצוות הרמי"ם, הרה"ג דוד עידאן שליט"א ראש הכולל, הרה"ג מיכאל סעדיה מנהל הת"ת, סגן ראש הממשלה ושר הפנים הר' אליהו ישי הי"ו, ראש העיר הר' יצחק עידאן הי"ו, מנכ"ל העיר הרב חזי חנונו הי"ו, ועוד.

זה השער לה'

הורי התלמידים היקרים ואורחים רבים נוספים, אשר באו לכבד את המעמד התבשמו מדברי הרבנים הגאונים ובראשם מרן ראש הישיבה שליט"א.

את הערב הנחה וארגן בטוב טעם הרב ששון טרבלסי שליט"א מחברי

ההנהלה. בין דבריו סיפר, כי באחד הערבים הופתע לראות את האורות דלוקים בישיבה וכשבדק זאת ראה לתדהמתו את אחד הבחורים שוקד על תלמודו למרות השעה המאוחרת, הוא סיים ואמר כי כל המאמצים והקשיים שווים בכדי לראות תמונה כזאת.

ראש הדוברים היה ראש תנועת ש"ס הרב אלי ישי הי"ו אשר הודה למרן ראש הישיבה על הזכות שנפלה בחלקו להיות שותף פעיל בהרחבת מוסדות הישיבה בכל אתר ואתר, ואף התחייב להמשיך ולסייע ככל יכולתו.

ראש העיר הרב יצחק עידאן הי"ו ציין בדבריו כי הופתע לראות מספר תלמידים כה גדול הלומדים

בישיבה והעלה על נס את איכותו של המוסד ושמו הטוב ההולך לפניו.

הרה"ג ליאור כהן שליט"א שריגש את הקהל בדבריו העניק לחמיו הגר"מ מאזוז שליט"א "שי" מתלמידי הישיבה - "סיום" מבוא למסכת גיטין מספרו של מרן ראש הישיבה "ארים נסי" על מסכת גיטין (130 עמודים), הכולל בתוכו דרכי לימוד העיון בכלל ורש"י והרמב"ם בפרט.

את המשא המרכזי נשא מרן ראש ישיבת "כסא רחמים", ששבח את גאונותו של חתנו, ואת יכולת כתיבת חידושי התורה ושו"ת שניחן בה. הרב שליט"א הרחיב על כך שתלמיד חכם עולה בערכו על כל דבר ואפילו כהן גדול. בחישוב מהיר אמר מרן "יקרה היא מפנינים" בגימטריא "תורה" ו"עבדיה יוסף" בגימטריא "ליאור". הרב סקר את הסניפים לישיבת "כסא רחמים" שפזורים בכל הארץ, וההצלחה הגדולה שלהם

ראש העיר מקבל תעודת כבוד ממרן

עקב שיטת הלימוד הייחודית והמצויינות שיצאו לשם ולתהילה. בסיום דבריו הודה ראש הישיבה לסגן ראה"מ ושר הפנים הר' אליהו ישי הי"ו ולראש העיר הר' יצחק עידאן הי"ו והעניק להם "מגן כבוד אישי". הרב ברך את בחורי הישיבה שיזכו להיות גדולים בתורה וירא"ש לשם ולתפארת ואחל לישיבה הצלחה מרובה.

בסיום הטקס התכבד מרן לקבוע מזוזה לישיבה, באומרו "זה השער לה' צדיקים ילמדו בו..."

מתיבתא
"עץ חיים"
בני ברק

המגיד הירושלמי בשיחת חיזוק

שעת חיזוק מרוממת היתה ביומא דהילולא דמרן אבי הישיבה רבי רחמים חי חויתה הכהן זצוק"ל ל יום חמישי ליל י' בשבט. המגיד הירושלמי הרה"ג רבי חיים נסים מאדאר שליט"א שבא לבחון את תלמידי כיתה ח' לקראת המבחנים לשיבות, מסר לאחר מכן שיחת חיזוק מאלפת לכל התלמידים, מהנהגותיו ואורחותיו של מרן זצ"ל, ועד כמה היה משקיע בתלמידים שלו.

כן דיבר הרב על הזהירות הרבה מחברים לא טובים בפרט בבין הזמנים, ועד כמה צריך להיזהר מכל המכשירים הרעים כגון פלאפונים, מחשב ועוד מרעין בישין.

הרה"ג רבי חיים נסים מאדאר שליט"א מוסר שיחה בבית המדרש

כתב - זאת זכרון

ידוע ומפורסם כי אינה דומה חזרה בע"פ לחזרה ע"י כתיבה וסיכום, עד שאמרו דורשי

הבה"ח יוסף חיים שלי הי"ו עם המחנך הרב זרח כהן שליט"א

הבה"ח דניאל פרזיס הי"ו עם המחנך הרב אברהם זוגרי שליט"א

רשומות' כי סיכום בכתב הרי הוא כארבע פעמים בע"פ. בהנהלת המתיבתא יודעים את זה היטיב, והוחלט על מבצע לתלמידי כיתה ח', סיכום בכתב של החומר הנלמד למבחן בישיבות הקדושות. במסגרת המבצע נתבקשו התלמידים לסכם את כל החומר הנלמד ולהעלותו

על הכתב, וכל מי שישכם את כל הדפים שצריך להבחן עליהם לישיבות עד חנוכה יכנס להגרלה על ש"ס קטן מהודר הוצאת "עוז והדר". בהנהלה מציינים בסיפוק רב את הצלחת המבצע, וכי התלמידים ישבו גם מחוץ לזמני הלימוד והשקיעו את כל מרצם בלימוד ובסיכום החומר הנלמד, דבר שהביא לשליטה טובה ובהירה בחומר. בחנוכה כבר נסגרה הרשימה של הבחורים שהספיקו לסיים לסכם את החומר, ונערכה הגרלה בבית המדרש ע"י הרב המנהל שליט"א, הזוכים בהגרלה הבה"ח דניאל פרזיס הי"ו ויוסף חיים שלי הי"ו.

נוצר תאנה יאכל פריה

אחר עמל ויגיעה של כששה חודשים בכיתה ח', בלימוד בעיון הדק היטב של ארבעה דפים הראשונים ממסכת בבא קמא עם פירש"י, תוספות ועוד מפרשים, הגיע עת המבחן הגדול בישיבתנו הקדושה, מבחן בע"פ על כל החומר הנלמד.

ברגשות מעורבים נכנסו התלמידים שנים שנים למבחן אצל הרב הבוחן הרה"ג ר' יצחק בוכריץ שליט"א ר"מ שיעור ג' למבחן בע"פ. הרב בחן אותם והתפעל מאוד מידיעותיהם. ולאחר שבוע הוזמנו התלמידים שוב לישיבה למבחן בכתב על לימוד עצמי בדף מסיום ממסכתות הש"ס כנהוג בישיבתנו מאז ומתמיד, ואכן גם שם הפליאו בידיעותיהם. וב"ה רוב התלמידים כבר קיבלו תשובה חיובית, ושאר התלמידים שובצו בשאר הישיבות הקדושות.

שיחת חיזוק לפני פורים

ביום רביעי ו' באדר התשע"ב הוזמן למתיבתא הרה"ג רבי מרדכי מאזוז שליט"א ראש ישיבת "כסא רחמים - עמנואל" למסור שיחת חיזוק לתלמידים. הרב דיבר על

הרה"ג רבי מרדכי מאזוז שליט"א מוסר שיחה בבית המדרש

ענין של "גירסא דינקותא" שמה שנלמד בהיותנו צעירים ישאר ויחרט בזכרוננו לעד. עוד דיבר הרב על האחדות הצריכה להיות בין החברים, ודבר זה נלמד מהמגילה, שרק אחרי שאסתר ביקשה ממרדכי "לך כנוס את כל היהודים" והיתה אהבה ואחדות בעם ישראל, אז הגיע "רווח והצלחה", כי רק באחדות אנחנו ננצח.

צידה לדרך

לקראת יציאת התלמידים לבין הזמנים של פסח, שלח המחנך המסור של כיתה ז' את התלמידים עם "צידה לדרך" - חוברת עבודה שכוללת בתוכה עבודות שינון על החומר הנלמד בכיתה בחודשים האחרונים בגמ' פרק חמישי במסכת ברכות עם עיון רש"י ותוספות, ובנוסף שינון הלכות מהספר הקדוש "בן איש חי" על כל חומש שמות שנה ראשונה, ופרשת צו - הלכות פסח.

במהלך השנה נתן הרב המחנך לתלמידים לשנן מאות ביאורי מילים ומושגיהם על הפרקים רביעי וחמישי במסכת ברכות כ-600 מושגים (!) עם מבחנים בע"פ ובכתב. החומר בא מסודר עם טבלאות, בחברות מפוארות, צבעוניות ומנוקדות בכדי שיוכלו לחזור ולשנן בקלות וכמה שיותר, והמטרה היא כדי שהתלמידים יוכלו לעבור בכל רחבי הש"ס ולהבין דברים על בוריים.

חוברות מפוארות צבעוניות

כמו כן בסמוך לכל זמן, קיבלו התלמידים חוברת חזרה ושינון על הלכות אותו החג. לקראת ט"ו בשבט קיבלו התלמידים חוברת על הלכות ברכות עפ"י ספר קיצור ילקוט יוסף ובתוכה 227 שאלות - וסימנך "להביא ברכה אל ביתך". וכן לקראת חג הפורים קיבלו חוברת על הלכות פורים עם שאלות חזרה על החומר, וחידושים מאשר קיבצו התלמידים מספרים שונים כדי להרגילים בכתיבת חידושים.

עם כל הלימודים הקבועים החליט המנהל היקר להעשיר עוד את ידיעות התלמידים במושגים ביהדות בנושאים שונים. ולאחרונה נבחנו התלמידים ע"י המנהל בזמן הפסקת צהריים על מידות נפח, אורך וזמן עפ"י טבלאות מצורפות ומבוארות היטב. וכן נבחנו על שמות ספרי התנ"ך, הש"ס והרמב"ם.

ברכת חזק וברוך למנהל ולצוות המסור של המתיבתא שעושים רבות לקידום וטיפוח התלמידים, בתורה וביראת שמים טהורה. ישאו ברכה מאת ה'.

ישיבת

"קדושת משה"

ירושלים

התפתחות חדשה ומפתיעה:

נפתחה ישיבה גדולה ופנימייה

צעד חדש ולא צפוי, נרשם בתולדותיה של ישיבת "קדושת משה" בירושלים בראשות הגאון הרב יגאל כהן שליט"א. המהלך שלא נצפה אפילו ע"י הנהלת הישיבה, הביא בסופו של דבר להרחבת המוסדות, ולפתיחת ישיבה גדולה על כל המשתמע מכך, ובנוסף אף פנימייה שתאכלס את בחורי הישיבה הגדולה, ואף את בחורי הישיבה הקטנה המעוניינים, צעד שיאפשר מעתה קליטת תלמידים שמקום מגוריהם מחוץ לחומותיה של עיר הקודש ירושלים, מקום משכנה של הישיבה.

כזכור אך לפני כשנה העתיקה הישיבה את משכנה משכונת "נווה יעקב" בירושלים אל מרכז העיר, בכדי להקל על נוחות הגישה של הבחורים, ולאפשר קליטה רחבה יותר של בחורים. בכך סברו בהנהלת הישיבה, תהיה גם חשיפה גדולה יותר לישיבה לאנשים שיבואו ויבקרו בישיבה, ויתרשמו לטובה מאיכותם הטובה של הבחורים ומרמתה הגבוהה של הישיבה. אך פניה בלתי צפויה, תפסה את ההנהלה לאפיק נוסף חשוב.

האפיק החדש בא בעקבות קבוצת בחורים איכותיים בעלי יראת שמים ומדות טובות מישיבות מצוינות בירושלים, שפנו אל ראש הישיבה הגאון הרב יגאל כהן שליט"א לפתוח עבורם ישיבה גדולה בכדי שיזכו ללמוד בדרכה של הישיבה "כסא רחמים" בלימוד מעמיק, ובלימוד נתיבות ההלכה והפסוק, בכדי לזכות בכתרה של תורה.

ההחלטה כבידת המשקל, הכרוכה בפתיחת פנימייה שעלותה יקרה, ועוד לבטים ושיקולים רבים הובאו לפני מוה"ר הרב צמח מאזוז שליט"א מנהלה הרוחני של ישיבתנו הקדושה, שהמליץ למרות כל הספקות על פתיחת הישיבה.

מנהל הישיבה הרב גד הכהן שליט"א הורה על אתר כי בע"ה תוך כשבועיים תפתח הישיבה הגדולה, וכי אף פנימייה מסודרת תאורגן לבחורים למרות כל המורכבות שבדבר. ואכן עם תום חג האורים בריש חודש טבת, אור חדש האיר בישיבת "קדושת משה" בירושלים, ואל הישיבה הקטנה הצטרפה ישיבה גדולה, המורכבת מהבחורים החשובים שגלו למקום תורה, כשאליהם הצטרפו במשך החודשים הראשונים לפתיחת הישיבה בחורים נוספים ששמעו על פתיחת הישיבה וחפצו אף הם לגדול ולהיות מורי הוראות בישראל.

בהנהלת הישיבה אומרים כי ההרגשה כי ה' יתברך מלוח אותנו בכל צעד, קיבלה המחשה חדה וברורה בצעד לא צפוי זה, וכי הם מאמינים כי הרישום לישיבה הגדולה יהיה טוב ואף יותר משל ישיבה קטנה, היות וברישום לישיבה קטנה לצערנו בתלמודי התורה בירושלים המדד הוא אינו תמיד טיב הישיבה ורמת הלימוד, ובהרבה פעמים

הוא בידיהם של המנהלים והמחנכים שמכוונים את התלמידים הקטנים ע"פ סיכומים עם הרשמים ולשם ה'שם', ואכמ"ל.

מהנהלת הישיבה נמסר כי בקרוב יפתח הרישום לישיבה הקטנה והגדולה, לקראת שנת הלימודים החדשה. כשכעת מציינים בהנהלת הישיבה, מתאפשרת קבלת תלמידים מכל ערי הארץ לישיבה הקטנה והגדולה לאור הפנימייה שנפתחה, תל"ת.

אוי נא לנו כי חטאנו

**המומים ומזועזעים אנו מפטירתו הפתאומית
של היקר באדם אציל נפש ונעים הליכות
הרב רפאל כהן ז"ל**

אביו של בוגר הישיבה ר' אביחי כהן הי"ו שיבלחט"א
בעל הנחמות ינחם אותם, וישלח מזור ומרפא לשברם.
ויחבש לעצבותם, ובנחמת ציון וירושלים בקרוב, תנוחמו. אכ"ר.

המשתתפים בצערכם

המערכת

הבוגרים

רבני הישיבה

משובצים זהב

פניני דקדוק בלשון הזהב

הרב אלעד עשור

ההבדל במבטא בין צירי לסגול, אולי ידוע ומפורסם מעט, אך אם נבוא להתבונן עוד בחילוקי התכיפות שבניקוד, נמצא שקיימים עוד שנים הדומים במבטאם לאלו א.שוא נע ב.חטף סגול.

והנה רחוק לומר שאף אלו שונים בתכיפותם, כי א"כ נמצא שישנם ארבעה דרגות בתכיפות, וזה דבר שאינו נתפס, א"כ איפוא מדוע נראה פעם שוא נע ופעם חטף סגול.

וההסבר לזה הוא, שחטף סגול בא רק באותיות גרוניות (ככל החטפים) כידוע, ולעולם לא תמצא חטף סגול במקום שוא נע כי מבטאם אכן שוה, אלא במקום שוא נח שמקשה על קריאת האותיות הגרוניות, כמו למשל "אַחַטָּא לך" במקום "אַחַטָּא" במשקל אַחַטָּא. וכמו אַהֲרֹג במקום אַהֲרֹג במשקל אַחַתָּב.

אם ידעת בשורה טובה לחבירך מה'ר ימה'רנה לו את בש'ר במדב'ר וחיתה נפשו בגללך כי המבשר טוב משיב הרוח.
(מין החיד"א, צמרון שמיר סי' י"א אות קע"א)

השמה במצוות

הרב דניאל חן שליט"א בני ברק	הרב יצחק בכר שליט"א בני ברק	ברכת משל טוב להולדת הבת
הרב שמעון מאמו שליט"א אלעד	ברכת סימן טוב להולדת הבן	הרב טל זגדון שליט"א צפת
הרב ישראל בוכריס שליט"א אור יהודה	הרב עודד למנצח שליט"א חולון	הרב משה כהן שליט"א אשדוד
הרב שלום כהן שליט"א בני ברק	הרב יוסף כהן שליט"א אלעד	הרב יהודה חטאב שליט"א ירושלים
הרב בני רביבו שליט"א בני ברק	הרב ניר חתן שליט"א צפת	הרב שמעון שמאי שליט"א רכסים
הרב חננאל חדאד שליט"א ירושלים	הרב אושרי חדאד שליט"א בני ברק	הרב אוהד חדאד שליט"א ירושלים
הרב שגיאי מרדכי שליט"א נתיבות	הרב ליאור מזגאני שליט"א בני ברק	הרב ינון חדאד שליט"א קרית ארבע
אנישואי הבת	צ'לה ברכות בהכנס הבן לצול המצוות	הרב זיו עסיס שליט"א אשקלון
הרב יורם חדאד שליט"א ירושלים	הרב בנימין זהבי שליט"א בני ברק	הרב אברהם חדאד שליט"א בני ברק
הרב אליהו חדאד שליט"א בני ברק	הרב יואל עמרוסי שליט"א אלעד	הרב אברהם יעקוביאן שליט"א חולון
נשמח לפרסם את שמחתכם במדור זה להוצאות ניתן להתקשר לצל: 0504158562	הרב חיים בנימין שליט"א בני ברק	הרב שלמה בן אפרים שליט"א בני ברק
	ברכת סימן טוב ומשל טוב אנישואיו	הרב אברהם ברדא שליט"א אלעד
	הרב ראובן חניה שליט"א ירושלים	הרב אברהם סיבלייה שליט"א חיפה

חדש באוצר

שמחה כפולה

סנסן ליאיר מהדורא שניה

סמוך ונראה לשמחת יום הפורים, הופיע וזרח ספרו הבהיר של מרן ראש הישיבה שליט"א על ענייני פורים "סנסן ליאיר" במהדורא שניה ומחודשת. עצם ההוצאה של הספר שאזל מכבר ורבים אומרים מי יראנו טוב, היא כבר שמחה ובשורה לעולם התורה, אלא שיש סיבה טובה לשמחה כפולה. הספר שהיה עד כה בערך כ-250 עמוד, הכפיל את עצמו בהוצאה החדשה ועומד על כ-500 עמוד(!). במהדורא הנוכחית נוסף ליקוט מקיף של כל ענייני פורים מספר המערכות של מרן ראש הישיבה שליט"א שנמצא עד כה בכת"י, וחלקו מתפרסם והולך אי"ה ע"ג גליונינו. וכן הלכות ופסקים רבים ששובצו בין הקיים במהדורא הראשונה, ובנוסף עשרות חידושים וביאורים חדשים ממרן שליט"א שנקבעו כאבן בעטרת בשבילי הספר, עד שאפשר לומר פנים חדשות באו לכאן.

הספר שיצא בעבר ע"י בנו של מרן הרב דוד גדעון מאזוז שליט"א שערך וליקט את חלקי הספר מאוצרותיו של אביו-מרן שליט"א, יצא כעת במהדורא הנוכחית ע"י ידידנו רבי הראל זנזורי הי"ו המנצח על מלאכת עריכת הוצאת ספרי מרן שליט"א, ברוב פאר והדר, בכריכה מרשימה ומהודרת ביותר, ובסדר ראוי בכתב נעים וקריא.

אנו תפלה לאל נורא עלילה, שנזכה לראות את כל כתבי מרן שליט"א יוצאים לאורה בהגהתו המדוקדקת, ויזכה לרוב נחת ושלחה, ולהעמיד תלמידים הגונים הרבה, בבריאות איתנה ונהורא מעליא לאורך ימים ושנים טובות. אכ"ר.

אוצר לשלחן שבת

דורש טוב

פרויקט שלחן שבת. בדורנו הפך שלחן השבת לפרויקט ואתגר, כיצד ואיך לרתק את כל בני המשפחה סביב פרשת השבוע. ישנם המסתפקים באיזו פנינה או אַמְרָה מעניינת הקשורה לפרשה, ויש המתפלפלים בפרשה ורוויים מַיִינָה של תורה את טעמה המשכר. יש המחפשים בספרי המעשיות אגדה או מעשה המסוגלים להקשבה מרבית, ויש שידעו לקשר לאיזשהו רעיון מוסרי מחזק לחינוך יסודות הבית. וזה וזה לאיחוד וחיבור הבית לתורה ולפרשה מתכוונים.

כמדומה, שסדרת הספרים "דורש טוב" על התורה, נותנים מענה הולם לכל המעוניין בְּשֶׁלַחַן שבת איכותי ומעניין. בסדרת הספרים דורש טוב לגאון רבי דוד דרשן שליט"א רב מושב זוהר, ימצא הקורא על כל פרשה ופרשה אוצר של ממש על פרשת השבוע, רעיונות, חידושים, פנינים ואמרות על הפרשה, וכן סיפורים ומעשיות הקשורים לפרשה. והכל בשפה נעימה קולחת מרתקת ומעניינת.

הספרים ראויים ומתאימים לא פחות, לדרשנים ומגידי החפצים בדרשה או רעיון בנושא מסוים, בספרים ימצאו את מבוקשם ע"י מפתחות המחולקים לנושאים שדוברו בפרשה, וכן בשיחה המעניינת והמחזקת שהובאה בסוף כל פרשה.

עד כה יצאו שלשה כרכים על חומש בראשית, שמות, ויקרא, מהודרים מבית ומחוץ, בהסכמתם ובעידודם של מרנן ורבנן שליט"א.

ניתן להשיג את הספרים בחנות המכון ובחנויות המובחרות.

בשורה לעולם התורה

מחקרי ארץ ח"ב

שמחה והתרגשות רבה בקרב שוחרי התורה ותלמידי החכמים לרגל צאת חלקו השני של הספר "מחקרי ארץ" לגאון הרב רזיאל כהן שליט"א מעורכי משנה ברורה "איש מצליח" והסדרה "הוראה ברורה" שעומדת לראות אור בע"ה. הספר הנוכחי כקודמו גדוש בתשובות וחקרי הלכה בנושאים שונים כשבחלק הנוכחי תופסים חלק נכבד תשובות בהלכות שבת, בספריו נוקט המחבר בדרך ישרה ובהירה בליבון וברור ההלכות שטרם הובהרו דיו ורבו בהם הדעות, והמחבר בעיונו הזך ובבקיאותו הרבה, נושא ונותן בטוב טעם ודעת, תוך כדי שהוא מעלה על שלחנו את כל הדעות והסברות, הראיות והקושיות בנושא, שנאמרו מפי החכמים למגדול ועד לצעירי הלומדים בבית המדרש, ושקיל וטרי בדבריהם עד להכרעה הבהירה.

אילו היה זה הכרך הראשון שומה עלינו איפוא להאריך ולדבר בשבחו של הספר ומחברו, אך היות והכרך הראשון האיר וזרח עלינו אורו הבהיר והצח לפני כשלש שנים, וכבר נתקבל הספר בשמחה רבה בבתי מדרשיות ובקרב תופסי התורה. על כן לא נותר לנו אלא לחתום בברכה לרב המחבר שיזכה ויפוצו מעינותיו חוצה מתוך יישוב הדעת נחת ושלוה. אכ"ר.

גם לרש"י היה קשה !

ספר "קב וישר"

דומה כי אין ראוי לפתוח בסיקור ספר זה יותר מאשר האגדה המשעשעת הממחישה את הצורך והחשיבות של הספר. ובכן, באחד ממוסדות הישיבה הוזמן אברך חשוב שאינו נמנה על בוגרי הישיבה למלא את מקומו של ה"משיב" בסדר

ג'. התפקיד היה נחמד ומיוחד, קול התורה המה בבית המדרש, כולם ישובים ועסוקים במשנתם, ורק מידי פעם נגש בחור ושאלתו בפיו. תקרית אחת הרסה לו את הכל... היה זה בחור שעדינות ואצילות נסוכה על פניו, ובפיו שאלה: "כבוד הרב, מה הוקשה לרש"י כאן..." הרב ה"משיב" הצטמרר ונזעק: "חלילה, אסור לומר כך, רבן של ישראל-רש"י, לא קשה לו כלום, הוא היה ענק שבענקים..." אלו נטל לידיו את הספר החשוב "קב הישר" ללא ספק יודע היה כי אכן רש"י היה קשה לו! אך גם השיב וענה בצוף לשונו.

בספר הנוכחי עשה המחבר האברך החשוב ר' קניאל בוכריס הי"ו עבודה חסרת תקדים, בה ערך את כל דברי רש"י על פרק ה"איש מקדש" בשלוב יחודי בין משפט למשפט בדברי רש"י את הקושיא שהקושתה לרש"י, כך שהספר סוחף את הלומד אל בית מדרשו של רש"י, וכביכול שומע מפיו, קושיא ותירוץ, ראייה והוכחה עד לבהירותם של הדברים.

הלומד מתוך הספר בעיון ובדקדוק אחר מהלך הדברים, רוכש לעצמו בקלילות ובמהירות את שיטת העיון המקובלת מדורי דורות, ומפורסמת בעמקותה, על ידי החשיבה מה הוקשה למחבר שהוצרך לכתוב את דבריו, ועל ידי זה מתבהרים הדברים באור חדש בהיר ומאיר יותר, כפי שהחוש מעיד.

גם העמקנים שכבר זכו ורכשו את דרך העיון, ימצאו בספר זה, כלי ברכה. זה בדמות המבוא המקיף והמסודר שבראש הספר, בו ערך ליקט ואסף המחבר כללים רבים בלימוד פירוש רש"י, בסגנון לשונו, בדרך פירושו, ועוד הרבה כללים נחוצים וחשובים העושים סדר באופני וסוגי הקושיות מהם נשמר רש"י. אבני חן מאירות שיבץ המחבר במבוא זה - דוגמאות מאלפות מאוצר פירושו של רש"י להמחיש באופן חד וברור את אופני הקושיות וההרגשים של רש"י. לא בחינם זכה הספר להסכמה יחודית ממרן ראש הישיבה שליט"א, שכתב עליו "חיבור יקר ונפלא".

מעניין לציין כי הרואה יראה בכת"י של מרן בהסכמה, כי התייחס במיוחד בשבח המבוא של הספר, ולא נחה דעתו של מרן במה שכתב, עד שהוסיף בין השיטין "חשוב ויקר", ומי אשר יבוא עוד אחר המלך להאריך בשבחו של הספר.

את הספר ניתן להשיג במחיר מוזל בחנות המכון או

אצל המחבר בטל- 0505724103

לקיים בנו חכמי ישראל

יחד עם כל בית ישראל נשפוך צקון לחשנו
ונעתיר בתפלה לפני בורא עולם לרפואתם השלימה והמהירה
של מאורי הדור

הגאון הרב יוסף שלום אלישיב בן חיה מושה

והגאון הרב יעקב יוסף בן מרגלית

שיקומו מחוליים זה במהרה, ויזכו לאורך ימים ושנים טובות,
מתוך בריאות איתנא ונהורא מעליא, וימשיכו להנהיג את עדת
צאן מרעיתם עד ביאת גואל צדק במהרה בימינו. אמן.

לכו והתפרנסו זה מזה ←

הקלדה מכתב ספרדי

ברמת דיוק מירבית!

054-6918855

הו"ל

הקלדה

גרפיקה

סדר | עימוד

מעוף עיצובים ומתנות

מתנות מעוצבות לבת מצוה בר מצוה

אירוסין ואירועים מיוחדים.

שדירת פרחים לכלות.

מבחר ענק ומרשים יופי ורמה בלי פשרות.

אביר יעקב 5/1 ירושלים

טל-02-6566745 פלאפון-052-7661349

להתראות בשמחות.

מחירים מיוחדים לבוגרי הישיבה.

רשימת נציגים

אלעד

ר' אמנון לוי הי"ו -

0524224532

באר שבע

ר' יוסף מאיר הי"ו -

0527110435

בני ברק

ר' יהונתן ש. מאזוז

הי"ו -

0548487652

גבעתיים

ר' יעקב חלקון הי"ו -

0504136627

ירושלים

ר' אביחי ועקנין הי"ו -

0524209643

ר' מאיר גבאי הי"ו -

0543015397

נתיבות

ר' אלעד עשוש הי"ו -

0504177753

0548461919

צפת

ר' טל זגדון הי"ו -

0504146742

תמיד חלמת להפוך את כתיבתך
לאיכותית מרתקת ומקצועית יותר?

כעת אתגש האלום!

מתארגנת קבוצה למספר סדנאות באמנות
הכתיבה

בקורסים נלמד: פיתוח כושר הביטוי, הדמיון,
היצירתיות והמקוריות. חיזוק יכולת ההבעה
והניסוח, טכניקות להפיכת הכתיבה למושכת
ומרתקת, עריכה לשונית, ביקורת עצמית.

הסדנא משלבת תרגילים מודרכים הנכתבים בזמן
השיעור, ודין בדברים שנכתבו על ידי הלומדים.

פרטים נוספים ורישום במערכת האיגוד -

0504158562

אלו דברים...

אנו שבים ומבקשים מכל בני
החבורה להמשיך להעתיק לרפואה
שלימה ובפרקי תהילים עבור
ידידנו

הרב כלאב שמלה שליט"א

הזקוק לרחמי שמים מרובים.

כמו"כ ניתן לקיים מצוות ביקור

חולים דרך הטלפון לשמח

ולעודד: 01433623421387

ניתן להשאיר הודעה בתא הקולי.

בברכת "ורפא ירפא"

למערכת הבטאון דרושות
תמונות מרבני הישיבה ומהווי
הישיבה במעגל השנה. כל מי
שיש בידו תמונה כל שהיא,
נודה לו מאד אם יוכל להעביר
אלינו לסריקה, ונחזיר לו בל"ג
ובע"ה.

תן יד לחיזוק הבטאון!

נדפס בסיוע

האחים המבורכים: **שימו, צבי, ינון וכמוס עמאר**
ומשפחותיהם הי"ו. להצלחתם ובריאותם.
ולרפואת אמם מרת **כנפיטה** עמאר מב"ת.
וכן האחים המבורכים: **מכלוף, יום טוב, אשר וזאן**
ומשפחותיהם הי"ו. להצלחתם ובריאותם.
ולרפואת הבן היקר **משה בן סרח** הי"ו.
ולחיי אמם מרת **מזיאנה** מב"ת.

הגליון מוקדש

לעילוי נשמת המנוח הנכבד והיקר
אוהב תורה ולומדיה, אהב את הבריות, איש אמת,
בעל צדקות אשר זכה להיות מבוני הארץ ומיישביה
שאל בר דוד ושושנה לבית עשוש ז"ל תנצב"ה
הוקדש ע"י אשתו בניו ובנותיו

יה"ר שיתמלאו כל משאלות לבם לטובה, ובכל אשר יפנו ישכילו, וכל
אשר יעשו יצליחו, ויזכו לעושר ואושר וכבוד, בריאות איתנה ונהורא
מעליא, אורך ימים ושנות חיים. **אמן**